

N.F.S. Grundtvig *Saga. Nytaarsgave for 1812*

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.7, november 2015

Ændret i version 1.13 og 1.19

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Ændret i version 1.13 og 1.19

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1811 (SJ: 171)
Rettelsesblad i A, (SJ:)

Andre udgaver

PS *Poetiske Skrifter 1*

US *Udvalgte Skrifter 2*

VU *Værker i Udvalg 1, 7 og 9*

Teksten er etableret af Klaus Nielsen

Punktkommentarer er skrevet af Klaus Nielsen, redigeret af dr.phil. Johnny Kondrup, Jon Tafdrup og Henrik Yde

Indledning er skrevet af Flemming Lundgreen-Nielsen, redigeret af Klaus Nielsen og Henrik Yde

Textredigering er skrevet af Klaus Nielsen, redigeret af dr.phil. Johnny Kondrup, Henrik Yde og Kirsten Vad

Tilsyn ved punktkommentarer dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen og cand.mag. Peter Springborg

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2021

[[A:i] | US:88

Saga.

Nytaarsgave for 1812

ved

Nik. Fred. Sev. Grundtvig

Personel Kapellan.

*Og du skal være for dem, som Hendes
Kærligheds Sang, der kan vel lege, derfor
skal de høre dine Ord, men dog ikke gøre
efter dem.*

Ezech. 33. 32.

Kiöbenhavn.

*Trykt paa Andreas Seidelins Forlag
hos P.D. Kiöpping.*

[[A:ii]] [[A:I]] |PS:418 |US:89

Til Saga.

[[A:II]] [[A:III]]

- 1 **K**ære Datter, gak i Verden ud!
Far saa vidt, du maa, paa Land og Bølge,
Tal kun frit af Hjertet om din Gud!
Overalt hans Aand dig da skal følge.
Gak Paladserne med Suk forbi!
Naar Man ei vil høre dig, saa tie!
Spotter Man, da fæld en Vemodstaare!

- 2 [[A:IV]]Gunst og Medgang lover jeg dig ei,
Du er ingen væver Modedukke,
Knap Man dig tør hilse paa en Vei,
Tit for Dig Man Dør og Port vil lukke;
Gammeldags du er i Maal og Sind,
Mangt et Sted Man dig kun lukker ind,
For med dig som gammelt Nyt at skemte.

- 3 Naar du sjunger dine Varselskvad,
For en Nattens Fugl Man dig vil skælde,
Naar fra Jord du flagrer barneglad,
Man din Dom som Sværmerske vil fælde;
Arme Glut! du ei kan gøre ved
At før du blev født gik Solen ned,
Du jo ei kan Nat til Dag forvandle.

- 4 [[A:V]]|PS:419Arme Glut! dig Kuben er for kvalm,

Ei dit Veir du trække kan derinde,
Gennem Taget af den raadne Halm
Kan du ei de klare Stjerner finde,
Intet Under, at du sværmer ud,
Sukker dybt og barnligt til din Gud,
Stunder did, hvor ene du har hjemme.

5 |US:90|Naar du under Korset knæler ned,
Naar de salte Angerstaarer rinde,
Mangt et Navn Man til dig har og veed,
Kalder dig en overtroisk Kvinde;
Øiet gnistrer da som Flint og Staal,
Man til Stol dig ønskede et Baal,
Og til Seng de gamle Fædres Grave.

6 |A:VI|Bliv ei bange! gaa med Bøn og Sang!
Da kan ingen Djævel dig forskrække.
En og Anden paa din tunge Gang
Vil dog vist en venlig Haand dig række;
Venner har din Fader ikkun faa,
Men de faa ham elske og forstaa,
Siig: Guds Fred! naar En af dem du møder.

7
Allerførst du dog maa gange ind
Nytaarsmorgen til min kære Pige;
Hun dig favner med et barnligt Sind
Mangt et venligt Ord vil hun dig sige;
Du jo taler kun om Gud og mig,
Hun vil elske, hun vil kysse dig,
Bede Gud dig paa din Vei ledsage.

8 |A:VII|Gaa nu blot ei vild i store By!
Lad en Ven dig følge til den Kære!
Nei saa smukt og vær slet ikke bly,
Siig kun rask hvis Datter du mon være!
|PS:420|Hils fra mig! her er et lille Brev.
Vil du vide, hvad i det jeg skrev,
Sæt dig ned! saa skal du faa at høre.

9
Kære Pige! i det nye Aar
Venter du med Ret en Nytaarsgave;
Tidlig og jeg for dit Aasyn staar,
Skænken alt til dig er lagt i lave;
Dobbelt er den, som min Geld til dig!
Skænk for Hjertet, som du skænkede mig,
Skænk til Gammen paa en Nytaarsmorgen.

- 10 |A:VIII|US:91Ikke Ringe af det røde Guld,
Ei Juveler, intet Perlesmykke
Byder jeg min Fæstemø saa huld:
Intet Guld opveie kan min Lykke,
Og med Tak jeg siger, hvad du veed,
Ikkun Tro og Haab og Kærlighed
Er mit Guld og mine Ædelstene.
- 11 Fæstensgaven, som i Dag du faar,
Er da den, som du dig selv har kaaret,
Hjertet som igennem mange Aar
Har dit Billed i sin Løndom baaret;
Ikke mig, men Gud det hører til,
Men jeg veed, du det kun eie vil,
For med dit til Gud det at forære.
- 12 |A:IX|Nytaarsgaven er dig ogsaa kær:
Urtekosten af de Vinterblommer,
Alle groed de mit Hjerte nær,
Næsten alle i min bedste Sommer;
Medens Solen lavt paa Himlen staar,
Lad dem kvæge dig! I lune Vaar
Mere liflige dig Gud beskære!
- 13 |PS:421|Første Blomme, som dit Øie seer,
Kun omplantet er fra Islands Have,
Men om ei der var i Kosten fleer,
Sømmelig var dog min Nytaarsgave;
Stirre maa jeg paa dens Blade stivt,
Thi mig tykkes, en forblommet Skrift
Stander der om dig og mig at læse.
- 14 |A:X|Ogsaa jeg min Helga tidlig fandt,
Alt som Gunlaug, udi Vennesale
Som for Skemt jeg hende til mig bandt,
Udi Tanke, om end ei i Tale;
Ogsaa jeg var dengang stiv og raa,
Ogsaa jeg hel gerne vilde naa
Hædersnavnet af en Ormetunge.
- 15 Ogsaa jeg i trende Somre drog
Udenlands, for fremmed Sæd at skue,
Ogsaa mig en sælsom Lyst betog
Til at bo i Høielofthers Stue,

|US:92Sikkerlig det faldt min Helga ind,
At maaske hun var mig rent af Sind,
Da med Vintre end de Somre skrede.

16 |A:XI Lov og Tak, du Himlens Gud! at dog
Ei du lod mig Gunlaugs Vanheld friste!
Ingen Ravn min kære Svane tog,
Som af Alt jeg nødigst vilde miste;
Lov og Tak, fordi paa vilde Færd
Ei som han, jeg kom min Grav saa nær,
For sig lod optø det frosne Hjerter.

17 Gud det veed, om paa min Skænk engang
Du som Helga paa sin Gunlaugs Gave,
|PS:422Stirre skal en Vinteraften lang,
Og dig lade saa med den begrave;
Gud det veed, om vi skal sankes her,
Om den Svane, som jeg har saa kær,
Med en Falk skal sees at hjemflyve.

18 |A:XII Guds Vilje ske! vi veed det jo saa vist,
At Himlens Gud han er vor Fader kære,
Vi veed det jo, at vi skal samles hist,
Og evig da hos Gud tilsammen være;
At Kongesønnen, hvem vi troed paa,
Skal over os sin gyldne Telt udslaa,
Og gladelig vi skal derunder bygge.

19 De fagre Støtter, som den hviler paa,
Er Tro og Haab, som støtted os hernede,
Fra Jorden kunde de til Himlen naa,
Fordi fra Himlen de til os nedglede;
Men Telten selv, saa straalende og fin,
Af Kærlighed: af Herrens Jordelin,
Den var ei her, thi her er ikkun Længsel.

|A:XIII |US:93

Fortale.

Et Aar er nu forleden, siden jeg udstyrede Idunna min ældste Datter. Der jeg stod og stirrede paa hendes Smykker, tykdes det, som for Guld skulde gælde, mig Messing at være, og Perlerne tykdes

mig Glas. Ei var det underligt, nys havde jeg fundet Ageren, hvor den kosteligste af alle Perler straaledede gennem Muldet, og jeg vilde sælge Alt hvad jeg havde, for at købe den Ager. Medens jeg end skaadede Perlen og ligesom veiede om den var det Meget værdt, fik jeg dens underlige Vilkaar at vide. Hvad de gamle Skjalde løi om Drupnir, at fagre Ringe dryppede fra den om Nattetide, det var om Perlen sandt at sige. Perler dryppede mig i Haand, som tykdes mig saa |A:XIVfagre, at jeg beskikkede min Datter dem til Brudeskænk; men medens de end vare paa Vei, der jeg stirrede stivt paa hin kostelige Perle, fandt jeg det |PS:423med Sorgen, at dens Døttre smaa vare den ulige i mange Maader, ei vare de nær saa klare, og den kolde Glimmer var intet mod den varme straalende Glands. Tungt faldt det mig paa Hierte; jeg turde ei holde det dyrebare Klenodie i ureen Haand, jeg lagde det i Ageren igen og stirrede paa det med Suk og med Angest. Langt vilde det være at omtale og dog umuligt at udsige, hvorlunde under Kamp og Taarer Modet voxde, saa Haanden dristede sig til igen at annamme det fagre Mon og lade det fælde sine klare Taarer. Nok er det, at aldrig havde jeg tænkt at udstyre nogen Søster til *Idunna*, og dog skeer det nu ved Herrens Naade, enddog Sagas Smykker vel maa agtes mere ægte, alt eftersom de Søstres Navne betegne. Vist seer jeg end, at de stivnede Perledraaber ei ere at ligne med Perlen selv, men det seer jeg og, Haandens Urenhed er saa dybt indgroet, at den ei aftvættes her ilive; vel med Suk, men dog med Ro |US:94skuer jeg de Smaaperlers Smitte og kun der|A:XVefter tragter jeg, at lade dem trille saa saare, og røres kun sagtelig af Kød og Blod.

Hvad her er sagt i en Lignelse, som Herren selv skænkede mig, vil jeg i faa Ord sige aabenbar. Det var nødvendigt, at da jeg fik Øiet opladt, maatte jeg agte alle Ting at være til Skade for Jesu Kristi min Herres Kundskabs Ypperlighed, jeg maatte agte dem alle Skarn for at jeg kunde vinde Kristum, kende ham og hans Lidelsers Samfund og hans Opstandelses Kraft. For Saadant agter jeg dem endnu, men jeg har lært af den hellige Povel, at Man med frelst Samvittighed kan vinde Maalet paa mange Maader, naar kun Sindet bliver uforvandlet. Harpen, som jeg hængde over Herrens Alter, rakde han mig selv igen, da han havde indviet den til sin, og med frit Mod griber jeg i de nystemmede Strænge. Ikke at jeg haver allerede grebet det, eller er fuldkommen, men jeg jager derefter, at jeg kan gribe det, ligesom jeg er grebet af Kristo. Endnu maa jeg bekende, at mangengang lytter jeg med Lyst til Toner, om hvilke det ei er mig bevidst, |A:XVIat de forkynde Guds Ære og jeg føler det daglig, at det vel heneden er umuligt, fuldelig at komme til den Modenhed, da Man bruger denne Verden uden at vanbruge den; men naar jeg bekymres allermost over denne Arvesynd, da sænke eller løfte Tonerne sig saa, at jeg hører min Guds Røst og kan falde paa mit Ansigt i hans Herligheds Tilbedelse. Deraf kommer det, at ligesom

jeg mangelstedes i disse Digte savner min Guds Pris, vil Mange finde den for jevnlig. Saadan min Harpes og min Leilighed, vil udentvivl kun være Faa til Maade; de der søge verdslig Lystighed, tykkes at høre idel Ligpsalmer, og de der fra kristne Læber |PS:424| kun vil høre een uforanderlig Tone, maa tykkes at jeg med mit Kvad vil takke tvende Herrer: Gud og Menneskene. De Sidste vil jeg svare først, baade fordi der mellem dem ere fromme Sjæle, hvis Skrøbelighed jeg nødig vilde forarge, og for at sige dem, at de desværre, efter hvad jeg selv bekender, have Ret i Noget, i Henseende til mig, enddog de have Uret i Tingen for sig selv. De skulle da først og fremmest agte, at det kun er Gud hos |A:XVII| hvem der er ingen Forandring eller Omskiftelses Skygge, alt hvad som heri vil ligne ham bliver sin egen døde Genlyd, og deraf kommer det, at de fleste saakaldte Pietister knap opbygge sig selv, end sige Andre ved deres bestandige Et og det Samme i Ord og i Klædning. Ligesom det er den samme Gud, i hvem vi Alle leve og røres og ere, men lade os dog saa adskillig tilsyne baade i Aasyn og Lader, og ligesom det er den samme Aand der uddeler Alt til Alle, men |US:95| fordeler dog sine Naadegaver saa, at intet menneskeligt Øie formaar at efterspore Eenheden i den store Mangfoldighed; saaledes skal ogsaa al vor Tale udgaa fra Gud og vende hjem til ham, men paa adskillige Veie. Dersom Nogen taler, siger Apostelen, han tale som Guds Ord! og det er sandt udi flere Maader, det er sandt i den Mening, at vor Tale kun duer lidet, dersom den ei føier sig efter Guds sandfærdige Ord, men ogsaa i den Mening er det sandt, at vi af Guds Ord, af de Guds Mænd som taledes, i det de dreves af Helligaand, skulle lære, hvordan det bør os at tale. Det er Sværmeres Sæd og Kendemærke, siger den salige Luther, at de agte haant om det skrevne Ord og tillyve sig |A:XVIII| høiere Aabenbarelses, og sandt er det, at naar Man ret beskuer de hellige Skrifter, kan Man aldrig forledes til at dreie og røre sig i een og den samme snevre Kreds af Syner og Ord. Hvor vidt flyve ei Job og David og Profeterne, uden at Gud dog nogensinde bliver borte for dem? Jeg er bange for, at de Fleste, som saa ængstelig gentage de hellige Navne staa som de, der vil holde Gud tilbage i Ord, efter at han har forladt Hjertet; thi er han der, da sees han overalt, saasom Jorden er hans med dens Fylde, naar Øiet er eenfoldigt, bliver det ganske Legeme lyst. Ja, hvad have vi mere Vidnesbyrd behov end Jesu eget, skulde Nogen altid med Ret bruge de samme Ord, da maatte det vel være ham, som var *Ordet* selv, men ved hvor mange Ting ligner han ikke Guds Rige! forfølger han ikke Ligheden gennem det Døde og det Levende, fra Perlen og Sennepskornet indtil Mennesket; og gennem Menneskets Idrætter fra Hyrdens og Bondemandens Sysse, indtil Kongens Bedrift i Høieloftssale? Han er da heri, som i Alt, vort uopnaaelige Mønster: i ham boede al Guddomsfylde *legemlig*, og af ham |PS:425| kan vi da lære, under hvilken Skikkelse Gud aabenbarer sig i Kød. Trolig

fulgde |A:XIXhans Apostle og mest synlig den hellige Povel, drevet af den Helligaand, efter sin Naadegaves Maal og Tidens Leilighed, Mesterens Fodspor og søgte at være Alt for Alle, paa det han kunde vinde Nogle. Den samme Vei agter jeg ved Guds Naade at vandre, imedens jeg er her tilhuse, og det er Guds Villie at jeg skal røre Tungen; jeg er baade Vise og Uvise en Skyldner; paa anden Viis, men aldrig med Vidende og Villie *anderledes*, taler jeg enfoldelig om Gud og Kristo, om Tro og Haab og Kærlighed fra det hellige Sted og i Børnekredsen, paa anden Vis i Bog og Skrift, og det igen hel adskillig, som det monne falde. Intet, hverken Krønike eller Grublen eller Kvad er ureent uden for den som mener det, thi Gud haver helliget alle |US:96Ting i Kristo, og de ere alle rene, naar de bruges med Taksigelse, saa at Gud æres i dem.

Til den anden Part af Læsere som støde sig, har jeg kun dette kortelig at sige, at ved en aaben Grav sømmer Brudepsalmen sig hel slet, og den Glæde som der skal te sig midt i Bedrøvelsen, maa baade komme ovenfra, og hige derop tilbage. Skulde endelig Nogen støde sig over det, min Bog, saasnart den oplader sin Mund, siger om sig selv, |A:XXda vil jeg først ønske, at enhver Læser kunde give sig selv det Vidnesbyrd, at det ei var til ham, den talde, og dernæst melde et Par Ord om Talen selv. Vil Man kalde den ubeskeden, da mener jeg Man gør mig Uret; thi man seer jo let, hvad jeg vil sige, og Hvem der kender sin Bibel, veed, at jeg har udeladt, Alt hvad som Meningens uskadt, kunde lades ude. Desuden vil jeg bemærke, baade, at jeg vist ingensinde har været mindre hovmodig af mit Pund end netop nu, og at jeg til min Guds Ære indseer, at aldrig har jeg kvædet saa liflig, som siden jeg holdt op at være min egen og traadte i min rette Herres Tieneste. Jeg betænker mig end ikke paa her at tilføie det følgende Vers; men naar det skeer, og se, det skeer, da skal de fornemme, at der har været en Profet midt iblandt dem. Neppe vil Nogen, som og kun kender mig af denne Fortale, derfor mene, at jeg som en Sværmer, mener at have Aabenbaringer, som Oldtidens Profeter, nei fra en Saadan Grille, har den Helligaand, hvis Indskydelse, Sværmerne tillyve sig, friet mig i Naade, men jeg troer med Luther, at den Helligaand boer i sit Ord, og at naar vi hengive os til det i al Enfoldighed, da taler han |A:XXtil os *igennem* det. Derfor troer jeg Kristus, naar han lærer os at spaa af Figentræet, |PS:426og naar jeg seer Søndenvær blæse, veed jeg vist, det bliver heedt. Vel veed jeg, at Mange aabenbar, og Adskillige i Hjertet, le ad mine Spaadomme; men jeg maa svare dem med Kristi Ord: naar I se paa Himmelen, sige I:

Aften rød gør Morgen sød
Morgen rød gør Aften blød.

I Øienskalke! Himlens Skikkelse vide I at dømme, kan I da ikke agte

paa Tidernes Tegn!

Om de enkelte Digte har jeg kun lidet at sige. Gunlaugs Saga er forhen oversat i danske Bibliotek af Hr. Kaptain Abrahamsen, og det afholdt mig for nogle Aar siden fra at røre den; om den |US:97| har vundet eller tabt ved at blive en Mellemting af Oversættelse og Bearbejdelse, veed jeg ikke selv, men jeg mener den staar passelig paa sin Plads, og det er mig nok. De fleste Smaadigte ere fra Klædningens Side ny, og paa to nær, forhen utrykte. Alle henhøre de til mit indvortes Livs *sande* Historie, og knytte sig hist og her til mine udvortes Forholde, men jeg troer dog nogenlunde at have undgaaet den Klippe, at lade det Udvortes spille nogen egen Rolle, og mit Indvortes er det jo |A:XXII| netop de Læsere, for hvilke jeg skriver, ønske at kende.

Om Mindesangen over Morten Borup har jeg kun dette at erindre, at naar de Vantro, som saa sikkert mene, den ret maa være hvad de kalde et Fantaspil, gøre sig den Uleilighed at slaa op i Pontoppidans Marmora Danica, om Borup og selv om Altertavlen i Sankt Klemmens Kirke, vil de med Forundring finde det Samme fortalt ganske tørt, som Factum. Naar de nu tillige vil udregne, at det virkelig var Luthers Fødselsaar 1483 Borup kom i Skolen, vædder jeg, de tænke maa om ikke sige: det var løierligt nok, men det var da kun et *Tilfælde*:

Nu, i Guds Navn, Farvel og læs vel med et enfoldigt Øie, kære Læser! Gud veed, om vi skal mødes meer saaledes ved Nytaarstid, men naar og hvor vi mødes, da gid det ske i Aabenhjertighed og Kærlighed! Kærligt er mit Hjerte i min Ensomhed udbredt mod Alle, gid det maatte mærkes paa min Tale, selv da, naar den tykkes haard!

Udby Præstegaard den 24de Novbr. 1811.

N. F. S. Grundtvig.

|A:XXIII|

Indhold.

	Side.
Gunlaugs og Rafns Saga	1
Egeløkke Strandbred	53
Maribo	59
Gunslev Have	66
Vordingborg	67
Lolland	70
København	74

Til min Fader	80
Nytaarsvers	84
[A:XXIV]Julefesten	87
Til Hersleb	89
Klagesang	92
Til en Veninde	94
Til Sibbern	99
Udby Have	108
Brudevers	136
Havet	142
Morten Borup	148
Sværmeriet	157

|[A:1] |PS:537

Gunlaugs og Rafns Saga.

Indgang.

Sandt er det at sige, at af Alt hvad som rører sig i Mandebryst, er den Hjemve som bygger derinde, underligst at nævne. Det mærke Alle, enddog Somme mer, og Somme mindre, at Sjælen ei er nu i sit rette Fædreneland; men det er mange Mænds Sæd at nedsænke sig i Bekymring for det Mangfoldige, og glemme det Ene. Det har den naadige Gud vel sørget for, at en sær og stærk Attraa, som nævnes Kierlighed, igen kan samle Sindet; men naar det sker, da stander Mennesket paa hint store Veiskel, og fra den Sti han kaarer sig af Hiertets Fylde, monne han sent eller aldrig komme |PS:538tilbage. Den Man elsker, |A:2stander som et Speil, hvori Billedet af det Ypperste, som bæres Sjælen for, lader sig tilsyne. Er det nu saa, at Sjælen længes efter sit Ophav og Fædreneland, da tykkes det Himmelske at speile sig i den Elskede, og alt som Kiærligheden voxer, voxer og Længselen efter at skue Det Ansigt til Ansigt, som alt i Speilet indtager og kvæger os saa. Hvo som derimod ikke gerne sysler med Tanken om noget ypperligere end sig selv, han seer ei heller med Kiærlighedens Øie andet end sin egen Skygge, og jo stærkere han elsker, destomer fordybes og forhærdes han i den afgudiske Dyrkelse af sig selv, desto længere kommer Sind og Hjerte bort fra det Himmelske og Evige. Hvo som ikke saaledes med enfoldigt Øie vil giennemskue den jordiske Kiærligheds Vilkaar, maa

enten forgude eller forbande den, uden dog at kunne finde Rede i den Ligheds Adskillighed, der gennem dens Kendemærker i det Forbigangne og Nærværende lader sig tilsyne.

Det er endnu at mærke, at den Hjemve, hvorom før er talt, hos Somme er saa stærk, at de mangengang glemme Alt hvad som paa Jorden omringer dem; ikke det Udvortes allene, men endog det Indvortes lige indtil Tanker og Begæringer, og høre underlige Tidender fra Fædrelandet, som de tit ei selv forstaa, men altid ere saa overvættede glade ved, at de med høi Røst maa kundgøre dem for Alle, som vil høre. Med denne Kundgørelse har det sig anderledes end med daglig Tale, thi de aandelige Ting vil udsiges med aandelige Ord, og den skaber sig et Tungemaal, som underlig griber og rører alle dem der ei ere aandelig døde. Gætte kan Hver, at jeg her monne tale om Skjalden og hans ubegribelige Henrykkelser; men det vilde jeg sige, at Han tykkes bedst forvaret mod den Hovmod, og det Afguderi som fører bort fra det Usynlige der er evigt. Han kan klarlig forestille sig, hvad det er, at de hellige Apostle ei skulde betænke sig paa deres Ord, men at det skulde gives dem i den samme Stund, fordi det ei var dem som talde, men Faderens Aand, som talde igiennem dem. Man skulde mene, at, i det han ærbødig bøiede sig for de hellige Guds Mænd, der vare langt mere udkaarede og hengivne Redskaber for Gud, maatte han dog falde paa sit Ansigt, høit forkynde Guddommens Pris og udbryde: ikke os Herre, ikke os, men dit Navn Ære! Det skulde Man end mene, at naar Skjalden med Kærlighed bandt sig til Noget paa Jord, maatte det være saa, at den Elskedes Beskuelse stedse mindede ham om Henrykkelsens Salighed og tabte sig derudi. Anderledes er det alligevel gaaet baade fordem og nu; hver Skjald har selv forstyrret sin Henrykkelse, ved selv at ville betænke Noget, og netop det, hvorved han maatte blues, har gjort ham stolt og hovmodig. I det han saae det Store, Underfulde der taldes gennem ham, glemde han, at det var annammet, og brystede sig deraf, som om han af sig selv var dygtig til Saadant. Nogle have der været, som enddog de heri syndede, angrede deres Brøde, og kom saalunde igen Naadegaven til at brænde; men Andre forhærdede sig og udslukkede Aanden. Naar Saadannes Kærlighed nu faldt paa Noget, være sig Kvinde eller andre Ting, blev Kærligheden endnu et høiere Skillerum mellem dem og Gud; thi de forgudede sig ei allene selv, men vilde og forgudes af Andre. En saadan vantro Skjald er det mest ugudelige Menneske, og det vil mærkes paa al hans Idræt, at grændseløs Hovmod, som det sømmer sig en selvgjort Gud, er blevet hans Livsrod. Jo mere han selv vil henrykke sig, desto mere svag og forstyrret vorder hans Henrykkelse, og tilsidst bliver den ei andet, end en stærkere Erindring af de himmelske Toner, han fordem hørde. Tungemaalet som han engang vænnedes til, kan han ikke glemme, men nye Tidender har han ikke at føre; og ynkeligt er det

da, at høre ham i de fagre Ord og de søde Toner med Bram at forkynde hvad det udvortes Øie kan see, og den lave Sands føle. Af saadanne fostrede Hedenold mange i Norden, og den hele Skjaldeflok fra Harald Haarfagers til Hakon hin gamles Dage er at ligne ved en saadan Skjald som fordum har været henrykt. Tvende af Flokken røre sig i denne Saga til Advarsel for Mænd og Aldre ei at tage Guds Naade forgæves.

Første Kapitel.

Om Gunlaugs og Rafns Æt.

Saa er sagt, at i den Time, da Hakon hin rige Hladejarl styrede Norrig, byggede paa Gilsbakke, Illug hin sorte, Søn af Halkell, Sønnesøn af Hroskell. Illugs Moder var Thorrid Dylle, Gunlaug Ormetunges Daatter. Illug var hin ypperste Høvding i Borgefiord næst efter Thorstein Egilssøn, han var en mægtig, stivsindet Mand og god Ven med Thorstein. Han aatte [|A:6](#)til Kvinde Ingeborg, Asbiørns Daatter fra Ørnolfsdal og mange vare deres Børn, men kun Faa af dem komme denne Saga ved. En Søn hed Hermund og en anden Gunlaug, begge vare de evnelige Dreng.

[|PS:541](#)Asmund hed en Mand, som boede syd paa Mosfell, han var rig paa Gods og Sysselmand efter sin Fader. Asmund var gift med Geirny, Daatter af Gnuv paa Grindvig og Søster til Ranveig, men Ranveig var Thorad hin Spakes Kvinde og blev Moder til Skapte, hin navnkundige Lagmand. Asmunds og Geirny's Børn vare: Rafn og Thorarin og Eivind, alle evnelige Dreng, men dog gik Rafn fremmerst i Alt: han var høi og stærk og fager og en stor Skjald.

Andet Kapitel.

Om Thorstein Egilssøn og hans Drøm.

Meget er at høre i gamle Frasagn om Kveldulf Herse i Norrig og om hans Handler med Harald hin Haarfagre; og ei Mindre om hans Søn Thorolf der blev saa vidt navnkundig ved sin Manddom, Stormodighed og sørgelige Ende [|A:7](#)ligt. Da drog Kveldulf til Island

med sin anden Søn Skallagrim. Skallagrim fæstede Bo paa Borg i Borgefiord. Og hel vankundig om de gamle Hændelser maa den vel nævnes, som ei veed at tale om hans Søn Eigil, om hans store Skjaldekløgt og Manddom, om hans vilde Sind og underlige Færd. Og saa han lagdes i Høi paa det Sidste, og enddog det paa hans Søn Thorstein var godt at mærke, af hvad Rod han var runden, tykdes det alligevel, som om Slægtens store Kræfter havde fortæret sig; det vilde Oprør, han var det sidste Træ i denne Kæmpejord og efter ham opgroede der kun en fin og fager Blomme for at smykke Slægtens Grav.

|PS:542|Thorstein var rig paa Gods og en stor Høvding, kløgtig og hændig og en Mand i alle Maader; men ei var han en saadan Kæmpe i Vext eller Størke, som Eigil hans Fader og enddog han mægtede mer end de Fleste, var han dog vensæl og afholdt hos Menigmand. Thorstein var væn tilsyne, hvid af Haar og deilig af Øine, og hans Kvinde Jofrid var Daatter af Islands ypperste Bondemand: Gunnar Hlifasøn.

Det hændtes en Sommer at et Skib lagde ind i Gufaasminde. Styrmanden hed Bard, norsk |A:8|af Æt, rig paa Gods, alderstegen og dertil kløgtig. Thorstein Bonde red til Havnen og havde end som altid mest ved Købstevnet at sige. Der nu Østermændene toge Vinterleie hist og her, laante Thorstein Styrmanden Hus efter hans Villie og holdt ham godt. Bard var knap paa Ord den hele Vinter, men paa Drømme gav han Agt. Om Vaaren bad Thorstein ham ride med op under Valfell, der havde Borgefjords Mænd deres Thingsted, og det var Thorstein sagt, at hans Bodvægge vare faldne. De rede hjemmefra om Dagen tre sammen, kom op og flyede Væggene. Veiret var hedt af Solen, saa baade Thorstein og Østmanden bleve matte af Værket, og der det var endt, sattes de ned paa Toften. Thorstein faldt i Slum og lod ilde i Søvn, Bard sad hos og lod ham nyde sin Drøm; men da han vaagnede, var han underlig beklemmt. Bard spurgde ham, hvad han havde drømt, men Thorstein svarer, at paa Drømme ligger ingen Magt. Der de nu ride hjem i Kveld, spørger Østmanden igen om den Drøm, og da svarer Thorstein, skal jeg sige dig min Drøm, siger han, maa du ogsaa udlægge ham som han er til. Det lover Bard, og nu mæler Thorstein: Det tykkes mig, at |PS:543|jeg var hjemme paa Borg og stod udenfor Studørren; |A:9|jeg saae op ad Huset, og paa Mønningen sad en Svane, fager og væn, mig tykkes, og det med Gammen, hun var min. Da saae jeg flyve oppe fra Fjeld en stor Ørn, han fløi hid, satte sig hos Svanen, og kvidrede blidelig for hende, og det tykdes mig hun kunde lide; det saae jeg og, at Ørnen var sortøiet og Jernkløer sad ham paa Fod, baade stærk og bidsk var han tilsyne. Dernæst saae jeg en anden Fugl flyve fra Sønderlide, han fløi hid til Borg og satte sig hos Svanen og vilde tækkes hende, det var og en stor Ørn. Da tykkes mig hin første Ørn at vredes saare, de sloges skarp og længe,

begge blødte de og det blev Enden paa Legen, at de faldt hver sin Vej ned af Tag, og vare begge døde, men Svanen sad sorrigfuld efter. Da saa jeg hin tredie Fugl flyve hid af Vesterlide, det var en Falk, han satte sig hos Svanen og kælede for hende; saa fløi de bort ad samme Led og ieg vaagnede. Umærkelig er Drømmen vist og betyder Veir som vil mødes i Luften fra de Hjørner, mig tykdes at se Fuglene flyve. Ei mener jeg, siger Bard, at saa monne være, de Fugle ere store Mænds Fylgier, din Husfrue er ikke ene hvor hun gaar, og hun skal føde et Møbarn fint og fagert og yndeligt for dine Øine; til din Daatter skal gæve Mænd |A:10beile fra de Kanter, Ørnene tykdes at flyve; de vil elske hende over Maade og drages om hende siden, til de begge lade Livet. Tilsidst beiler hin tredie Mand fra den Kant, som Falken fløi og ham vorder hun given. Nu haver jeg tydet din Drøm, saa som jeg mener efter monne gange. Da svarer Thorstein: ilde og uvenlig er Drømmen udlagt og lad det være dig sagt, ei monne du forstaa at raade |PS:544Drømme. Det vil Tiden lære mælde Bard, Thorstein fik Nag til Østmanden, han seilede bort om Sommeren og er ude af Sagaen.

Tredie Kapitel.

Om Helgas Fødsel og Barndom.

Om Sommeren lavede Thorstein sig til Thingfærd, men gik først til Jofrid sin Kvinde, og sagde: jeg veed, siger han, at du er med Barn, bliver det en Dreng, skal han fødes op, men er det et Møbarn, da skal det sættes ud. Det var Sæd omkring paa Island, denstund det var hedensk overalt, at fattige Folk som sloges mange Børn til, bar dem ud, men dog tykdes det ildegiort. Det svarer der |A:11for Jofrid: usømmelig er denne Tale af en saadan Mand, som du er, og ej kan det være dit Alvor at lade gøre Sligt, saa rig og saa venlig en Mand, som jeg veed dig at være. Thorstein svarer: du kender mit Sind, hvad jeg vil, det vil jeg. Siden red han til Things og Jøfrid fødte et Pigebarn saare deiligt. Konerne vilde give hende det i Favn, men hun vilde ei vænne sig til den Gammen, og bad dem kalde ind den gamle Faarehyrde, som hed Thorvard. Til ham mælde hun, min Hest skal du tage og lægge Sadel paa, og føre dette Barn vester til Hjardarholt til Thorgerd, Eigils Daatter; hende beder jeg at opfostre det i Løn, thi saa kærligt Øie har jeg til det Barn, at jeg ei nænner det skal udbæres; trende Mark Sølv giver jeg dig i Løn; men Ophold faaer du hos Thorgerd. Thorvard gjorde som hun sagde, og red |PS:545til Hjardarholt med Barnet, og gav Thorgerd det i Haand, men

selv drog han af Landet om Sommeren efter, og er ude af Sagaen.

Der Thorstein kom hjem fra Thinge, sagde Jøfrid ham, at Barnet var sat ud og Hyrden løbet bort med hendes Hest, og han lod det blive derved. Nu lide saa sex Vintre, at denne Handel ei kommer op, og da red Thorstein vester til Hjardarholt at gæste sin Maag Olaf Paa, som da tykkes at eie mest |A:12Hæder af alle Høvdinge trindt omkring. Thorstein blev taget vel imod, som rimeligt kunde være; men det var en af Gildesdagene, at Thorgerd sad i Tale med sin Broder Thorstein Bonde i Høisædet, mens Oluf var i Snak med andre Mænd, og tvende Smaapiger sad ligeoverfor. Hvad synes dig Broder, siger Thorgerd, om de Møer derovre? Meget godt, siger han, men dog er een fagerst i alle Maader: rødmosset er hun efter Olaf, men hvid efter Myremænd og Trækkene er vores. Det har du Ret i, siger Thorgerd, ei skal hun lyve sig bort fra Myremænds Slægt, men Olafs Farve har hun Intet af, thi hans Daatter er hun ei. Hvordan? mæler Thorstein, og dog er hun din? Veed du hvad, min Broder, svarer hun, sandt at sige er Møen din Daatter, ikke min, og nu fortalde hun ham fra Først til Sidst, hvordan det var gaaet til, og det var hendes sidste Ord, at nu maatte han ikke være vred paa sin Husfrue eller paa hende for det Skelmstykkets Skyld, de havde bedrevet. Samvittigheden slog ham, der han saae hvilken Mø det var, han vilde taget saa ynkelig af Dage, og han blueedes over sig selv under den venlige Tale og Bøn. Derfor tog han saa til Orde: ei eder kan jeg laste i dette Stykke her; som altid, have Norner styret som de vilde, men godt have I |PS:546slettet min Udaad |A:13over. Saa tykkes mig om Møen, at det er hint bedste Kaar at eie saa fagert Barn; hvad heder hun vel? Helga hin fagre heder hun, siger Thorgerd. Nu maatte Helga lave sig til at drage med Thorstein, og nu torde Jøfrid tage hende i Favn. Hun fødtes og paa Borg med stor Omhug og Kærlighed, og Yndest havde hun af Alle.

Fjerde Kapitel.

Om Gunlaug Ormetunge.

Saa er sagt om Gunlaug, at tidlig blev han voxen i alle Maader, han blev stor og stærk, lysebrun, men dog smuk af Haar, sortøiet og næseleed, men dog i det Hele tækkelig af Aasyn, smal om Liv og hærdebred, velskabt og mandelig i sine Lader; i Sind var han vild og dristig fra Barnsben, stædig og haard, en dygtig Skjald, men bidsk, og derfor blev han kaldet Ormetunge. Der han var femten Vintre

gammel, bad han sin Fader om Bistand til at fare udenlands og se andre Mænds Sæd; men Illug Bonde tog det ilde op, og sagde dertil, at ei vilde han tykkes gæv i fremmed Land, denstund han knap var at styre der hjemme. Lidt efter |A:14| var det en Morgen, at Illug gik tidlig ud og saae, at Staburet var opladt, sex Varesække laa udenfor og Heste stode sadlede: da gjordes han saare vred; men Gunlaug gik dristig frem og mælede: Sækkene har jeg lagt ud, og de skal være mig til Veitæring paa min Færd. Det svarer Illug: ei skal du være Husbond, ei heller færdes langt før jeg vil. Nu red Gunlaug bort, og kom |PS:547| til Borg i Kveld; Thorstein bød ham være der, mens han vilde og han tog ved Budet. Der var han da et heelt Aar og lærde Lovkløgt af Thorstein, og fik Yndest af alle Mænd. Gunlaug og Helga vare jevnaldrende, og havde megen Skemt af at omgaaes, og snart fik de et godt Øie til hinanden, som og siden blev aabenbart af deres Færd og Idræt. Helga var saa fager, at det er kyndige Mænds Sagn, at hun haver været den fagreste Kvinde paa Island; hendes Haar var saa stort, at hun godt kunde hylles deraf, og saa fagert som drevet Guld. En Dag sadde Mænd i Stuen paa Borg, da mælede Gunlaug til Thorstein: een Ting er i Loven, som du ikke har lært mig, det er at fæste en Mø til Brud. Thorstein svarer: det er ingen Ting, og lærde ham Adfærden flux. Nu gad jeg vidst, siger Gunlaug, hvormeget jeg har nemmet af din Tale, thi vil jeg tage dig i Haand, og lade som jeg fæster mig Helga din Daatter. Vel mente |A:15| Thorstein, at Sligt gjordes ei behov, men Gunlaug greb ham i Haand, og bad ham unde sig Skemten. Gør som du vil, sagde Thorstein, men det skulle de vide, som her ere, at Alt skal være som ugjort og ingen Svig ligge under. Siden nævnede Gunlaug sig Vidner og fæstede Helga, og spurgde Thorstein, om det kunde agtes gyldigt at være? Thorstein sagde ja, og alle Mænd, som her vare stædte, havde stor Gammen deraf.

|PS:548

Femte Kapitel.

Om Gunlaugs Beilen og Udfærd.

Det er sagt af sanddru Mænd, at Thorvald Kodransen og Frederik Biskop vare hine Første, som i Hakon Hladejarls Dage kundgjorde kristen Sæd og Tro paa Island. Ei havde Ordet stor Fremgang hos de stive Høvdinge, dog lod Thorvard Spakbodvarson Kirke bygge paa

sin Gaard, og enddog Hedningmænd fore did at brænde den, frelstes den alligevel paa underlige Maader. Siden, der Oluf Trygvason kom paa Norrigs Kongestol, var det ham stadig i Sind at kristne Island og Islændingen Stefnir Thorgilssen var hin Første, han |A:16|kaarede til at røgte Guds Ærinde der. Megen Trængsel maatte Stefnir lide, og tilsidst drage hjem til Olaf. Da sendte Kongen Thangbrand ud. Han og Islands Høvdinge vare at agte som to haarde Stene, der ei male godt tilsammen, men dog kom Mange til, hvor han læste Messe og tykdes det Gammen at lugte Røgelsen, og at lyde paa Sang og Klokkklang. Mange udspurgde grandgivelig om Kristus og toge Korsets Mærke, men Somme døbtes, og den Magt og Indgang kristen Tro havde vundet lod sig tilsyne, der Hjalte Skeggeson paa Althing kvad Nidvise om Freia. Thangbrand dreves af Landet for Overmod og Voldsfærd, Hjalte maatte og vige bort en liden Stund, men der han kom igen fra Olaf med sin Maag Gissur hvide og Thormod Præst, da blev den Tidende at spørge, som hin bedste er at nævne, at al Island tog ved sand Tro og ret Sæd. Det var i det tusinde Aar efter Frelserens Byrd, at Thorgeir hin Vise satte kristen Lov paa Thinge, og var det hint samme Aar, som Olaf blev svegen |PS:549|ved Svolder. Visselig vilde den kostelige Drot været gladere i Hug, der han sprang fra Ormen lange, om han kunde seet, hvorlunde alle Islændinge neiede sig paa Lavbjerg for Himlens høie Drot. Da var Gunlaug tolv Vintre gammel, og døbtes han med andre Mænd fra hin vestre |A:17|Fjerding i Reikabek. Tvende Vintre var han end paa Island efter den Stund, da han fæstede Helga i Skemt, og havde hende dog fast i Tanke og Sind. Han var stundom paa Borg og stundom paa Gilsbakke, og artede sig vel, men der han var fyldt sine atten Aar, kom det ham andengang i Tanker at fare udenlands, og ei havde Illug dennesinde Noget derimod at tale, men købde til ham Hælvden af et Skib, som stod i Gufaasminde. En af Gunlaugs Frænder, Thorkild Sorte, skulde fare med ham, og han fløttede Ladningen til Skibs, thi Gunlaug var paa Borg imedens, og det tykkes ham langt mere Skemt at tale med Helga, end at være i Købmands Lag og Syssel. En Dag spurgde Thorstein Gunlaug, om han vilde ride med ham til hans Hestefold i Langvandsdal? Gunlaug sagde ja, og de rede bort tilsammen. Der vare baade Hopper og Heste fagre af Skabning og Lød, og Thorstein bød sin Gæst nu En, nu en Anden af de bedste; men Gunlaug vilde Ingen tage, og spurgde omsider, hvi byder du mig ikke det, som mig lyster at eie? Hvad er det? siger Thorstein. Helga, din Daatter, svarer Gunlaug. Det vil jeg sove paa, sagde Thorstein, og begyndte paa en anden Tale, men der de red hjemad langs med Aaen, sagde Gunlaug: vide vil jeg, hvad du svarer paa min |A:18|Beilen til Helga. Ei giver jeg Agt paa dit Fjas, siger Thorstein. Nei, mit fulde Alvor, og ei Fjas mon det være, siger Gunlaug, men du maa vide, hvordan |PS:550|du vil svare. Da svarer Thorstein: vide skulde du først, hvad du vilde; er du ikke

tilsinds at fare udenlands, og lader dog som du vilde giftes, ei er ret Ligelighed mellem dig og Helga denstund du est saa ubestemt, og agter jeg derfor ei paa din Beilen. Gunlaug mælde: hvem tænker du at give din Daatter, mens du siger Nei til Illug Sortes Søn, eller hvem er *da* i Borgefjord, som er høiere paa Straa end han? Det svarer Thorstein: ei befatter jeg mig med Mandeligning, men var du slig Mand, som din Fader er, blev du ei viist af. Gunlaug mælde: hvem i Borgefjord vilde du da heller give din Daatter end mig? Thorstein svarer: Mænd er her nok af at vælge imellem, Thorfind paa Raudamel har syv Sønner, alle vel opdragne og ganger du fremmerst, da er det ei stort. Gunlaug mælde: ei er Thorfind min Faders Jevning, thi det er end ikke du, eller hvad har du at sætte imod det, at han prøvede Størke med Thorgrim Kjallaksson og hans Sønner paa Thornes Thing, og fik Bugt med dem alle? Thorstein svarer: har du glemt, hvem det var som drev Steinar frem for sig, det tykkes dog engang at være Daad. Gunlaug |A:19 svarer: ei har jeg glemt, at din Fader Eigil stod dig nær, og det mener jeg forresten, at det vil gaa faa Mænd godt, at forsmaa mit Svogerskab. Thorstein svarer: bær du din Trudsel frem til Fjeldmændene deroppe, her paa Myrerne har den ikke hjemme. De kom hjem i Kveld, og om Morgen red Gunlaug til Gilsbakke, at bede Illug ride med sig paa Frieri til Borg. Illug mælede som Thorstein om Gunlaugs underlige Sind, men red dog med, og der han var kommen i Enrum med Thorstein, sagde han: min Søn Gunlaug siger, at han har beilet til Helga din Daatter, og nu vil jeg vide, |PS:55| hvordan det skal være. Kundbar er dig hans Æt og hans Arv, og ei vil jeg spare Bo eller Fæ om det er i Veien. Thorstein talde end som før, men der Illug sagde, at det vilde være Venskabsbrud dem imellem, om han forstyrrede det Giftermaal, da betænkte han sig og mælde: for dine Ords og vort Venskabs Skyld skal Helga være Gunlaugs Fæstemø, men ikke Brud. Gunlaug skal fare udenlands at arte sig efter andre Mænds Sæd, og hun skal bie paa ham i tre Vintre, men kommer han ikke da, eller hans Adfærd huger mig ei, da vil jeg være løs fra mit Løfte. Dermed skildes de, Illug red hjem, men Gunlaug drog til Skibs, og da de fik Bør, |A:20| seilede de i Hav og kom til Norrig, der lagde de ind til Nidaros og lossede Skibet.

Sjette Kapitel.

Om Gunlaugs Hændelser i fremmede Lande.

Da raadte for Norrig Erik Jarl, Hakons Søn, og Svend hans Broder.

Erik holdt Hus paa Hlade, sin Odelsgaard, og var en mægtig Høvding. Skule Thorsteinsøn var da paa Hlade, han var Thorsteins Søn paa Borg og Jarlens Hirdmand, velopdragen. Det er sagt, at Gunlaug gik selv trettende ind paa Hlade, han var saa klædt, at han havde graa Kiortel og hvide Buxer; men paa Vristen havde han en Byld og alt som han gik, flød derudaf baade Blod og Voer. Saaledes gik han for Jarlen at staa, og svarde som sandt var, der han blev tilspurgt om Navn og om Æt. Da mælde Jarlen: Skule Thorsteinsøn! hvad Mands Søn er han? |PS:552Herre! siger han, undfanger ham vel, thi han er hin bedste Mands Søn paa Island, Illug Sortes Søn paa Gilsbakke og dertil min Fostbroder. Hvad har du paa Foden din, Islænding! sagde |A:21Jarlen. Byld er derpaa, Herre, siger han. Og dog ganger du ikke halt, siger Jarlen. Gunlaug svarer: ikke skal ieg gange halt, aldenstund begge Fødder ere lige lange. Da mælde en Hirdmand ved Navn Thorarin: han har store Ord, den Islænding, og passeligt var det at vi forsøgte ham lidt. Gunlaug saae hen og kvad:

Jeg seer paa en Mand
Og Nidding er han;
Jeg siger det kort,
Han er ond, han er sort.

Da vilde Thorarin gribe til Øxen, men Jarlen mælde: lad være stille, ei skulle Mænd bryde sig om Sligt, men hvor gammel er du Islænding? Jeg er nu atten Vintre, siger han. Det spaar jeg siger Jarlen, at du vorder ei atten til. Gunlaug mumlede halvlydt og der Jarlen spurgde hvad han sagde, svarde han: Det siger jeg, at det var bedre du bad Godt over dig selv end Ondt over mig. Hvad skulde jeg da bede om; siger Jarlen. Gunlaug mælde: om en bedre Dødsdag end Hakon Jarl, Fader din. Jarlen blev blodrød og mælde: lægger Haand paa Drotniddingen! Da gik Skule for Jarlen og mælde: Gører det for min Skyld, Herre! at I give Manden Fred saa han drager bort! Jarlen |A:22mælde: saa bort med ham som snarest, og aldrig sætte han tiere Fod i mit Rige, om han Fred vil nyde. Da gik Skule ud med Gunlaug og ned paa Bryggen, der laae en Englandsfarer klar til Udgang, med den kom Gunlaug, |PS:553de seilede i Englands Hav og landede om Høsten ved Lundons Brygge.

Dengang raadte for England Konning Adalrad, Jatgeirs Søn, en god Høvding, han sad denne Vinter i Lundon. Paa den Tid var endnu samme Tunge i England som i Norrig og Danmark, men siden, der Vilhelm Bastard vandt Landet, da omskiftedes Tungemaalet og det Vælske fik Magten. Gunlaug stædtes bradt for Kongen, hilsde ham sømmelig, sagde fra sit Fædreland, og mælde: Derfor Herre, har jeg stævnet hid ad lange Veie, fordi jeg haver lagt et Kvad om eder, og det vilde jeg nu, at I lydte derpaa. Konningen siger at saa skal være, og nu fremsiger Gunlaug sit Kvad

tydeligt og takkeligt, men saa var dets Omkvæd:

Hirdmænd og Jarle og Bønder
Tjene den gavmilde Drot,
Adalrad som en Guds Engel
Lydes af Engellands Folk.

|A:23Konningen takkede for Kvadet og gav ham i Bragarløn en Skarlagens Kappe, foret med dyrebare Skind og deilig stafferet; han kaarede ham og til Hirdmand og havde ham hos sig om Vintren. En Morgen tidlig mødte han tre Mænd i et Stræde og Thorgrim hed den, som gik fremmerst; han var stor og stærk og grum tilsyne. Thorgrim mælde: Nordmand! giv mig noget Sølv tillaans! Gunlaug svarer: ei tykkes det mig forsynligt at laane ukiendt Mand. Thorgrim siger: sæt os vis Dag imellem, paa den vil jeg betale. Lad gaa, siger Gunlaug, og flyede ham Sølv. Siden fortalde han om sit Laan til Kongen og fik til Svar: kun slet har du seet dig for; thi Thorgrim er hin værste Mand, en stor Viking og Ransmand, ei maa du |PS:554prøve Størke med ham, men jeg vil godtgjøre dig Sølv. Gunlaug svarer: ilde staar det sig da med os eders Hirdmænd, om vi antaste sagløs Mand, men lade en Saadan sidde os paa Nakke, og skal det aldrig ske. Lidt efter mødte Gunlaug Thorgrim og krævede Gelden; men omsonst; da advarede han Vikingen i et Vers, at han ei maatte tænke at beholde med Magt, hvad han med Svig havde laant, det maa du vide, sagde han, at jeg ei omsonst fra Barnsben har baaret Navn af Ormetunge, og nu vil jeg prøve, om jeg |A:24er blevet blødere vesten for Hav; enten skal du betale eller gange paa Holm med mig efter tre Nætters Frist. Vikingen lo og mælde: det har Ingen vovet førend du, at æske mig til Holmgang, saa stort Skaar jeg end har gjort i Mangens Gods, men gerne tager jeg det Bud. Der Gunlaug sagde Kongen Tidende, lod han ilde derved; thi, sagde han, den Mand døver alt Jern, men nu skal du lyde mit Raad, her er mit Sværd, med det skal du hugge, men vise ham det, som hænger dig ved Lænd. Saa skedte og Thorgrim fik Banehug, men Gunlaug megen Pris baade i England og andensteds vidtomkring. Om Vaaren derefter, da Skibe begyndte at fare mellem Lande, bad Gunlaug Adalrad om Orlov til at seile, Kongen spørger hvorhen, og Gunlaug svarer: det vilde jeg udføre, som jeg har lovet og tænkt, at gæste Drotten i Høieloftssale: en Konning og to Jarle, og da komme igen hvor Guldet lyser paa Adalrads Hirdmand. Dette sagde han i bundne Stave og dertil mælde Kongen: saa skal være Skjald! her giver jeg dig en Guldring til syv Ører, men det skal du love, at komme igen til Høst ad Aare; thi ei vil jeg skilles ved dig for dine Idrætters og din Djærvheds Skyld.

|PS:555Nu seiler Gunlaug fra England med Købmænd nord til Dyflin, der raadte dengang Sigtryg Silke|A:25skæg, Olaf Kvarans og

Dronning Kormlads Søn og havde han nys taget ved Riget. Gunlaug gik brat for Kongen at staa, hilsde ham vel og værdelig og blev sømmelig takket. Dernæst mælde Han: Kvad har jeg at føre, Herre! og vilde jeg bede om Lydd. Kongen mælde: ei have Mænd hertildags frembaaret mig Kvad, og paa det vil jeg visselig lyde. Gunlaug kvad da en Drape og dette var Omkvæd:

Synger, I Rovfugle, paa eders Viis
Konning Seiertrygs Pris!

Og dette var Endeverset:

Mine Ord med List
Kan jeg føre vist
Naar med Ros jeg vil
Tale Drotten til.
Knap vil Kvarans Søn
Nægte Skjalden Løn,
Ring af Guld det bare
Vil han ikke spare.
Siig mig Sikling, nu
Hørte tit vel du
Mere yndig Klang?
Det er Drapesang.

Konningen takkede ham for Kvadet og kaldte sin Skatmester frem og sagde: hvordan skal jeg lønne |A:26dette Kvad, eller hvordan er det lønnet, naar jeg giver Skjalden tvende Skibe? Formeget er det, Herre, siger Skatmesteren, andre Høvdinge give i Bragarløn gode Løsøre, gode Sværd eller Guldringe. Da gav Kongen ham sin nyskaarne Klæd|PS:556ning af Skarlagen; en udstafferet Kjortel og en Kappe med dyrebar Skind, dertil en Guldring som veiede en Mark. Gunlaug takkede for Skænken, dvælede der en liden Stund og drog derfra til Ørkenørerne. Da raadte for Øerne Sigurd Jarl Hlødvers Søn, ham hilsde Gunlaug og bar ham et Kvad, det var en Flok, vel digtet, og Jarlen gav ham derfor en stor forsølvet Øxe. Jarlen bad ham blive hos sig, men han takkede for Budet og sagde, at hans Hu stod til Svithjod. Siden gik han ombord med Købmænd, der seilede til Norrig og kom om Høsten østen i Vigen til Konghelle. Derfra fik han sig en Ledsager op i Vestergötland og kom frem til den Købstæd som heder Skara. Der styrede en Jarl som hed Sigurd; for ham stædtes Gunlaug og kvad en Flok om ham. Den tækkedes Jarlen og Gunlaug tog mod hans Bud at tøve der om Vintren. Sigurd Jarl havde stort Julebud og paa første Juledag kom tolv Mænd ned af Norrig med store Vennegaver fra Erik Jarl. Sigurd undfik dem vel og |A:27skikkede dem til Sæde hos Gunlaug. Der var stor Ølgælde ved

Gildet, Goterne talde om, at der var ingen Jarl større og priseligere, end Sigurd, men norske Mænd mente at Erik gik fremmerst i alle Maader. Herom trættes de længe, og toge omsider Gunlaug til Voldgiftsmand. Da kvad Gunlaug:

Kæmperne trætte om Jarle
Høit udi Høieloftssal;
Lige paa Havbred de stande
Lyde paa Bølgernes Brag;
Men udi Østen har Erik
Redet i brusende Storm
Over de blaagrønne Bølger,
Seilet med Seieren hjem.

|PS:557 Begge Parter yndede Dommen, men Nordmænd meest og kundgjorde den for Erik. Norrigs Jarl tykdes det være et Vennestykke af Gunlaug, og lod de Ord falde, at nu skulde Islændingen have Fredland i hans Rige, det spurgde Gunlaug siden. Sigurd Jarl lod Gunlaug ledsage til Tiendeland i Svithjod, som han vilde.

Dengang raadte for Sverrig Olaf hin svenske, Erik Seiersæls og Sigrid Storraades Søn, han var en mægtig Konge, gæv og høvisk i Sæder. Gunlaug kom til Upsal og der han stædtes for |A:28 Kongen, hilsde han sømmelig og sagde saa sit Navn og Fædreneland. Hos Olaf var Rafn Asmunds Søn og ham spurgde Kongen af hvad Folkefærd Gunlaug var paa Island? Da steg en Mand, stor og skarp af Aasyn over Bænk, gik frem for Kongen og mælde: Herre, siger han, Gunlaug er runden af hin ypperste Æt, og selv er han en dygtig Karl. Saa gange han til Sæde hos dig, siger Kongen. Gunlaug mælde: Kvad har jeg lagt om eder, Herre! og det vilde jeg at I lydte derpaa. Ei er her paa Thinge, siger Kongen, Tid at lydte paa Kvad, ganger til Sæde! De gjorde saa. Nu kom Gunlaug og Rafn i Tale sammen og fortalte hinanden om deres Færd og der blev snart godt Venskab imellem dem. En Dag, da Thinget var forbi stode begge Skjaldene for Olaf, og vilde frembære ham hver sit Kvad. Kongen tog det vel op, men der Gunlaug vilde kvæde først, da siger Rafn, nei, Herre! mig bør det at være den Første, aldenstund jeg har været her længst. Hvor, siger Gunlaug, kom vore Fædre sammen, saa at min Fader gik bag efter din? hvor, uden ingensteds? Saa skal og være med os. Saa høviske maa vi være, svarer Rafn, ei at trættes om Sligt, men |PS:558lade Kongen raade. Da siger Kongen: Gunlaug skal kvæde først, thi |A:29han bliver vredest, om han ei faaer sin Villie. Nu kvad Gunlaug en Drape og der den var ude, spurgde Kongen Rafn hvordan den var digtet? Det var et stort Kvad siger Rafn, men ufagert og haardt som Gunlaug er selv i Sind. Nu foresagde Rafn sit Kvad og da det var endt, spurgde Kongen Gunlaug: hvordan var

det? Det var et fagert Kvad, Herre, siger Gunlaug, som Rafn er selv, men det betød ikke stort ligesom han selv; hvi digtede du en Flok om Kongen, siger han til Rafn, tykdes dig ei, han var en Drape værd? Rafn svarer: herom tale vi ei længer nu, vi mindes det vel en andengang, om det end vorder seent. Kort derpaa tog Rafn Orlov til Hjemfærd og der han var færdig sagde han til Gunlaug: med vort Venskab er det ude, siden du vilde beskæmme mig i min Høvdings Øine, nu skal jeg engang gøre dig ei mindre Skam end du agtede mig her. Ei ræddes ieg, fordi du høder, siger Gunlaug, og aldrig skal vi mødes paa den Sted, hvor jeg skal hædres mindre end du. Kong Olaf gav Rafn gode Gaver ved Skilsmissen og Rafn drog om Vaaren til Trondhjem men om Sommeren til Island. Han lagde ind i Leirevaag og hans Frænder bleve glade ved hans Komme. Den Vinter var han hjemme hos sin Fader, men om |A:30Sommeren efter drog han til Althinget og mødtes der med sin Frænde Skapte Lagmand. Rafn mælde: din Bistand vilde jeg have hos Thorstein Eigilssøn for at beile til Helga, hans Daatter. Skapte svarer: er hun ikke Gunlaug Ormetunges Fæstemø? Rafn mælde: er nu ikke den Stævnedag forleden, som sattes dem imellem? dertil er og hans Hovmod nu for stor, til at han |PS:559skulde mindes Sligt. Skapte svarer: gør da som du vil! Siden ginge de mangfoldige til Thorsteins Boder og Skapte bar Rafns Ærende frem. Thorstein svarer: hun er Gunlaugs Fæstemø og mod ham vil jeg holde mit Ord i alle Maader. Skapte mælde: ere nu ikke de tre Vintre ledne? Jo siger Thorstein, Vintrene vel, men Somrene ikke og end kan han komme før Sommeren endes. Hvad Haab kan vi da gøre os, hvis han ei kommer til Vintren? Thorstein svarer: her mødes vi til Sommeren igen og da kan vi see til hvad os tykkes rimeligt, men ei sømmer det sig nu herom at tale. Ei blev det dulgt at Rafn beilede til Gunlaugs Fæstemø, men ei kom Gunlaug hjem den Sommer. Næste Sommer kom Skapte igen og nu sagde alle, at Thorstein var sit Løfte kvit. Da svarer Thorstein: faa Døttre har jeg at sørge for, og nødvendig vilde jeg at de skulde bagtales af nogen |A:31Mand; først vil jeg tale med Illug. Der de mødtes siger Thorstein: tykkes dig ei at jeg er løst fra det Løfte jeg gav Gunlaug din Søn? Vist er du det, svarer Illug, naar du vil det være og selv veed jeg ei Stort at sige, thi ei kender jeg Gunlaugs Agt. Thorstein gik tilbage til Skapte og de enedes om, at Brylluppet skulde stande hin næste Vinternat, hvis Gunlaug ei kom hjem forinden; men Alt skulde være som umælt hvis Gunlaug kom før den Dag og krævede sin Fæstemø. Nu rede Mænd hjem fra Thinge, og der kom ingen Gunlaug men saare ilde hugede det Giftermaal Helga.

Nu om Gunlaug at tale, da drog han til England den Sommer, at Rafn drog til Island, og Adalrad undfik ham venligen. Der var han om Vintren i stor Ære, men om Sommeren bad Gunlaug om Orlov til Hjemfærd. Paa den Tid styrede |PS:560Knud hin Rige Danmark og

truede at gæste England, fordi hans Fader Svend der havde vundet sig stort Rige. Derfor siger Adalrad til Gunlaug: ei sømmer det sig for dig at fare heden, aldenstund du er min Hirdmand og saadan Ufred er ventendes i Landet. Gunlaug mælde: I skal raade, Herre, men kommer Daner ikke, da maa I give mig Orlov til Sommeren igen. Der|A:32om kan vi tale, naar den Tid kommer svarer Kongen. Nu gik den Sommer med sin Vinter og der kom ingen Knud. Efter Midsommer fik Gunlaug omsider Hjemlov, og drog øster til Norrig og saa nord til Erik Jarl paa Hlade. Jarlen bad ham blive der, men han takkede og sagde som sandt var, at han havde modent Ærende paa Island, at besøge sin Fæstemø. Jarlen svarer: men nu ere alle Skibe borte, som agtede sig did. Da mælde en Hirdmand: her laa Halfred Vandrædaskald under Agdesiden i Gaar. Kan vel være, siger Jarlen, thi heden seilede han for tre Nætter siden. Saa lod Erik Gunlaug sætte ombord hos Halfred, og der blev han med Glæde annammet.

Syvende Kapitel.

Om Gunlaugs Hjemfærd og Helgas Bryllup.

Det var seent paa Sommeren, dog finge Skjaldene flux Bør fra Landet og vare lystige. Da mælde Halfred til Gunlaug: har du hørt om Rafns Frieri til Helga hin fagre? Hørt har jeg det, siger Gunlaug, men som løst Rygte. Da |A:33sagde Halfred Sligt som han vidste om Tingen, og dertilmed, |PS:561at det sagde Mange om Rafn, at vel var han Gunlaugs Jevning. Da kvad han:

Heller jeg hører
Hylende Storme,
Brusende Bølger
Bryde mod Klippen
End jeg det sagte,
Susende Rygte,
Hvad mig ei huger,
Hører at hviske.

Ja, se nu til, sagde Halfred, at du kan komme bedre ud af det med Rafn end jeg. Jeg kom forleden med mit Skib i Leirevaag og skyldte Rafns Huskarl en halv Mark Sølv, som jeg vilde forholde ham, men saa kom Rafn med fyrgetyve Mænd og kappede Touget, saa Skibet drev op paa Grundene og var nær bleven brudt, jeg maatte da give

Rafn selv Sagen i Vold og betale en heel Mark. Siden faldt Talen paa Helga og Halfred lovede hendes Skønhed storligen. Da kvad Gunlaug:

Ulykke times
Odins forvovne
Yndling som mener
Møen at vinde,
[|A:34](#)Svøbt udi Lin,
Lysende herlig
Ret som i Havet
Rav monne skinne:

Saa monne Helga
Synes som Engen,
Liflige Blommer
Bange sig dølg;
[|PS:562](#)Om dem sig vinder
Ormen og værger.
Saa vi med Guldtavl
Tit udi Ungdoms
Aar have leget.

Det er godt digtet, sagde Halfred.

En halv Maaned før Vinter kom de i Land nord paa Melrakaslette og lossede der. Thord hed en Mand, en Bondesøn der paa Sletten; han pleiede at brydes med Købmændene og Ingen kunde staae sig for ham. Nu kom Raden til Gunlaug, at han skulde brydes med ham, og Natten i Forveien bad Thord til Thor om Seier. Om Morgenen da de brødes, slog Gunlaug Benene fra Thord saa han faldt, men den af Gunlaugs Fødder som han stod paa, sprang af Led saa han faldt med. Kanske, mælde Thord, det ei [|A:35](#)gaaer dig bedre i din anden Væddeleg. I hvad for en? siger Gunlaug. I din Handel med Rafn, sagde Thord, om han ellers faaer Helga hin væne til Vinter, som jeg hørde stadfæstes i Sommer paa Thinge. Gunlaug svarde ikke et Ord, hans Fod blev trukket i Led, men hovnede stærk. Halfred og Gunlaug rede fra Sletten, selv tolvte, i Ugen før Vinternatten og kom sønder til Gilsbakke samme Løverdags Kveld, som Gildet stod paa Borg. Illug blev glad over sin Søn, men Gunlaug sagde at han flux vilde ride ned til Borg. Illug sagde det var ikke værdt og saa tykdes Alle, undtagen Gunlaug; men han var vanfør for Fodens Skyld, enddog han ei lod det mærke paa sig, og derfor blev Intet af Reisen. Halfred red om Morgenen hjem til Nordaadal, til sin Broder Galt.

Saa er sagt om Rafn, at han sad ved Gildet paa Borg og det er de fleste Mænds Sagn, at [|PS:563](#)Bruden var sorrigfuld, og sandt er hvad

man siger, at gammel Kærlighed ruster ikke, saa gik det nu med hende. Rafn drog hjem til Mosfell med Helga sin Kone, og da de havde været der en føie Tid, var det en Morgen, før de stode op, at Helga laa vaagen, men Rafn sov og lod ilde |A:36i Søvnne. Da han vaagnede sagde han Helga hvad han havde drømt, og kvad:

Alt som jeg laa i din Arm
Ormebid paa mig nedregned;
Floden, o Brud, af mit Blod
Bredte sig rød over Sengen.
Blommen med Lilliehaand
Bandt ei de gabende Vunder.
Det maa jeg gætte om Drøm:
Døden den monne mig love.

Helga mælde: derover skal jeg aldrig græde og ilde have I sveget mig, thi vist er Gunlaug hjemkommen; da græd hun saare. Lidt efter spurgdes Gunlaugs Hjemkomst og fra den Stund gjordes Helga saa stiv, at Rafn ei kunde holde hende hjemme og maatte drage med hende til Borg; men og der havde han af hendes Omgang liden Gammen.

Ottende Kapitel.

Om Gunlaugs Handler paa Island med Helga og Rafn.

Efter Jul skulde stande et Bryllup paa Skanø og dertil bødes Illug med sine Sønner. Illug lavede sig til, men Gunlaug sad i Stuen ørkesløs |A:37|PS:5640g sagde, at han vilde blive hjemme. Da mælde Illug: vist skal du drage med, gør dig ikke selv den Skam at du sørger dig fordærvet over en Pige; lad som du har glemt det, det er mandeligt og af Koner kan du faae ti for een. Gunlaug gjorde som hans Fader vilde og nu sankedes Mænd ved Gildet. Illug og hans Sønner skikkedes i det ene Høisæde og Thorstein Eigilssøn med Rafn i det andet ligefor; Konerne havde deres egen Bænk og Helga hin fagre sad hos Bruden. Da mødtes tit Helgas og Gunlaugs Øine og det gik, som Man siger: ei dølgger Kvindens Øie hvem hendes Hu staar til. Gunlaug var klædt i det prude Mon som Kong Sigtryg gav ham, og tykdes meget ypperligere end andre Mænd i mange Maader, baade i Størke og Vext og Smukhed, men Gildesglæden var kun ringe. Den Dag da Mændene lavede sig til Hjemfærd, skildes ogsaa Konerne ad, da gik Gunlaug til Helga og de talde længe

sammen. Da kvad Gunlaug:

Under Fjeldes Hvælving
Fager ingen Dag
Over Ormetunge
Op af Havet randt,
Siden fagre Helga
Hørdes førstegang
|A:38Kaldes giftet Kone,
Kaldes efter Rafn.

Møens egen Fader
For det røde Guld
Solgte unge Pige.
Saae kun stakket frem,
Saae ei Ormetunge
Sidde mig i Mund.

|PS:565Og end kvad han:

Liden Tak nu Skjalden
Skylder dem som avled
Dig, du væene Mø!
Din den fagre Skabning
Skjaldens Sind forvirred,
Hyl med denne Kaabe
Hvide Lemmer nu!
Det er Kongegave,
Gunlaug før den bar.

Dermed gav Gunlaug hende Kaaben, Adalrads Skænk: et kosteligt Mon, og hun tog den med Tak. Siden gik Gunlaug ud og da vare mange Heste komne paa Toften, han sprang paa Ryggen af en og red akavet rundt, did hvor Rafn stod, saa han maatte springe tilside. Hvi hopper, du Rafn, |A:39denstund ingen Nød er paa Færde? Samvittigheden slaar dig. Da kvad Rafn:

Hør mig du Pilenes Styrer!
Sømmer det sig at vi gaa
Galne af Elskov i Kredsen?
"Kæmpe! som ikkun paa Jord
Fandtes af Kvinder den ene?
Kæmpe ieg haver en Hest
Sadlet til Bølger at træde,
Tag den og rid som du mægter
Visselig sønden for Hav;

Søstre til Helga du finder,
Mange de gange i Flok.

Gunlaug svarer: kan vel være, det er sandt at mange slige ere til paa Jord, men ei tykkes mig saa. Da løb Illug og Thorstein til, for at de ei skulde komme sammen. Gunlaug kvad:

|PS:566Lødfagre, guldklare Pige
Købdes og solgdes for Guld,
Købdes af ham som de Kloge
Kalde min Jevning.
Drotter og Høieloftssale
Dengang mig holdt udi Baand,
Derfor sidder nu Ormen
Stille med Tungen i Baand.

|A:40Nu rede hver til sit og Vinteren var tidendeløs, men ei havde Rafn megen Gammen af Helga, siden hun mødtes med Gunlaug. Om Sommeren rede Høvdingene mandstærke til Thinge. Illug hin Sorte med Gunlaug og Hermund, Thorstein Egilssøn med sin Søn Kolsvein, Asmund med alle sine Sønner. Skapte var Lagmand endda. En Dag da Thinget var holdt, bad Gunlaug om Lydd og mælde saa: er Rafn Asmundssøn her? Rafn svarde til sit Navn. Da sagde Gunlaug: Det veed du, at du haver ægtet min Fæstemø og dermed teet dig som min Fjende, for det byder jeg dig nu Holmgang her paa Thinge, efter trende Nætters Frist paa Øxaaholm. Rafn svarer: Det er vel budet, som venteligt var af dig, og rede er jeg, naar som du vil. Kun slet behagede dette begges Frænder, men i den Time var det Lov paa Island at byde Holmgang, naar En tykdes sig gaaet for nær af en Anden. Der de trende Nætter vare ledne, lavede de sig til Holmgang. Illug fulgte sin Søn mandstærk til Holmen, men Skapte Lagmand og Asmund og andre Frænder fulgde Rafn. Gunlaug kvad:

Glad med det luende Sværd
Ganger nu Skjalden paa Holm.
|PS:567Døm nu du Dommer deroppe,
|A:41Domstolen stande vi nær!
Dette mit blinkende Sværd
Snarlig skal Tændernes Bolig
Kløve paa ham, der saa graadig
Grædende Helga har favnet!

Rafn svarer saalunde:

Skjalden ei veed det,

Hvilken af Skjalde
Gammen skal undes,
Grebet er Sværdet,
Benenes Bryder
Blottet i Haand.
Kone jeg kender,
Kvinde og Mø,
Enke hun vorder,
Hvem der end falder.

Hermund holdt Skjold for sin Broder og Sverting for Rafn; med trende Mark Sølv skulde den løse sig som blev saaret. Rafn havde Forhug, som den der var æsket; han huggede i Gunlaugs Skjold men alt som han huggede med Størke, sprang Sværdet isønder under Hjaltet, Odden kom til Gunlaugs Kind men ridsede kun løselig. Da løb deres Frænder og mange andre Mænd flux imellem. Det mælde Gunlaug: overvunden est du, Rafn, mens du er vaabenløs. Nei, dig kalder |A:42| jeg overvunden for Vunden du fik, siger Rafn. Da var Gunlaug vred tilbunds og sagde, at end var Størke og Held ei noksom prøvede. Dog skal ei prøves mer dennesinde, siger Illug. Det vil jeg ønske svarer Gunlaug, at Rafn og jeg maa mødes en andengang, naar du, Fader min, ei kan naa |PS:568| at skille os ad. Hermed var det forbi, Mænd ginge til deres Boder og hin næste Dag blev det sat i Loven, at al Holmgang skulde aflægges paa Island. Det skedte efter hine bedste Mænds Raad, som da var tilstæde. Siden var det en Dag, at de Brødre, Hermund og Gunlaug ginge til Øxaa at bade sig, da ginge paa den anden Aabred mange Koner og Helga hin fagre var med udi Flokken. Da siger Hermund: seer du de Kvinder paa hin Side Aaen og Helga, din Venkone derimellem. Gunlaug svarer: vist seer jeg hende, og kvad dernæst:

Kvinde! for Menneskens Børn
Baaren til Splid du mon være!
Alt som et Ris udi Skoven
Sno mig jeg vilde om Træ,
Træet med liflige Frugter.
Hvorfor mon Øinene sorte
Stirre saa gerne endnu
|A:43| Efter hin Svanes de hvide,
Skinnende Fjedre omsonst?

Siden ginge de over Aaen, og Helga og Gunlaug talede sammen enstund, men der de ginge tilbage, stod Helga og stirrede længe efter Gunlaug. Gunlaug saae sig tilbage og kvad:

Brynets Maane skinner

Under lyse Himmel
Fra sin Lillieborg,
Klart paa mig den straal
Seer mig ind i Sjælen
Med sit Falkesyn,
Men de Straaler hede
Brænde mig i Sind,
|PS:569Brænde mig og hende
Som de komme fra.

Derefter rede Mænd fra Thing og Gunlaug var hjemme paa Gilsbakke. En Morgen, da han vaagnede, vare alle Mand opstandne. Da ginge tolv fuldvæbnede Mænd ind i Stuen og nu var Rafn kommen i Gaard. Gunlaug sprang op og vilde gribe Værg, men Rafn mælde: i ingen Fare er du stædt, men det er mit Ærinde her, som du nu skal høre. Du bød mig Holmgang paa Althing i Sommer, og tykdes ei at være nøiet, nu vil jeg give det Raad, at vi drage begge af |A:44Landet til Sommer og gange paa Holm i Norrig, der som ingen Frænder ere os i Veien. Gunlaug svarer: Der har du mælt som en vakker Svend, dette Kaar vil jeg gerne keise, og nu stander her Alt opladt for dig og dine Mænd. Rafn svarer: det er vel budet, men ride skal vi flux, og dermed skiltes de ad. Begges Frænder vare ilde tilfreds, men ei kunde de styre Kæmpernes Hidsighed og desuden maatte vel ske hvad ske skulde.

Niende Kapitel.

Om Gunlaugs og Rafns sidste Hændelser.

Nu er om Rafn at melde at han udredte Skib i Leirevaag. To Mænd ere nævnede som droge med ham og vare hans Frænder, den ene hed Grim, den anden Olaf og begge vare de gilde Mænd. Det tykdes alle Rafns Frænder stor Skade at han drog bort, men han sagde, at derfor bød |PS:570han Gunlaug Holmgang, fordi han ingen Gammen havde af Helga, og derfor maatte en af dem bide i Græsset. Siden seilede Rafn i Hav der han fik Bør og kom til Trondhjem. |A:45Der var han om Vintren og hørde Intet til Gunlaug, han ventede ham den ganske Sommer og den anden Vinter var han der i Trondelagen som kaldes Købanger. Gunlaug Ormetunge redte Skib med Halfred Vandrædaskald paa Sletten, de bleve sent færdige og kom til Ørkenøerne lidt før Vinter. Sigurd Jarl raadte end for Øerne og hos ham var Gunlaug om Vintren. Om Vaaren drog Jarlen i Leding og

Gunlaug med ham, og de hærgede om Sommeren vidt omkring paa Syderøerne og i Skotlandsfjord, de holdt mange Slag og hvor de kom frem, var Gunlaug altid hin djærveste og mandeligste Kæmpe. Jarlen drog tidlig hjem, da skildes Gunlaug fra ham i meget Venskab og seilede med Købmænd til Norrig. Han stævnedes nordpaa til Hlade til Erik Jarl, der blev han venlig annammet og Jarlen bad ham tøve hos sig. Erik havde alt før spurgt hvad Rafn og Gunlaug havde med hinanden at skifte, og forbød Gunlaug strængelig at gange paa Holm i hans Rige. Gunlaug sagde at Han skulde raade, og blev der om Vinteren, men altid sorrigfuld. En Dag gik han ud med Thorkell sin Frænde, og der de kom ud fra Gaarden, saae de paa Marken en Mandering og i Kredsen to Mænd med Vaaben, som for Løier |A:46fægtede derinde. Den Ene kaldte sig Rafn og den Anden Gunlaug og de som stode hos mælde, at de Islændinge gjorde smaa Hug og vare sene til at mindes deres store Ord. Gunlaug mærkede at han var til Spot og Latter og gik tiende bort. Derpaa sagde han til Jarlen, at han ei længer kunde taale hans Hird |PS:571mænds Spot over Handlen med Rafn og bad om Ledsager til Lifanger. Jarlen havde hørt at Rafn var borte fra Lifanger og faren til Svithjod, derfor gav han Gunlaug Orlov og to Ledsagere med paa Veien. Nu drog Gunlaug fra Hlade, selv syvende, ind i Lifanger; og hvor Gunlaug kom i Kveld, der var Rafn med sine Mænd dragen fra om Morgen. Saa gik det end i Værdalen, men da blev Gunlaug ved at fare om Natten, og om Morgen ved Sols Opgang saae Kæmperne hinanden. Rafn var da paa en Slette mellem to Vande som kaldes Grimisval, og i det ene Vand gik et lidet Næs ud som heder Dyngnæs, der blev Rafn staaende med sine Staalbrødre, fem udi Tal. Vel var det, vi dog mødtes engang, sagde Gunlaug. Jeg er heller ikke vred for det, og nu maa du raade for, enten vi skal slaes Allesammen, eller vi to allene. Gunlaug svarde: det var ham det Samme; men da mælde Rafns Frænder Grim og Olaf |A:47at de vilde ikke staa og se til mens Andre sloges, det Samme sagde Thorkill hin Sorte, Gunlaugs Frænde. Da sagde Gunlaug til Jarlens Mænd, I skulle sidde stille og ingen hjælpe, men sige Frasagn om vort Møde. Siden ginge de sammen og sloges mandelig, Grim og Olaf gik begge mod Gunlaug ene, men lode Livet, uden han fik Saar; det sander Thord Kolbeinsøn i det Kvad han lagde om Gunlaug Ormetunge. Thorkell faldt imedens for Rafns Haand og tilsidst vare alle Skjaldenes Staalbrødre faldne og de stode ene tilovers. De gik hinanden skarp paa Klingen og gjorde store Hug, men Gunlaug havde Sværdet Adalradsskænk, som var hint bedste Vaaben, og med det huggede han omsider en Fod fra Rafn. Endda faldt han ikke, men støttede sig paa en |PS:572Træbul. Da mælde Gunlaug, nu duer du ikke mer, og jeg vil ikke slaes med en Krøbling. Sandt er det, siger Rafn, at det er gaaet ud over mig, men endnu var jeg Karl, naar jeg kun havde Lidt at drikke. Gunlaug svarer: men svig mig ikke

naar jeg bærer dig Vand i min Hjelm! Det lovede Rafn og nu hentede Gunlaug Vand i sin Hjelm, men i det Rafn rakde den venstre Haand ud mod Gunlaug, løftede han Sværdet med den høire og huggede ham i Hovedet, det var et stort Saar. |A:48|Ilde sveg du mig nu, siger Gunlaug, og det var Nidingsid af dig, aldenstund jeg troede dig saa vel. Du har Ret, siger Rafn, men det kom deraf, at jeg misundte dig Helgas Favnetag. Nu sloges de igen hel ivrig, men det blev Enden paa Legen at Gunlaug gav Rafn sit Banesaar, og der lod han sit Liv. Da ginge Jarlens Mænd til og forbandt Gunlaugs Hovedsaar, han sad imens og kvad et Vers om sit Dagværk. Siden grove de Ligene i Jord og førde Gunlaug paa en Hest til Lifanger. Der laae han tre Nætter og blev betjent af Præsten og døde siden og jordedes paa Kirkegaard. Det tykdes alle stor Skade for dem Begge, baade Gunlaug og Rafn.

Tiende Kapitel.

Udgang.

Om Sommeren, før disse Tidender spurgdes til Island, drømde Illug at han saae Gunlaug komme til sig, blodig overalt, og hørde ham kvæde et Vers om sin Helsot; det Samme drømde Asmund |PS:573|om Rafn, og Versene kunde de Fædre mindes. Sommeren efter paa Althinget krævede Illug |A:49|Bod for sin svegne Søn, men Asmund tykdes at have forloret Nok og vilde ingen give. Da red Illug om Høsten med tredive Mand til Mosfell; Asmund og hans Sønner kom afveien, men Illug fik fat paa to af hans Frænder, den Ene slog han ihjel og lemlæstede den Anden. End tykdes Hermund ei at have faaet Bod for Gunlaug, og derfor dræbte han Asmunds Brodersøn Rafn. Dermed blev det stille om den Handel.

Thorstein Eigilson giftede sin Daatter Helga med Thorkell Hallkelsson, som boede i Ravnedal. Helga drog hjem med ham; men elskede ham kun lidt, thi enddog Gunlaug var død, gik han hende aldrig af Minde. Thorkell var imidlertid en heel Mand, rig paa Gods og en god Skjald, og han havde ei saa faa Børn med Helga; Thorarin hed en af deres Sønner, og en anden Thorstein.

Det var Helgas største Gammen, at hun bredte Kappen ud, som var Gunlaugs Skænk, og stirrede paa den længe. Engang kom der megen Sot i Thorkells Gaard og Mange pindes længe. Helga skrantede ogsaa, men laa dog ikke. En Løverdagaften sad hun for Arnen og hvilte sit Hoved paa sin Husbonds Knæ, da lod hun sig hente Gunlaugs Kappe, og der hun fik den, reiste hun sig op, og

bredte den ud for sig, og stirrede paa den |A:50|længe, til hun faldt tilbage i sin Husbonds Favn og opgav sin Aand. Thorkell kvad:

Helga! jeg dig monne holde
Død udi Armen,
Men dog din Gunlaug i Favnen
Falde du tykdes.
Gud haver Aanden annammet;
|PS:574|Om jeg end offrende beder
Kommer den ikke igen.
Vist maa jeg sørge og hylle
Hoved med Aske og Lin!

Helga blev til Kirke baaren, men Thorkell sad efter, og Alle sørgede over Helgas Afgang, som venteligt var. Dette er Udgangen paa Gunlaug Ormetunges Saga.

|A:51| |US:98

Minder og Sagakvad.

|A:52| |A:53|

Attenhundrede og Syv.

|PS:338| |VU1:309

Strandbakken ved Egeløkke.

-
- 1 Herlig, mangfoldige Syn,
Ud over speilklare Flade!
Thurø og Taasing og Fyn
Skuer jeg her fra mit Stade;
Bag mig den venlige Gaard,
Med sine Mure saa hvide,
Krandset af Skovene staar,

Lun under Bakkernes Side
Lys mod det bølgende Hav.
|PS:339Mellem de Lande saa skønne
|VU1:310Flyder det rolige Vand,
Deilig sig Øerne grønne,
Løfte i blaalige Strand.

2 |A:54Træerne stande saa stille,
Fuglene tie saa kvær;
Dog monne Smaabølger trille,
Afbilde Tidernes Færd.
O, her er deiligt at være!
Det jeg saa mangen en Stund
Fandt hos de Bølger saa kære,
Her, som og hisset i Lund,
Rundt i de Enge og Skove,
Rundtom paa Høi og i Dal,
Her over trillende Vove,
Hist udi Høieloftssal.
|US:99Stille og rørilige Blommer
Voxe saa trindt og saa tæt,
Voxe i Vinter og Sommer
Rundt paa den liflige Plet.
Ak! men de Vise jo sige:
Giftig er Blommernes Duft,
Døden sig monne indsnige,
Svøbt i den krydrede Luft.
Ak! ei de Vise allene,
Dette mon sige og mene;
Jeg er en Daare, og maa
Dog med de Vise tilstaa:
Giftig er Blommernes Duft,
Død er i krydrede Luft.

3 |A:55Alt udi tredie Sommer
Vandrer jeg sorgfuld paa Ø,
Mellem de liflige Blommer
Lærde mit Hjerte at dø;
|PS:340Sært, at endnu mig for Øie
Solen nedglider i Hav,
At den ei hist fra det Høie
Straalende seer paa min Grav!

4 Dog, du, som bygger deroppe
Høit over Stjernernes Toppe,
Dig være Ære og Pris!

Tak for du saared mit Hjerte!
Tak for du sendte mig Smerte!
Tak! thi du gjorde mig viis.
Tykt udi Slør var indhyllet
For mig din hellige Bog,
Og af Sirener fortryllet
Drømde jeg Daare mig klog.
Dumt og forblindet mit Øie,
Saae ikke Glimt fra det Høie
Lyse i Skjaldenes Kvad,
Vittighed, Klogskab og Kulde
Tykdes mig Venner saa hulde,
Med dem jeg vandred saa glad.
[|A:56](#)Klogskaben kaldte jeg Dyder,
Kulden jeg nævnede Ro,
Spotted med Savn som med Lyder,
[|US:100](#)Sorg jeg, som Svaghed belo.
Tungen jeg voved at røre
Kæk i det hellige Hus,
Kildred det kløende Øre,
Saaede Avner i Grus.

5 Naadig lod Gud sig forbarme
Over mig usle og arme,
Han mig det lærde ved Smerte,
At jeg dog havde et Hjerte,
[|PS:341](#)At jeg til Klogskab og Vid
Satte som Daare min Lid.
Aanden oplukked sit Øie,
Saae sig paa Afgrundens Kant,
Stirred saa fast og saa nøie
Rundt om en Frelsen, og fandt,
Fandt, hvor det faldt:
Gud overalt;
Fandt ham i Digterens Sang,
[|VU1:311](#)Fandt ham i Vismandens Ord,
Fandt ham i Myther fra Nord,
Fandt ham i Tidernes Gang;
Synligst og vissest den dog
[|A:57](#)Fandt ham i Bøgernes Bog.
Stedse den sukker og trænges,
Og med al Skabningen længes
Efter den herlige Stund,
Da sine Døttre og Sønner
Herren med Frihed belønner,
Da vi med Hjerte og Mund

Sjunge: o Fader! du Kære!
Evig hos dig vil vi være!
Saa monne sukke i Baand,
Saa monne længes min Aand,
Nu den dog mægter at kæmpe,
Sorgen i Sind at neddæmpe,
Bære de jordiske Savn.

6 Mægter – ak ja, naar jeg kunde
Slide de Baand, som mig bunde,
Stande, som her udi Kveld
Ene med Gud og mig selv!
|PS:342|US:101Ak, men jeg stædes i Vaande,
Naar ei den susende Vind
Køler den kaaglende Aande,
Før den omvifter min Kind.
Da er der Fare paa Færde,
Men jeg vil Barmen omgærde
Dybt udi Norden med Iis,
|A:58Kæk vil jeg røre min Tunge
Og mellem Fjelde udsjunge
Asers og Kæmpernes Priis!

7 Solen er gangen til Hvile,
Stjernerne lyse paa Ø,
Nu vil jeg gaa, jeg vil ile
Rask over Land, over Sø.
Hisset fra Østen
Hører jeg Røsten:
Faderen kalder sin Søn.
Hviskende Stemme
Kan jeg fornemme:
Moderen kalder i Løn.

8 Du Have! du nyfødte Spæde!
Du strækker med barnlige Glæde,
Som Arme de Blomster mod mig,
Saa tit ved dit Kys jeg har smilet,
Saa tit i din Favn jeg har hvilet,
Og dog – dog forlader jeg dig!
Men græd ikke, Barn, thi jeg lover,
At komme igen, før du sover,
Og sige dig kærlig Godnat!

Maribo.

- 1 Hist med brede Aftenskygge
 Fruens kære Bolig staar,
 Der i Fred de Døde bygge
 Paa den stille Kirkegaard.
 Mangen En, som nu sig dølger,
 Indelukt i snevre Rum,
 |US:102Blev, som jeg, paa Verdens Bølger
 Underligen tumlet om.
 Tit jeg intet Bedre vidste
 Himlens Gud at bede om,
 End for Legemet en Kiste,
 Og for Sjælen naadig Dom;
 Lettere jeg blev om Hjerte
 Under Dagens raske Færd;
 Dog forfulgde mig min Smerte
 Og igen den staar mig nær.
 Hen til Kirken vil jeg ile,
 Gaarden er en hellig Plet,
 O, hvor sødt det er at hvile
 Op til Herrens Huus saa tæt!
 Mellem sjunkne Grave hæver
 Taarnet sig med høien Top,
 Og med Taarnet Tanken stræber
 Mod Guds høie Himmel op.
- 2 |A:60Daarer! I, som bygge Grave
 Trindt i Mark, i Lund og Have
 Til de trætte, døde Been,
 |PS:344Har I da slet ingen Længsel
 Efter slig en Bautasteen?
 Eders nøgne Støtter tale
 Kun om Støvet i sin Dvale,
 Kirketaarne kraftig mæle
 |VU2:136Om udødelige Sjæle.
 Støtten mæler bange Ord:
 Han sig hviler nu herunder.
 Taarnet siger: han opfoer,
 Kun hans Støv i Jorden blunder.
- 3 Ak, jeg veed det, naar med kunstig Haand
 Lyse, smukke, pyntelige Grave

I opreise rundt i Mark og Have
Huus I bygge da til eders *Aand*:
Eders Sjæle i de døde Kroppe
Bygge vil i Graven, som paa Jord,
De har intet Fædreland deroppe,
Ingen Tro paa Herren, som opfoer
Sine Brødre Huset at berede,
Som i Haab de stunde til hernede.
|US:103Derfor stræbe I med saadan Flid,
Som Ægypterne i gammel Tid,
|A:61At forgylde eders Ormehytte.
Noget vidner i jert arme Sind,
At hvis Sjælen nødes til at flytte,
Ganger hist den ei til Gammen ind.

4 Men, hvorledes? hvor er det jeg staaer?
Er ved Kirken ingen Kirkegaard?
Gaaseflok! imens du er i Live,
Dine Fjedre Tiderne beskrive
Stærkere og mere sanddru, end
Naar enhver af dem er blevet Pen:
|PS:345Kirkegaarden først maa ligge øde,
Førend du kan sjunge over Døde,
Kirken selv maa med sit Alter rave,
Førend Gaarden med de Kristnes Grave
Vorder Fællend for en Gaaseflok.
Rave? ja, du Stiftets Hovedkirke,
Ret og fuldt afbilder Tidens Færd;
Thi dit Fald du tykkes vis og nær.
Hisset staaer af Huset end en Skygge,
|VU2:137Hvor Marie vilde bo og bygge.
Hør du mig, du gamle Klostermur,
Fromme Værk i jammerfulde Dage!
Bag dig Kirken var et Fangebur,
Derfor ei jeg kalder dig tilbage,
Dog ei heller er jeg daarlig nok,
|A:62Til mit Raab med deres Skrig at blande,
Som i Søvn og Blindhed dig forbande.
Det begriber ei den dorske Flok,
At mod Øxer og mod hvasse Sværde
Du om Kirken var et dygtigt Gærde,
Saa den stod, til Herrens Time kom,
Til den Time, da hans Helligdom
Ved hans Tienere saa nogenlunde
Atter feies og udrenses kunde.
Sandt det er, den stander nu hel reen

Uden Billeder og Dødningbeen,
Men for Levende saavel som Døde
Daglig staar den mere tom og øde.
Seer I Vandet paa de grønne Vægge!
|US:104Seer I, hvor de gamle Mure sprække!
Daglig Kirken hælder til sit Fald,
Renses ei, men *reises* nu den skal,
Mene I, at bag det høie Gærde
Mere Nød der var for den paa Færde?

5 |PS:346Hvad er dette vel for Sprinkelværker?
Hvad vil disse Blomsterbede her?
Ak, nu først jeg eders Attraa mærker,
Gamle Kirke tykdes jer for nær,
Derfor mende I, det var det bedste,
Jer mod den med Jernet at befæste.
|A:63For at dæmpe Frygten i jert Sind
Lod I Stakler jer det bilde ind,
Hvad i Angesten I ønsked meer end gerne,
At ei Sjælen ud af raaden Hjerne
Fare skulde; men I vidste nok,
At dernede kun maa lugte ilde,
|VU2:138Derfor Stanken med en Rosenstok
Og med Tusindfryd I vil formilde.

6 Hvad er det? der ligger jo en Steen,
Flad og ristet paa sin Gammeldags!
Han, som eier disse trætte Been,
Har nok været af et andet Slags;
Længe har den ikke ligget der.
Mon jeg kan i Skumringen mig stave,
Til den Gæves Navn, som lod sig her
Paa den gamle kristen Viis begrave?
Diderik – min Gud! saa er det dig!
Gamle Blicher! saa er her dit Lig?
Nu jeg mindes det: paa Klerkemøde
Med din gamle Kristendom du døde.

7 Ak! saamangt bortsovet Minde
Monne nu i Hu mig rinde,
Gamle Ven! du er hos Gud,
Hvem du tjende tro hernelen;
|A:64Men hvordan mon det seer ud,
Hvor du byggede forleden?
|PS:347Snart skal Gunslev Kirke staa
For mig, som i gamle Dage.

|US:105 Sært i Verden det mon gaa!
Naar jeg tænker mig tilbage,
Kun lidt mer end tvende Aar,
Hvergang jeg den Kirke skued,
Kirken med sin Præstegaard,
Hjertet banked, Øiet lued.
Nu jeg skal for Øie faae
Samme Syn fra samme Have,
Og nu skal den Kirke staa,
Som en anden mellem Grave,
Ingen Længsel er i Sind,
Ingen Rødme er paa Kind,
Ingen Lyst til did at flyve.

8 |VU2:139 Stærkt det mig paa Sinde falder
Tykkes ubevidst og sært,
Hvorfor i den unge Alder
Dette Sted var mig saa kært.
Var det dig, hensovne Ven,
Ene, som mig drog derhen?
Svar mig, Hjerte, du maa dømme;
Ak, men du i tunge Drømme
|A:65 Har vel dine Længsler glemmt,
Eller og saavel dem gemt
At du end dem ei kan finde.
Kære halvforglemte Minde!
Vil du vaagne nu igen?
Hvorfor mon saa sødt jeg bæver?
Dunkle Skikkelse! hvi svæver
Saa du frem? hvi flygter du?
Hvor i Verden mon du færdes nu?
Mon jeg mer dig skal livagtig skue
Mens vi færdes under Himlens Bue?

9 |PS:348 Da mig Verdens Strøm henrev
Hjertet til en Staadder blev,
Meget Gud mig gav tilbage,
Der han gav mig Jesu Tro,
Kan maaske og Fremtids Dage
Give Hjertet Fryd og Ro?

10 Dog, jeg sværmer som en Daare,
Hjertet gøres mig saa blødt,
|US:106 Her ei hjælper Suk og Taare,
Lad det Døde være dødt.
Mellem Kæmper, som en Kæmpe

Jeg med Gud vil vandre frem,
|A:66Hovedbrud skal Længslen dæmpe,
Til engang jeg kommer hjem.

|VU2:140

Gunslev Have.

- 1 Underligt det sig mon føie,
Heel uventet staar jeg her,
Rundtomkring mig staa for Øie
Kendte Skikkelser saa nær;
Alt vil gamle Minder vække,
Samme Lund og samme Hække,
Samme Torne for mig staa,
Samme Roser hos mig gaa.
|PS:349Har de Aar jeg lagt tilbage?
Var jeg udi Verdens Strøm?
Eller gik kun nogle Dage?
Var det Hele kun en Drøm?
Der er Stuen, mon derinde
Ogsaa Provsten jeg kan finde?
Jeg jo veed det, han er død.
Vaagen var jeg, nu jeg drømmer,
Og at vaagne bedst sig sømmer,
Skøndt min Drøm er saare sød.
Dog, til Drøm kan Ingen regne,
|A:67At de Roser hos mig gaa.
Ingen tør jeg mig tilegne;
Venlig dog jeg stirre maa
Paa dem alle som Veninder.
- 2 Var i denne Kreds jeg blevet,
Gladere jeg havde levet,
Derfor dog jeg klager ei;
Mindre tabde jeg end vandt,
Thi min Gud igen jeg fandt
Paa den tornefulde Vei.
|US:107Bort fra Roser mellem Tjørne
End jeg styre maa min Gang,
Mellem Valens sultne Ørne
Glemme Nattergalesang.

Vordingborg.

Bag Gravene hist og de nedbrudte Mure
Der klingede fordum Basuner og Lure,
Der kneisede Borgen saa høit under Sky
Og sendte saa vidt over Lande sit Ry,
Naar Vikinger finge dens Taarne at skue
Begyndte de saare i Hugen at grue,
Og Snekken sig bøied fra Valdemars Borg.
|A:68|Nu stander kun Taarnet saa ene, saa øde,
En frygtelig Bautasten over de Døde;
Berøvet din Slægt og din Høieloftssal:
Med Undergang truer du Dværgen i Dal,
Men spar ham, thi Hovedet ikke du rammer,
Som voved med Nødde, med Øxe og Hammer
At øde den gamle Kong Valdemars Borg.
Hist Græsset opvoxer i snorlige Rade,
Der voxde og rørde sig Kæmper i Plade,
Hvor Valdemar lystede evig at bo
Der Nelder i Høieloftssalene gro,
Hvor Fyrster for Dannemarks Konning indstædtes,
Hvor Dannemark skjælv og hvor Dannemark glædtes –
Der tykkes nu Drøv af umælende Ko.
Vanartede Afkom! fordærvede Æt!
Naar vil du standse ugudelig Vold
Paa den herlige Old?
|PS:351|Mener du vel, du kan Hæderen stjæle,
Naar du omstyrter de Vidner som mæle
Høit om den hengangne, daadfulde Tid?
Tie da vel hine mægtige Blokke
Som i din Kraft du ei mægter at rokke?
|US:108|VU7:142Tier vel Borgens den kneisende Bakke
Om du end Stenene kunde ophakke?
Naar du beplanter Kong Valdemars Hald
|A:69|Rundt med Kartoffler og Kaal!
Har da ei Sagaen Tunge og Maal?
Tunge tilvisse den har, og den skal
Mæle om dem som har Daaden bedrevet,
Mæle om dem, som har Værket nedrevet,
Den skal beskæmme, og den skal berømme,

Alt skal den prøve og veie og dømme,
Gruer du ikke for Sagaens Dom?
Vanartede Slægt!
Fædrenes Borge fræk du nedbryder,
Fræk du og spotter med Fædrenes Dyder,
Med deres Dyder og med deres Tro;
Derfor du mener, har Slægterne levet,
Derfor, du mener, er Daaden bedrevet—
For at du Bugen kan mæske i Ro.
Tag dig i Agt!
Det er med Ro som med Livet,
Ei den til Nogen blev givet,
Som den opsøgte paa Jord.
Tro mine Ord!
Vil du dig ikke forandre,
Lærer du ikke at vandre
Ydmyg i Fædrenes Spor,
Ei selv i Grav skal du finde
Roen, din kære Veninde.
|PS:352 Saga skal mane dig op,
|A:70 Stille dit Aadsel til Skue!
Aadsel af mæskede Krop,
Slægter skal se det og grue.
Beenraden din skal forfærde,
Unge og gamle paa Jord,
Af den skal bygges et Gærde!
Gærdet om Kirken i Nord.

|US:109

Attenhundrede og Otte.

Lolland.

- 1 Underligt er det at flytte
Sært at jeg flytter saa glad:
Blomstrende Ø skal jeg bytte
Nu med den taagede Stad,
Bort fra de blommede Enge,
Hvor jeg har hvilet for længe,

Sneg jeg i Mørket mig nu,
Hen til de Mure saa kolde,
Inden for kneisende Volde,
Stander mit Sind og min Hu.
Pyt nu, I engelske Snekker,
Med jeres pralende Dækker!
|A:71| Stolte I ligge paa Sø,
Dog kan fra Ø og til Ø
Listig vi sætte vor Kaas.

2 |PS:353| Gabene ere for store,
Portene ere for smaa,
Smække I Porten i Laas,
Har vi ved Siden en Laage.
Eder at narre forstaa
Mesterlig Ulkene vore,
Ulke med begede Braage.
Engelland, vide maa du,
Lodbraag har Sønner endnu.

3 Kommer i Sønner af *Elle!*
Lystig jeg nu vil fortælle
Eder en Saga til Skemt,
Som I nok længe har glemt.

4 Vidste de Grise
Hvad Ormene spise,
Fik de at vide
Hvad Ornen maa lide,
|US:110| Vist de begyndte
Dygtig at grynte,
Beed ikke smaat.
|A:72| Det var den Vise
Regnar engang
Om sine Grise
Døende sang.

5 Visen fik Ella at høre
Rimene passelig godt
Klang i det engelske Øre,
Grov var og Visen i Ord,
Grov som en Vise fra Nord.
Guld og de grønneste Skove
Maatte en Stymper han love,
|PS:354| Som skulde fare og speide,
Snakke om Fred midt i Feide;

Bod i de fagreste Ord
Sendte han Drotter i Nord.

6 Sigurd og Hvidserk tilsammen
Legede Skaktavl med Gammen.
Biørn med Spyd udi Haand
Saa paa den Leg overborde,
Ivar hin beenløse sad,
Ei er det sagt hvad han gjorde.
Svenden sit Ærende røgted
Stammende kun, thi han frygted.
Bjørn om Spydets saa fast
|A:73Knuged sin Haand, at det brast;
Hvidserk han legede Skak,
Saa Blodet af Neglene sprak;
Sigurd med Ormen i Øie
Mærked det ikke saa nøie
At han for Negle skar Kød;
Ivar udspurgde hel stille
Alt hvad som vide han vilde,
Skifted dog mangengang Lød.
Brødrene vilde sig svale
Brat i den Sendemands Blod,
Ivar kun hørdes at tale
|US:111Sagte om Fred og om Bod.
Brødrene stilled han knap
Med sin veltalende Tunge,
Master Oldjakson dog slap,
Slap uforskyldt som den unge.

7 Sigurd og Hvidserk og Bjørn
Iled og strede og tabde.
|PS:355Ivar han lænted og skabte
Konningen om til en Ørn,
Ribbeen han vidste at tvinge
Til sig at brede som Vinge.

8 |A:74Engelland, mærk paa min Tale!
Regnars den beenløse Søn,
Som ei kan haste og prale,
Saadan en kostelig Løn
Eengang endnu dig kan give
Eengang endnu kan du blive
Hvad du har ærlig fortjent;
Af ham til *Ørn* udspændt!
Lungen, som længe har hivet

Han dig uddrager af Livet,
Og i din Ørnegestalt
Strøer han sit nordiske Salt;
Spot ham ei, for han er seen!
Spot ei hans Krøblingebeen!
Ivar i Slag sig lod *bære*,
Vandt sig dog Seier og Ære.

København.

- 1 Atter kom jeg da tilbage,
Axelstad igen jeg seer,
Trende Aar har mange Dage,
Og halvfjerde endnu fleer
|PS:356Nogle ere i det Tal,
|A:75Som kun silde glemmes skal.
Alle Dage have Nætter,
|US:112Disse Dage havde tre,
Som Man ei saa snart forgætter,
Hist er deres Spor at se.

- 2 Ranke Gran med gyldne Top
Groed fordum herlig op
Af et muret Klippestykke;
Nu den ligger dulgt i Grus
Rundt om Herrens brændte Hus,
Aske blev dens Gyldensmykke.
Til at gro i Granens Sted
Strøet er en anden Sæd,
I dens Aske og i Grus
Af det brændte Herrens Hus;
Sæden var den klare Ild,
Træet bliver vist det samme
Og dets Top skal vorde Flamme,
Den skal blusse rød og vild,
Til den naaer de høie Taarne,
Som til Sone er udkaarne,
Bag det brede Vesterhav.
Dog endnu i Kirkens Læ
Ei opgroet er det Træ;
Mørk og nøgen staaer vor Frue,
|A:76Hendes Pragt og hendes Hus
Ødtes af den vilde Lue,

Sørgende hun staar i Grus.

3 Saa mon og ved Siden stande
Hendes gamle, vakkre Grande,
Nicolai, som før i Sky
Løftede saa kæk sin Isse.
|PS:357Absalons du kære By!
Dit Forlis er stort tilvisse!
Dine Helgene ei meer
Levende du hos dig seer:
Nicolaus ei beskytter
Længer nu din Sømandsflok;
Kvinden i de lave Hytter
Ved sin Naal og ved sin Rok,
|US:113Dine Mø'r og Ungersvende
Har ei længer Trøst af Hende
Deres Moder, deres Frue.
Du maa sørge du maa grue,
Men du spotter og du leer,
Ei du hører ei du seer:
Nikolaus, vred i Sind
Vilde dig ei mer beskytte,
Han din Flaade vied ind
Til at vorde Fjendebytte!
|A:77Lader du din Frue staa
Længe nøgen udi Gruset
Sikkerlig vil og forgaa
Hvad du haver kært i Huset.

4 Dog, hvordan? forgaa? forgik?
Er jeg vorden Katholik,
Eller har jeg Lyst at prime
For lidt stadselig at rime?
Staar ei *Trinitatis* end?
Maa ei hvert et Helgenhus
Gerne synke i sit Grus
Naar kun det vi har igen?
Visselig det er min Tro:
|PS:358Ogsaa jeg det maatte friste,
Mine Helgene at miste,
Og dog finder Hjertet Ro
Naar det sig kun trygt forlader
Paa den hellige Gud Fader
Paa hans Søn og Helligaand
I Treenighedens Baand.
Helgene har ingen Styrke,

Derfor ei man dem skal dyrke,
Men hvis troende vi knæle
For vor Gud, de fromme Sjæle
Maa os vorde dyrebare,
|A:78Og den store Helgenskare
Som gaar ind, og som gaae ud
Salig evig hos vor Gud,
|US:114Som sig neier for hans Stol
Maa vi mindes, maa vi ære;
Er os kær den lyse Sol,
Maa og Straalerne det være.
Axelstad det mærke du:
Hvis til Himlen stod din Hu
Havde alt sig reist af Grus
Herrens og din Helgens Huus;
Havde du din stolte Flaade
End at skue og at raade.
Knæl i Helliggeistes Kirke
For Høialtret ydmyg ned!
Beed den Helligaand at virke
I dig Tro og Kærlighed:
Da vor Frue skal af Gruset
Snarlig se sit Hus opstaa
Lykken ei fra dig og Huset
Med Velsignelsen skal gaa!

5 Hellige Trefoldighed!
I dit Hus der vil jeg bede
|PS:359Held til mig i Støvet ned,
Over Huset vil jeg lede
|A:79Efter dine dunkle Spor
I det stolte, gamle Nord:
Har og Jafnhar Tridie
Asaodin, Vile, Ve
Urd og Skuld og Verande
Alt hvad som er Eet i Tre
Skal mig om din Løndom minde
Skal mit Hjerte til dig binde.
Adam jeg i Odin seer
Naar han som en Gud sig teer.
Udi Freia jeg vor Frue,
Og i Frei vil Kristus skue;
Thi om Begge er det sagt
At de eie Lyst og Magt
Til at løse os af Trængsel,
Til at stille al vor Længsel.

Eet dog aldrig glemmer jeg:
At som Frei har Kristus ei
|US:115Givet bort sit gode Sværd,
Gruer ei for Surturs Hær,
Frei mod ham sin Død har fundet,
Kristus ham har overvundet.

- 6 Giv da Kløgt og giv da Mod
Til at mane op af Jorden
Ygdrasil med store Rod
|A:80Guderne fra gamle Norden!
Rask det gaar mod Byen hen
Ak jeg har mig nu derinde
|PS:360Ingen kærlig Ungdomsven,
Endnu mindre en Veninde.
Kun i gamle Pergamenter
Kun i Grublen og i Sang
Jeg mig Trøst og Glæde venter;
Sukke vil jeg mangen Gang
Hjertet har saa dybe Længsler.
Styrk, o Gud! den gamle Skrift
Saa at fast den Aanden fængsler!
Ak, men naar om Nords Bedrift
Jeg ei mere har at tale
Hvad skal da mig vel husvale?
Ak! naar jeg har sjunget ud,
Frels mig da, o, hjælp mig, Gud!

|PS:92

Til min Fader.

(Med min nordiske Mythologi).

- 1 Sorg, Bekymring, mange Dage
Blegede din hvide Lok,
Men du gik med elskde Mage
|A:81Skilt fra Verdens vilde Flok:
Midt i den nedsjunkne Tid
Paa din Læbe, i din Id,
Leved Jesu Kristi Lære.
- 2 Fire Sønner Gud dig gav,

Alle offred du ham atter;
Selv han drog henover Grav
Hjem til sig din kære Datter,
|US:116Ak, da hvidned dine Haar,
Og dit Hjerte fik et Saar,
Som kun Herrens Ord kan læge.

3 Fire Sønner du hengav
Gud og Videnskab at dyrke,
Tvende bag det brede Hav
Sjunke ned i Gravens Mørke:
|PS:93Verdens Edder, Solens Brand
Dræbte dem i fjerne Land,
Stridig randt din Fadertaare.

4 Brækket, søndret er din Kæde,
Sildig blir den heel igen,
Kun med vemodblandet Glæde
Tvende Led du skuer end:
Skilt, ved lange Rad af Aar,
|A:82Fra din svage Yngste staar
Frugtbar kun din Førstefødte.

5 Stor og tung var Livets Møde
Gennem mer end syvti Aar,
Du for os og for de Døde
Stred saa haardt med trange Kaar;
Men taalmodig bar du Savn,
Naar kun de, som bar dit Navn,
Herrens Frygt og Visdom lærde.

6 Dog, den ædle Dannekvinde,
Vores Moder og din Viv,
Delde trolig, som Veninde,
Hver en Kvide i dit Liv!
Herren frygted hun, som du,
Kærlig, klog, men reen i Hu,
Letted hun din tunge Byrde.

7 Kristen er du, men du saae
Glad hver Guddomsgnist paa Jorden;
Jeg, og Kristen, stirrer paa
Guderne i gamle Norden,
Og blandt dem jeg har erkjendt,
Hvorfor Kristus blev nedsendt,
At ved ham kun frelsdes Jorden.

8 |A:83|PS:94|US:117Fader! hæft da mild dit Øie
Paa mit Billede af Nord!
Kun ved Grublen og med Møie
Hented jeg det op af Jord;
Nutid vender Øiet bort,
Siger: Livet er for kort
Til at tænke paa det Høie.

9 Saa du ikke lærde mig,
Men fra Verdens tomme Vrimmel
Bød du Øiet løfte sig
Op mod Herrens lyse Himmel:
Der, du sagde, er vort Hjem,
Mod det skal vi stunde frem.
Fader! tak for Liv og Lære!

|A:84

Attenhundrede og Ni.

|PS:98

Nytaarsvers.

(Til den øverste Klasses Lærlinge i Schouboes Institut).

1 |PS:99Åaret sank, i Vesten stander
Høi dets røde Bautasteen,
Og med Ebro end sig blander
Blodet. – Enden vorder seen.
Hvad har vel udmarvet Jorden,
Saa den er ufrugtbar vorden,
Saa den gødes maa med Liig?

2 Han, som har saa længe levet,
Han, som, født med Jorden, saae
Alt, hvad Slægten har bedrevet,

Han, den vise Olding, maa
Og forklare os vor Alder:
Tiden sig den Olding kalder,
Saga er hans Tungemaal.

3 |A:85 Eder hen til ham at føre,
Lære eder at forstaa,
Hvad I af den Gamle høre,
Hvad han paa sin Vandring saae,
|PS:100 Er det Maal, jeg har for Øie;
Unge Venner! vil I bøie
Sjæl og Øre til mit Ord?

4 Naar begeistret Gubben maler
Os sin fagre Ungdoms Liv,
Da om Grækenland han taler,
Peger for os paa Homer;
Hvad den kolde Klogskab mægter,
Os og alle Jordens Slægter
Viser han i stolte Rom.

5 Hist paa Nordens Klippetinder
Byder han os stirre hen,
Naar sin Manddoms stolte Minder
Han vil trylle for os frem:
Der vi høre Skjalde synge
Om de Baand, som fast omslynge
Kraft og Kærlighed i Nord.

6 Sørgelig han og mon klage
Over mangen farlig Sot,
Lærer os, hvi træt af Dage
|A:86 Nu han maa ved Staven gaa,
Hvi han vakler saa paa Foden,
Hvi det dunder saa paa Kloden,
Naar han tung sig skyder frem.

7 Medens over Gubbens Ælde
Og hans ynkelige Færd
Vi maa Vemodstaarer fælde,
Skænker han os dog en Trøst:
Gud og Videnskab at dyrke,
Tænder Lys i Nattens Mørke,
Jager bort hver farlig Sot.

8 |PS:101 Unge Venner! mangen Taabe
Sig fra Gud og Videnskab
Daarlig vender, tør jeg haabe
I vil vende eders Blik
Fromt mod Himlen, aldrig klæbe
Det paa Jord, men mandig stræbe
Op derfra med Ord og Daad!!

|A:87|PS:170

Julefesten.

- 1 Høit udi Gudernes hvælvede Sal
Stjernerne tindre saa vilde,
Snekongen raader i Eng og i Dal,
Dræber de Smaablomster milde,
Bølgerne rulle saa tungt under Iis,
Stjernen dem ikke kan finde;
Klipperne gjalde af Kæmpernes Pris,
Blodige Bækkene rinde.
- 2 Stjernerne blinke paa lysere Grund
Hisset i Sommerens Rige,
Blomsten sig aabner i Midnattens Stund,
Himlen sig aabner tillige;
Kærlig fra Skyen nedsuser en Røst,
Ei er det rullende Torden,
Salige Aander forkynde med Lyst:
Freden skal bygge paa Jorden!
- 3 Tiderne gik, paa den hellige Dag
Toned i dybeste Norden:
Gud har i Mennesket fundet Behag,
Freden skal bygge paa Jorden!
|PS:171| Hjertet ei vidste, hvad Læberne kvad
Høit om den store Forsoner,
|A:88| Brødre sig tvætted i blodige Bad
Midt under Lovsangens Toner.
- 4 Fredsælle Drotter har Vaabnenes Brag
Blidelig stillet i Norden,
Glade vi sjunge paa hellige Dag:
Freden skal bygge paa Jorden;

Maa end de Lande i Syd og i Vest
Bæve i Mennesketorden,
Kærlig skal Sangen paa hellige Fest
Tone hos Brødre i Norden.

5 End er ei kommen den liflige Vaar,
Saga har spaaet: den kommer;
Aldrig hun sveg og de løbende Aar
Hente den herlige Sommer;
Noreg og Gautur og Dana, de tre
Eie een Moder tilsammen:
Hende skal Fremtiden jublende see
Favne de Trende med Gammen.

6 Da skal og Goternes kraftige Maal
Atter i Norden genfødes,
Blomsten skal vinde sig kærlig om Staal,
Klippen af Solen oplødes;
Ikke da mægter vel Syd eller Vest
|A:89Gøtalands Kæmpe at fælde,
Mindes han Julens den hellige Fest,
Staar han som Nordurlands Fjelde.

7 |PS:172Mærker den Tale, I Mænd udi Nord!
Føler dens Dybde, I Kvinder!
Priser paa Festen i jublende Kor
Ham, om hvis Fødsel den minder!
Tolker, I Præster, hans Lære med Vægt
Reen paa de hellige Steder!
Da skal i Norden opvokse en Slægt,
Dygtig til Held og til Hæder !

|PS:176|VU7:108

Til Hersleb.

(Ved Skilsmissen paa Valkendorfs Kollegium 1810).

1 Vi vandre frem i Livets Buegange
Og Dunkelhed indhyller vore Fjed,
O, vel vi maa i Sindet vorde bange,
Og grue for den sære Ensomhed;
Thi alt som vi ad krumme Sti hengange,

|A:90| Vi møde der, vi hilse der saa Mange,
Men de gaa os og vi gaa dem forbi.

2 Da stirrer rundt saa ængsteligt vort Øie,
Det søger et, som søger det igen:
Kun naar med os sig Een vil sammenføie,
Med mere Ro vi spørge kan: hvorhen?
Ved Delning kun sig mildner Gangens Smerte,
Og Hjertets Samfund med et Frændehjerte
Har Ahnelsen om Saligheden født.

3 Maaske kun elsket af en elsket Kvinde
Den Salighed kan vorde os til Deel,
Maaske vi aldrig her paa Jorden finde
En Skikkelse, der ligner Ønskets heel;
Men det jeg veed og det jeg veed med Glæde,
At flere Træk var ei for mig tilstæde
I nogen Mand, end, elskde Ven, i dig.

4 Paa Vennesti vi har saa tæt henvandret,
Og med os Tiden sagtelig henskred,
Men nu den Gamle har sit Sind forandret,
Han skiller os – o, mon han ikke veed,
Hvor tungt os begge det paa Hjerte falder?
|PS:177| Hvad heller er han blevet haard af Alder,
Og af de gruelige Syn han saae?

5 |A:91| |VU7:109| Ak, naar man sammen har, som Venner levet,
Hvert Rum er bredt, naar kun det skiller ad,
Saamangt et Baand maa vorde sønderrevet,
Om end man bygger i den samme Stad,
Naar man ei meer i samme Huus har hjemme,
Saameget man da gemme maa og glemme,
Og Øieblikket kan ei deles meer.

6 Saa er adskilte vore Fædres Lande,
Enddog de ligge i det samme Nord,
Ei deres Hænder over brede Vande
Kan sanke sig, ei høres deres Ord,
Men Hjertet dog de Fjerne kan forene.
O vilde dem og os det Gud forlene!
Da vindes Seier over Tidens Nød.

7 Saa hav du Tak, o Ven, for hver en Glæde,
Hver Frygt, hver Tvivl, hvert Haabets lyse Skin,
For Alt, hvad vi, mens du var her tilstæde

Har sammen deelt med ærligt Vennesind!
Saalænge Gud os under nær at bygge,
Vi fængsle vil de svundne Dages Skygge,
Og dele Alt, hvad deles kan endnu!

- 8 Men er det saa, Gud vil os vidt adskille,
Da veed jeg dog, at Mindet ei forgaar
|A:92|Saa tit vi da os skal for Øie stille
Et Billed af de svundne Samfundskaar,
Og Sukket selv, der trænger sig fra Hjerte,
Og Taaren selv, som tolker Savnets Smerte,
Skal gyde Trøst i det beklemte Sind.

|US:117|VU9:17

Klagesang.

(Efter Davids 42de Psalme).

1811.

- 1 Som tørstige Hjort monne skrige,
Alt efter det rindende Væld,
Saa monne og efter dig hige,
O Herre, min tørstige Sjæl;
Thi du er den levende Kilde,
Og drikke saa gerne jeg vilde
For aldrig at tørste igen.
- 2 De Dage og Nætter henskride,
Og Sjælen kun lædskes med Graad,
Med Sorrig jeg Hænder maa vride,
Jeg veed ikke Frelse, ei Raad.
|A:93|US:118|VU9:18|Ak! naar vil dog Gud sig forbarme!
Ak, naar maa jeg Usle og Arme
Indgange for Herren at staa?
- 3 Jeg er udi Hjertet saa bange,
De Afgrunde ligge saa nær,
Og paa deres Rand maa jeg gange,
Det er kun en jammerlig Færd;
Jeg svimler, mig Rædsel nedknuger,
Mig Afgrunden visselig sluger,
O Herre! o, hør mine Skrig!

- 4 Du er jo min Saligheds Klippe,
Paa dig har jeg bygget mit Hus,
Ak, vil du mig glemme og glippe,
Da synker det flux udi Grus;
Alt bryde de Bølger og Vover,
Og medens du tøver og sover
De lukke sig over min Sjæl.
- 5 Naar Andre til Kirke mon gange,
Da sidder jeg her udi Vraa,
De kvæde saa liflige Sange,
Men jeg maa ei høre derpaa;
Min Sang er at sukke og klage,
Saa skride de hellige Dage
For mig, som de søgne, i Kval.
- 6 |A:94Dog, hvi vil, min Sjæl, du forsage?
Hvi bøies, hvi bruser du saa?
Lad skride de Nætter og Dage,
Og bi paa din Gud, som du maa!
Engang skal den Morgen oprinde,
Da frelst du saa glad udi Sinde
Skal takke og love din Gud.
- 7 |VU9:19Hans Lys og hans Sandhed skal føre
Mig op til hans Tempel i Fred,
Der Ordet mit Hjerte skal røre
Og glemme jeg skal, hvad jeg leed;
Ja, selv skal jeg røre min Tunge
Til Psalmer for Herren at sjunge
Til Lov og til Pris for min Gud.

|PS:315|US:119|VU1:311

Til en Veninde.

(11te April 1811).

- 1 Det er den syvende, maaske den sidste Gang,
Da paa din Fødselsdag du lytter til min Sang;
Ak, naar mit Øie vender sig tilbage
|A:95Til Aarenes saa snart henrundne Dage,

Da sukker jeg saa dybt, og mangen Gang,
Ja, kun et Suk er denne Høitidssang.

2 |VU1:312Jeg seer mig som utæmmet Yngling stande,
Hovmodig af, hvad dog jeg maatte sande,
At uforskyldt mig Himlens Herre gav;
Hovmodig og af Dydens tomme Klæder,
Mens Hjertet laa i kolde Marmorkæder
Hel prægtig jordet i en kalket Grav.
Det speiled sig i klare Marmorstene,
Og Hovmods Djævel lod mig daarlig mene,
At kolde Billed var et Hjerte selv.
Paa samme Dæmons Vink jeg vilde
I Fantasiens klare Vinterelv
Opdage Følelsens den varme Kilde;
|PS:316Dog, Hjertet ei kan, Hjerterne bedrage
Saa let, som skuffende sig selv behage.
Min Aand vel Aander til sig drog,
Men intet Hjerte for mig slog.
Forhærdet *mit* af Hovmods Trolddom lod
Sig heelt forstene udi Saft og Rod.
Det rullede paa Fantasiens Elv
Til Nordens Fjelde og omlagt med Is
Det høit forkyndte sine Frænders Pris.

3 |A:96Paa Fjeldets Top, dog høiere end Vrimlen,
Som dorsk sig vælted udi Dalens Skiød,
Jeg skuede den gyldne Sol paa Himlen,
Hvis Guddomsstraaler Mørket gennembrød;
Jeg saae den Blomst, som i de svundne Tider
De varme Straaler kaldte op fra Jord,
Hvis Krone kæk til Himlen sig opstrider,
Som nævnes Kærlighed fra Syd til Nord,
Da først jeg mærkede mit store Savn,
Jeg vilde Jesu Kristi Lære følge,
|US:120I Liv og Død mig trøste ved hans Navn.
Men ret, som Skibet paa den vilde Bølge
Ei uden Roer kan styres ind i Havn,
Saa var det og med Sindets arme Snekke,
Kompasset pegede mod Himlens Havn –
Men uden Roer ei did den kunde række;
Det Roer kan hugges kun af Kærlighed,
|VU1:313Og hvo som dens Forlis sig selv har voldt,
Enhver som lod sit Hjerte vorde koldt,
Af intet Raad og ingen Redning veed.
Ak, det har jeg. Nedbøiet nu jeg stander

Og med mit Suk sig kolde Taare blander
Saa kold, som Elvene, der sig nedvælte
Naar Fjeldets Is for Solen maa hensmelte.
Dog, naar saavidt med Isen først det kommer,
Man haabe tør, den lunknes udi Vaar
|A:97|PS:317Og suger Varme i den blide Sommer;
Derfor ei mer jeg mørk, fortvivlet staar,
Men sukker dybt til ham, om hvem jeg veed,
At Han er intet uden Kærlighed.

4 Jeg stander for dig paa Skærtorsdags Morgen,
Saa stod jeg og den første Fødselsdag
Da samlet med dig under Vennetag,
Jeg hilsed dig i Sangens kolde Toner;
Men først i Dag jeg stander som din Ven.
Jeg hilser dig, men Øiet stirrer hen
Saa tillidsfuldt paa din og min Forsoner.
Det er i Dag den store Mindefest
Om Nadveren: det helligste af Gilder,
Som Angst og Sorg hos Synderen formilder,
Naar han det nyder som en værdig Gæst,
I Morgen skal vi under Korset stande,
Og vore bittre Taarer sig skal blande
Med Moderens, hvis ømme, bløde Hjerte
De Nagler fælde i en dobbelt Smerte,
Som, farvede med Jesu Purpurblod,
Sig trængde grumt igennem Haand og Fod.
Ei over ham, som fra sit høie Sæde
Behersker Verdner med sit Kongespir
Men over os, vor Syndeskyld vi græde;
|A:98Og knæle vi med Tro ved Korsets Fod
|US:121Skal Taaren blande sig med Jesu Blod,
Al Syndelyst, alt Hovmod og alt Had,
Aftvættes skal da i det røde Bad,
Og sænkes ned med Jesu Lig i Jorden.
|VU1:314Da trøstes vi, da tier Himlens Torden,
De mørke Skyer lysne mer og mer
Alt som med Il sig nærmer Paaskemorgen,
Opklaret da vort Øie Himlen seer,
Opklaret er og i vort Øie Sorgen;
|PS:318Naar da forklaret Frelseren opstaar
Da med hans Vunder vore Hjertesaar
Helbredede til Ar sig mon forvandle;
De Ar os skal i Støvet bøie ned
Og minde os om Herrens Kærlighed,
Som uforskyldt os skænkede sin Naade,

Og løfte mildt os Livets tunge Gaade.
Forgæves frister Hovmod da vor Tro,
Forgæves hvisker den i Smigertone,
At selv vi kan os med vor Gud forsone,
Forgæves vil os Daarekløgt forføre
Og Tidens Spot kan Hjertet aldrig røre,
Det kender Angest og det kender Ro.
O, gid den Tro og høie Ro, Veninde
Du ogsaa maa beholde eller finde!
Den sidste, store Alvorstime kommer,
Da falmer Alt, som glimrede paa Jord,
|A:99|Og naar vi stædes for den høie Dommer,
Da hjælpe ei de kloge Modeord,
Da gælder det om hvad som bliver ved,
Om Jesu Tro, om Haab og Kærlighed.
Og nu tilsidst: gid hellig Moderglæde
Opvoxe for dig med din kære Spæde,
Lad ingen giftig Urt med onde Duft
Forpeste om din Blomst den rene Luft,
Thi agt det vel, at af den Blomsterstengel
Udspringe kan en Djævel og en Engel!
Dig styrke Gud! du ømme fagre Kvinde!
Og vær til Døden mig en tro Veninde!
Som du i mig har nu en trofast Ven.

|PS:329|US:122|VU1:315

Til Sibbern.

(Udby i Juni 1811.)

- 1 Her sidder ieg i aabne, lyse Skur,
Fra Jord og Træ mig Blomsterduft omringer,
Og nødig kun til Stadens Fangebur,
Til kvalme Dunkelhed sig Aanden svinger,
Men hisset i den kvalme Axelstad,
|A:100|En Ven jeg har, som jeg Farvel maa sige,
Og det jeg har at mælde ham tillige
At jeg er rolig og i Herren glad.

- 2 Os Pindse samled i den store Stad
Og Pindsedagen nu os skilte ad!
Da Vaaren kom med sine lune Vinde,

Det for beklumret tykdes os derinde
Bag Valkendorfs den skumle Askemur,
|PS:330| For snævert blev det inden fire Vægge
Og flagrende, som Fuglen i sit Bur,
Ud i det brede Fri vi higed Begge.
Dog til Farvel vi titte venlig ind
I Kamrene foroven og forneden,
En Taare perler paa den varme Kind
Ved Tanken om hvad der er nu forleden.
Ei mindes jeg de svundne Samfundsdage
For daarlig nu at ønske dem tilbage,
Nei, kun for rørt dig Vennehaand at byde,
Og mest for ham mit Hjertes Tak at yde
Som hjem til sig mig lokkede og tvang.
Han stilled mig for Øie Luesværdet,
Hvormed vort Fald har Paradis omgærdet,
Og endte saa forvoven Styltegang
Paa Randen af de brede Fjeldekløfter;
Han splitted vældig med sit stærke Lyn
|A:101| Det Mørke der formaaede at skjule
Saa trædsk og tæt Afgrundens dybe Hule
At over den hengøgled fagre Syn,
Som skuffende i Drømme mig forlysted.
|VU1:316| Han hjem til sig mig lokkede og tvang!
Hans Guddomsrøst jeg hørde naar jeg sang,
Jeg hørde den igennem Vennemunde,
Han gav mig Kløgt og Lyst til saa at grunde,
|US:123| Paa Sagas Runer, at af dem jeg saae
En Solekrands forunderlig sig vinde,
Om Jesu Christi høie Guddomstinde;
Han lærde mig at varsle og at spaa;
Ja, da jeg tog forfængelig hans Naade,
Han tugted mig, men tugtede med Maade.
Med vældig Arm han bøied stolte Sind,
Han smelted Isen i det kolde Hjerter,
Og jeg fornåm det under bitter Smerte
At til sit Tempel han det vied ind.
Da lærde Hjertet under Tvivl og Strid
At føle Sorrig og at føle Glæde,
At føle sukkende i lange Tid
Hvor tungt det er at ikke kunne græde.
|PS:331| Jeg takker Gud, og takker ham i dig,
For alt dit Venskab i de tunge Dage;
Du færdedes, du leed, du bad med mig,
Du kedtes ikke ved min Jammerklage.
|A:102| O store Gud! hvor var jeg døv og blind!

Hvor kunde dog mit skrøbelige Sind
Sig tro af dig forladt, forskudt og glemt.
Da med en saadan Ven, ja Venner der ham ligned,
Du naadefuld i Nøden mig velsigned!

3

O kære Ven! jeg har ei Sølv og Guld
Og lavt du skatter kun det blanke Muld,
Men hvad jeg har og hvad du helst vil have
Jeg giver dig i Jesu Navn til Løn.
Mit Hjertes Tak det er min første Gave,
Den anden er mit Hjertes varme Bøn
Til Ham, som er fra Evighed den Samme:
At Gnisten som i dig han lagde ned
Maa luttret vorde til en hellig Flamme
Og skinne hos ham i al Evighed!
Vi grubled begge over Livets Gaade
|VU1:317Men om dens Løsning vi forligdes ei,
Derfor og nu vi paa adskillig Vei
Udhigede fra kvalme Axelstad:
Du higed efter Færd og Folkevrimmel,
Jeg efter Faderhusets stille Krog
Og rolig Syslen under Hjemmets Himmel;
Thi jeg har fundet i den ene Bog
|US:124Hvad i dig selv, i ny og gamle Bøger,
Hos fjerne Folk og vise Mænd du søger.
Min Vei var kort, og din er saare lang,
|A:103Derfor og jeg Alt har fuldendt min Gang,
Mens end til din du monne dig omgjorde.
Ei mene du, jeg dømmes dine Skridt!
Ei daarlig Hovmod nu mit Øie blænder,
For dig og Alle jeg det frit bekjender,
Hvad jeg erkender og har følt saa tit:
At skarpere er vist det Sjæleøie,
Som laandes dig i Naade fra det Høie;
|PS:332Men derfor ei jeg dølger faste Tro,
At om du stirrer nok saa vist og længe,
Du Skyen ei formaar at gennemtrænge
Bag hvilken Gud i skjulte Lys mon bo.
Ja, end jeg vover det for vist at mene,
At om al Jordens Vise sig forene,
Opsvinge sig mod Himlens lyse Bue,
Nedgrave sig i Jordens dunkle Stue:
De aldrig dog i Klippens Agerreen
Oppløie nogentid de Visers Steen,
De komme dog ei til Magnetens Leie
Som styrer Jorden paa sin lange Færd,

Ei til den Sol, om hvilken sig mon dreie
De lyse og de mørke Kloders Hær.
Til sidst jeg tro'r, at om hver kløgtig Aand
Gik villig frem i Herrens Ledebaand,
Blev sikkerlig langt høiere hans Gang,
End nu hans Flugt, thi Herrens Arm er lang,
|A:104Og naar vi staa paa Tankens Grændseskel,
Sig for os løfter Troens høie Fjeld,
Hvorfra vi det i klare Speil kan skue,
|VU1:318Som skimtes ei fra Kløgtens Myretue.
Dog, blandt de Urter, som saa yppig gro
I Paradisets nyoplukte Have,
Ei Indsigt, men den høie Sjælero
Vurderes maa som Troens bedste Gave:
Det er en Blomst som evig kan bestaa,
Den stykkevise Indsigt skal forgaa.
Du saae min Ven, hvor smaalig sig min Aand
Udvikle lod af kolde Vinterbaand,
Du saae det, at med Vaarens lune Vinde
|US:125Blev lunere og lysere derinde,
Men at dog hid og did de Skyer droge
Og Solens varme Straaler let forjoge.
Apostlene paa hellig Pindsefest
Iførde blev med Kraften fra det Høie;
I Pindseugen det sig maatte føie,
At jeg indviedes til Herrens Præst.
|PS:333Adskillige de Naadegaver ere,
Men skænkes alle af den samme Aand:
Da Brødrene med paalagt høire Haand
Af Herren skulde det med Suk begære,
At Kærligheds og Krafts og Sandheds Aand
Miskundelig paa mig neddale vilde,
|A:105Da aabnede sig Hjertets Taarekilde,
Da sprængde Sjælen sine Fængselsbaand;
Og der jeg hørde Brødrene tilsammen
I Jesu Christi Navn at sige: Amen!
Da blev det Samme i mit Bryst udtonet
Og jeg mig fælde med min Gud forsonet;
Da hastede jeg ud fra Axelstad
Jeg takkede, jeg higede, jeg bad,
Jeg vandred frem i blide Morgenstund,
Men der jeg nærmed mig den kære Grund,
Hvor Barsedagene henflød saa trygge,
Hvor gamle Fader end mon rolig bygge,
Og med sin kære, alderstegne Viv
Henstirre trøstig paa det sande Liv,

Da gjordes det mig trangere om Hjerte
|VU1:319Ved Mindet om den glade Barnetid,
Ved Mindet om de sidste Dages Smerte,
Ved Tanken om den store, tunge Id,
Som end er tungere i vore Dage
End hele tre Aarhundreder tilbage,
At føde og at vogte Herrens Hjord!
I Skovens Udgang paa en gammel Steen
Jeg satte mig, optog af lidet Gemme
Det *Testament*; hvori jeg læsde hjemme,
Da jeg som Barn fra dunkle Dagligstue
Oplærdes til mod Himlene at skue.
|A:106Den gamle Bog mig trolig havde fulgt
Paa Jyllands Heder, Lavinds Blomsterenge
Men dog engang, desværre, alt for længe
|US:126Dens Aand var for mit blinde Øie dulgt.
Jeg den oplod, og hvor mit Øie faldt,
Der fandt det ogsaa uden Leden Alt.
“Hvor er, o Død, din Braad? hvor Helvede din Seier?
Vor Synd var Dødens Braad og Loven Braaddens Størke,
Men lovet være Gud, som os ved Jesum, Herren
Har givet Seier nu!
|PS:334O stander Brødre da som Klippeblokke!
Og lader jer ei ryste, ja ei rokke!
Udretter flittigen det Herrens Værk!
Vel vidende at ei forfængelig kan være
Den Gerning, som er gjort i Gud og til hans Ære¹.”
Nu Kirketaarnet løfted sig deroppe
Ved Grinnebakken mellem Asketoppe
Og hurtig svandt de dunkle Barneminder
For lyse Ahnelser af Manddomsfærd.
|A:107Saamangt et Baand mig til den Kirke binder:
Det skøreste er at jeg døbdes der,
Det stærkeste at der ieg Gud skal tjene.
Hvor gamle Fader i de mange Dage
Gudfrygtig talde Herrens rene Ord,
Nu jeg skal tale til det aabne Hjerte,
|VU1:320Med Ordets Balsam lindre hver dets Smerte,
Velsigne Folket fra det høie Kor;
Og hvad jeg taler under hvalvde Bue
Og hvad jeg taler i den lave Stue,
Mig selv kan røre og med Kraft husvale;
Thi hvad jeg der skal ved Guds Naade tale
Er ikke mit, men Herrens eget Ord.
O, det er kvægende, min Ven, at vide
Et Ord, hvorpaa *man selv* kan sikkert lide,

Og ingen Tanke er saa trøsterig
Som den, at ei uvis, forfængelig,
Vor Gerning er, thi den er Herrens egen.
Naar mellem Torne og paa Sten og Vei
Det tykkes os, vi Sædekornet spille,
Naar anden Høst af Øiet skues ei,
End Had og Spot, da staar det sig kun ilde
Med den der ei sin Tales Sandhed tro'r,
|US:127|Og hvem kan tro paa sine egne Ord?
Men vi som tro, vi aldrig kan forsage,
Vi sukke kan, men aldrig daarlig klage,
|A:108|Thi udi Troen vi saa vist det veed
At Christus sørger for sin Menighed.
|PS:335|O gid det Mod, den Fred som strømmed ind
Med denne Vished udi Siæl og Sind
Og ved din Vandrings Maal maa dig opfylde!

4 Farvel, min Ven, og tro min stille Tanke
Dig følge vil, hvor end du monne vanke!
Men tit jeg og vil knæle for den Høie,
Med Bøn, at han oplade vil dit Øie
Saa gennem Kristi ringe Klædedragt
Du klarlig seer hans høie Guddomspragt!
O, da blev du en Jesu Kristi Kæmpe,
Som kunde med din Tordenrøst neddæmpe
Det hæse Skrig af tusind usle Dværge,
Som mene, deres Muldvarpskud er Bjerger,
Og løftede paa Tærne, bele
Alt hvad de ei fra Dværgebakken se.

1

1 Cor. 15. 55.

|PS:365|VU7:143

Udby Have.

1 Have! du som vidt dig breder
Rundt om gamle Præstegaard,
Venligen du mig hjemleder
|A:109|I de skønne Barneaar.
Dette Vildnis, disse Gange
Bleve tidlig mig for trange
Da jeg var en lille Dreng,

Da end maatte for mit Øie
Dine Gærder tykkes høie,
Laa jeg i din grønne Eng
Saae til Himlen, grunded paa
Hvordan Gud dog kunde gaa
Oppe paa de tynde Skyer.
|PS:366|US:128Det mig var en Lyst at se
Hvor de Skyer kunde drive,
Og saa underlig sig te,
Ret som om de var ilive.
Naar jeg saadan ensom laa,
Meget jeg afbildet saae
Paa den Himmel rød og blaa,
Som end dunkelt jeg kan mindes.
Siden da jeg voxde lidt,
Laa jeg ogsaa her saa tit;
Men jeg laa med Bog ihænde,
Krøniken mig var saa kær
Lystig var i den min Færd
Hen til Tids og Verdens Ende.
Jeg med *Baden* og med *Kall*
Løb igennem hele Tiden
|A:110Men om sligt et Kongetal
Var mig slig en Bog for liden,
Det mig var saa haardt imod,
Naar saa tørt hos *Baden* stod:
Hvad der om de gamle Dage
Er af Krønike tilbage
Er opfyldt med Digt og Fabel,
Saasom om *Deukalion*
Argonauter, *Herkules*
Og om *Bachi* Eventyr.
Ved mig selv jeg sagde tit:
Herre Gud! Han kunde dog
Sagtens la' os høre lidt
Om den Flod og om det Tog,
Om de vakkre Eventyr,
Det dog morsomt var at høre.
Kall jeg grumme morsom fandt:
I hans Bog var mangen Ting
Sagt med saadant artigt Sving,
|PS:367At jeg kunde ret fornemme,
Noget Sjælen gennemfoer;
Jeg var bange for at glemme
Af den Tale mindste Ord;
|US:129Tit jeg inde i min Sjæl

Høit dem læsde for mig selv.
Saadan mangengang jeg læsde
|A:111|Hvordan Østenvinden blæsde
Heftig paa det røde Hav,
Laved Herrens Folk en Vei
Og Ægypterne en Grav.
Ligesaa mig tit fornøied
At Kong David lagde til
Tjenesten sit Kvad og Spil,
Som dens Majestæt forhøied.
Det var ogsaa gyldne Ord
Om hvordan Sesostris foer,
Og at hver en Pyramide
|VU7:144|I sin Pragt os mindet om
Hvad vel Folket maatte lide
Før til saadan Vext den kom.
Det endnu mit Sind forlyster
Hvordan mod de fjerne Kyster
Tyrierne spændte Seil,
Og af Stjernerne veiledte
Sig paa Verdens Hav udbredte,
Uden der at seile feil.
Ogsaa jeg med Jason drog,
Og fra det trojanske Tog
Blev jeg heller ikke hjemme.
Cyri Rige klart jeg saae
Vidt sig brede for mit Øie
Skøndt jeg vidste ei saa nøie
|A:112|Hvor det udi Verden laa.
|PS:368|At ved Marathon de Faa,
Hundredtusind kunde slaa,
Maatte, Have, du undgælde
Med din Skreppe og din Nælde;
Naar mit Skib i Parken drev,
En Themistokles jeg blev.

2 Naar jeg efter Borgerkrige
Læsde om Augusti Rige,
Om hvordan det som en Slave
Lod i Stilhed sig begrave,
Tykdes det mig rent omsonst
|US:130|Med den Videnskab og Konst;
Thi det heed: Men Religionen!
Sælsomt ændrede sig Tonen,
Taaren mig i Øiet stod.

3 Hav da Tak, du kære Bog!
Megen Fryd du mig har givet,
Og igennem hele Livet,
Vil det kendes, at dit Sprog
Har min første Stil mig givet.
Naar jeg hørde dig hudflette
Halv med Uret, halv med Rette,
Halv ieg Strømmen maatte følge
[|A:113](#)Kunde det dog aldrig dølg
At for mig du ei var svær,
Men mit Hjerte saare kær.
Man omsonst din Mage søger
Mellem nye Billingbøger,
Der maa baade Sjæl og Sind,
Blive dorsk og sove ind;
Ingen Varme, ingen Fynd,
Kun det bare Vand og Dynd.
[|PS:369](#)Hist og her man i det Vand
Visne Blomster finde kan,
Aldrig dog et kraftigt Ord,
Som kan grave dybe Spor
I det aabne Barnehjerte.
Det er vort Oplysningstræ
Som bær slige rare Frugter!
Næsen faar og sin Bekomst,
Hver en Frugt er selv en Blomst,
Thi den alt paa Træet lugter.

4 Nu farvel, du lille Bog!
Lille jeg dig dengang fandt
Og det var vel ogsaa sandt;
Til en Bog om hele Tiden
Var du sagtens lidt for liden.
[|A:114](#)Suhms den vakkre Bog om Nord
[|US:131](#)Havde mangt et herligt Ord
Som mig glæded, som mig greb;
Intet dog, som det han skrev
Da han Pennen vilde lægge,
Endnu hører jeg hans Røst:

5 [|VU7:145](#)“Unge! det er jer jeg vil
Som en Fader tale til,
I er Landets Haab og Trøst.
Naar I eders Old betragte,
Rives da ei af den hen,
Til Guds Ord at ringeagte,

Til at svige Drot og Ven!
Vogter jer, at ei I taber,
Mens I dyrke Videnskaber,
Eders Tro og eders Dyd!
Elsker altid Fædrelandet!
Mellem eder skiller Vandet;
Sproget har adskillig Lyd;
|PS:370Eder Alle lige godt
Kan dog samme Gud forstaa;
Til jer Alle samme Drot
Lader samme Ord udgaa:
Ærer Kongen! frygter Gud!
Det er Herrens eget Bud.”

6 |A:115 Gyldne Ord i tunge Dage!

O, vist manges Ungersvend
Har I holdt og kaldt tilbage,
Saa ei Tiden rev ham hen!
Kierulf, Kierulf! o, hvor kunde
Du udslette disse Ord?
Gaar uvarslet nu til Grunde
Mangen Ungersvend i Nord;
Du har følt det, da du døde,
Det er din – og Tidens Brøde.

7 Vakkre Bog om Mænd i Nord!

Lyst du gav mig til at drikke,
Men min Tørst du slukked ikke,
Du var og for knap paa Ord.
|US:132Med de tykke Foliander,
Med sin Ramus og Lyskander
Maatte Fader rykke frem,
Knap jeg kunde bære dem;
Men der var en Hjertens Glæde
Naar jeg først kom ret til Sæde,
Saae det danske Kongeblood
Springe af sin dybe Rod
Midt i Adams Paradis,
Saae det rinde, saae det bruse
Rundt i alle Kongehuse,
|A:116Delde paa min egen Viis
Nød og Seier, Had og Pris
|PS:371Ærlig med hver Herrestamme,
Som vor fælleds gamle Amme
Havde fostret kæk og stor.
“Helled med Ebbe og Aage saa fro,

Da de for Hunger af Skaane dro”
Satte saa stolt mig hos Theodorik,
Hersked med ham over Franker, Burgunder,
Sukkede dybt, da hans Rige gik under,
Hadede Narses, blev glad, da han fik
Ordre at komme til Hoffet og spinde,
Gladere end, da han loved at tvinde
Traad, som Sofie i hele sit Liv
Ei skulde skære med Sax eller Kniv;
|VU7:146Hørren, hvoraf han den Traad vilde sno,
Saae jeg paa nordiske Hager at gro:
Nordiske Hør paa den nordiske Ager,
Paa Longobardernes skæggede Hager.
Skaaret og spundet og tvundet den blev;
Traaden var lang og var tyk som et Reeb,
Snoed sig tæt om Italiens Lænder,
Spottede Saxe og Knive og Sværd,
Maatte dog siden, opraadnet saa nær,
Briste og smuldre i Frankernes Hænder.

8 |A:117Dog, jeg mærker, Havens Gange
Blev mig nu igen for trange,
Trange, som min Barnesko;
|US:133Men heel gerne vil jeg gemme
Al min Kløgt igen og klemme
Foden i den lille Sko.
Hvorfor mon de nye Franker
Jeg i Hugen var saa gram,
Ønsked dem al Last og Skam?
Det gik om i mine Tanker,
Hvordan Klodovig fremfoer
Mod Vestgotherne fra Nord.
|PS:372Da Lyskander var forbi
Syn jeg fik
Paa to underlige Bjerge,
Mig det gik,
Som det gaar saamange Dværge;
Det, der gemde i sit Skød
Gyldne Malm saa reen og rød
Tykdes mig saa graat og bart;
Det der var saa grønt paa Tinden,
Men saa tomt og hult forinden
Tykdes mig saa grumme rart.
Guldberg! jeg fra dig bortgik
Da jeg Syn paa Holberg fik.
Underligt! ved Holbergs Side

|A:118|Jeg Martyrerne saae lide;
I hans Glas jeg maatte se
Kættene og Kirkefædre,
Maatte tit med ham bele,
Hvad jeg sent har lært at hædre.
Hjertelig jeg dengang lo,
Hvergang Paven fik en Næse,
Hvordan Henrik kneb Paskal –
Det var Noget jeg gad læse.

9

Hvordan Frederik den Anden
Turde trodse Kirkebanden,
Hvordan Nogaret i Stads
Trak den gamle Bonifas
Paa en Esel ud og ind,
Klappede ham under Kind
|US:134|Med det haarde, kolde Staal,
Det var Noget, jeg gad seet.
Harmefuld jeg saae paa Baal
Johan Hus som Martyr segne,
|PS:373|Glad for Zisskas Navn og Staal
Saae jeg Kardinaler blegne;
Men da siden Svanen kom,
Tænkde jeg, nu ret vor Gammen
Skal vi se paa ham i Rom;
Men nu Holberg gik sin Vei,
|A:119|Ene og forladt stod jeg.
|VU7:147|Fader smiled ad min Jammer,
Hented ovre fra sit Kammer
Nok en Bog, hvori der stod
Luther baade først og sidst.
Det jeg aldrig havde vidst,
At Man gjorde hele Bøger
Om en saadan enstige Mand.
Aldrig det jeg glemme kan
Hvor jeg Pusling blev henrevet,
Som jeg neppe før var blevet
Ved den gæve Mands Bedrift.
Inde i vor Dagligstue
Paa det brune Bord jeg sad,
Stirred i den Bog saa stivt,
Glemde baade Øl og Mad,
Hen til Maden Man mig drev,
Men min Sjæl hos Luther blev.
Hvad saa end jeg fik at høre,
Altid klang det i mit Øre:

“Til Vorm jeg vil, om i den Stad,
End paa hver Sten en Djævel sad!”
Det var mig en grumme Mand
Dog mig tykdes nok jeg gad
Fulgt med *ham* til slig en Stad.

10 |A:120 Gamle Doctor Morten Luther!

Dengang var jeg otte Aar,
Tyve til jeg nu har levet,
|PS:374 Og først nylig er det blevet,
|US:135 At igen jeg for dig staar
Med det Hjerte, Syn og Mod
Hvormed da, som Pog jeg stod.
Gamle Ordsprog sviger ei:
Frem og hjem er dobbelt Vei.

11 Kløge Mænd! som det tør mene,
Det dog vel ei var saa stort
Hvad den Mand har sagt og gjort,
Vilde bare I det prøve
Blot en Tusinddel at øve,
Skulde I det sikkert mærke,
Hvad den Bolde, hvad den Stærke
Leed og stred og dog bestod,
Og hvorfra han fik sit Mod!

12 Kære Have, vredes ei
For saa tit jeg gaar min Vei!
Gammel Vane bider bedst,
Tidlig jeg den maatte følge
Over Land og over Bølge.
Slig en Have, slig en Gang
|A:121 Som imellem dine Bøge,
Jeg forgæves vilde søge
Paa den lange, paa den brede,
Vilde Hede.
Der forgæves og jeg saae
Efter Sjælens vakkre Blommer,
Bare Vinter, ingen Sommer,
Kun det tørre Lyng og Straa!
I Kornel og i Justin
Siger Man er slet Latin;
Selv jeg siger om det Andet,
Det er baade tørt og vandet,
Hvad da ei kan undre Nogen
|PS:375 Der har lært at Sagaskrift

Er den seneste Bedrift,
Men kan dog ei længe skrives
Naar ei længer Daad bedrives.
Af en Hvitfelds Halm og Hø
Sagasandsen let kan dø.
Ja, det end er større Held
Naar den ei sig leer ihjel
|US:136Af en Holbergs Killeurter.
|VU7:148Du vist mener, Thyregod!
Du kan sige mig imod,
At det Navn er allerede
Ret et vakkert Sagaord,
|A:122At du midt paa vilden Hede
Er et Træ fra gamle Nord,
Som har under Jellings Steen
End sin mindefriske Rod,
Det er Thyre Dannebod.
Navnet staar saa bart, saa ene
Som din gamle Egeskov,
Der nu fures af din Plov
Som de ædle Skrammers Vaaben
I dit Kirkekor ved Daaben.
Dog, ei længer jeg er blind,
Klarlig staar det mig for Øie:
Eftersom Man er i Sind,
Maa og Tingene sig føie.
Tit det Barnlige forgaar
Mens Man end er Barn i Aar,
Da en Stund maa Saga tie,
Hun maa tie, hun maa bie
Til vi vorde Børn igen;
|PS:376De som efter Nyt kun hige,
Maa fra Hendes Aasyn vige
Gaa til Hendes Terner hen.
Da jeg var i Sindet liden
Sad hun med mig paa sit Skød,
Med en Røst saa blid og sød
Sagde hun mig Sagn om Tiden.

|A:123Stille lytted jeg derpaa,
Foldede de Hænder smaa,
Praled ei med hvad jeg hørde.
Siden mærked jeg kun Ord,
For mig selv at gøre stor,
Hvad jeg hørde, hvad jeg vidste,
Fra det Første til det Sidste,

Jeg med Hovmod og med Bram
|US:137Sagde Hver som høre vilde;
Derfor Saga blev mig gram,
Derfor gik det mig saa ilde.
Ordene til Bram og Skemt
Bleve stedse mig i Minde:
Men jeg havde Tonen glemt,
Kunde den ei mere finde;
Samme Bøger frem jeg tog,
Samme Blade jeg opslog,
Samme Stave der jeg saae,
Men som blege Lig de laa,
Intet rørde, Intet vilde
For mit Øie sig afbilde!
Ak, først nylig, ja først nu,
Tonen jeg igen kan høre,
Nylig først jeg kom ihu,
Hvad saa dybt mig kunde røre.
Saa det mig og siden gik
|A:124Med de Psalmer fagre, kære
Som jeg, efter gammel Skik,
|PS:377I min Barndom maatte lære:
Hver og een mig tykdes glemt,
Men de havde dybt sig gemt
I det lukke Hjertekammer;
Og da Herrens Lyn slog ned
Med et Brag jeg ei kan nævne,
Gennem Dørrens brede Revne
Fangerne udgik med Fryd.
Brat fornem jeg kendte Lyd,
Ordene mig laa paa Tunge,
I mig tykdes det at sjunge:
Fra Himlen højt komme vi nu her!
Tonen var saa kendt og kær,
Det ei Andet kunde være,
Svare maatte jeg til Løn:
Lov og Tak og evig Ære
Ske dig, o Guds hjerte Søn!

|VU7:149Som min Frænde, Thyregod!
|US:138Du paa nøgne Hede stod,
Du, som jeg, og jeg, som du,
Havde ikkun lidt tilbage:
Barndomstiden var forglemt,

|A:125I et Ord sig havde gemt
Mindet om de gamle Dage.
Tidig ei, men graadig kun
Var den Sjæl som kræved Føde,
Ellers ei din Hedebund
Havde været gold og øde.
Er der ei et helligt Træ,
Som ei har sin Rod hernede,
Og som derfor uden Læ
Voxe kan paa vilden Hede?
|PS:378Mon det ikke Frugter bær,
Som hos hele Folkefærd
Ene, uden Hjelp, det mægter
At undfange, avle, amme,
Nære gennem mange Slægter
Dyb og hellig Sagasands?
Kunde ei hos mig de samme
Have næret, samme Sands?
Gamle *Moses!* hvor mon lød
Sagas Stemme honningsød
Som igennem dine Skrifter?
Hvo fik Evne til, som du,
Saa at komme ret ihu
Guds de tidlige Bedrifter?
Store Seer, *Samuel!*

Ja du hele prude Skare!

|A:126Som det undtes at forklare
Jehovah for Israel!
Hvem blev saa det aabenbaret?
Hvem har vel, som du forklaret,
Lyst den Løndom udi Skrift:
Sagaen er Guds Bedrift?
Dengang end saa fast jeg troed
Paa det hemmelige Baand,
Mellem dig og Sandheds Aand,
Aanders Aand foruden Mage,
Som kan Dybheds Dyb randsage.
Jeg endnu med Tro og Lyst,
Hørde paa din Guddomsrøst
|US:139Gennem Mølmans hæse Strube;
Men at ei den søde Klang
Lokked mig til Herrens Kube,
Hvor du selv saa liflig sang,
At jeg heller vilde grunde
Paa det Ord, saagodt jeg kunde,
|PS:379End med barnlig Tro og Fryd

Mærke paa dets Kraft og Lyd:
Vidned om, jeg alt var hildet
I min egen Klogskabs Garn,
Halv fra Gud og Tro forvildet,
At ei længer jeg var Barn.

15 |A:127|Have! jeg det mærker seent
At jeg dig jo glemmer reent,
Dog, ei reent, men ikkun nær,
Underligt det sig mon føie:
Sangen selv sig veed at bøie
Til et Billed paa min Færd.
Ret som fordum jeg hver Sommer,
Ogsaa den kun til dig kommer
Stundom i et kort Besøg.
Naar jeg saadan til dig kom,
Løb omkring og saae mig om,
Rundt herude som derinde;
Faldt det dig da ei paa Sinde,
At jeg paa den vilde Hede
Havde vandt mig til det Brede?
|VU7:150|Det paa Alt sig mærke lod,
Allerbedst dengang jeg stod
Graadig for et Pulterskrin:
For det danske Magasin.
Alt jeg slugde, som der laa:
Præst Johan og Tyge Brahe,
Gamle Skøder ovenpaa,
Dronning Dorthe, Tage Thott,
Messedøden, Stort og Smaat!
Tærskersult og Tærskermave
|A:128|US:140|Man til slig en Kost maa have,
Den endda fordøies seent.

16 |PS:380|Nu igen enstund, Farvel,
Have, med de ranke Bøge!
Tvende Somre skride hen,
Da jeg ei dig maa besøge.
Med det Samme og Farvel
Thyregod og Laurids Feld!
Elskde Lærer, takket vær
For de mange svundne Dage!
Som en Søn jeg var dig kær.
Hvis jeg Noget har at klage,
Er det, at mit lette Nemme
Og dit faderlige Sind

Gjorde alt for tit dig blind,
Lod dig alt for ofte glemme:
At hos Drengen Overmod
Er en ond og bitter Rod.

17

Aarhus! med dit gyldne Spir!
Du som har til Danmarks Sir
I dit Skød og i din Skole
Fostret mangan Hædersmand:
Gamle Morten, gamle Ole,
Ole Rømer, Ole Vorm,
[|A:129](#)Tavsens, Fris, Pontoppidan,
Jørgen Samsing og Hans Skonning,
Jydekubens vakkre Dronning!
Ogsaa mig du ruged ud.
Vel jeg kun din Stifsøn var,
Venlig dog din Honning klar
Vilde du i mig indtvinge.
Dine Visere omsonst
Med al Ømhed, med al Konst
Bredte ud min lille Vinge,
Fløi, og lokkede saa blidt,
Daleder igen saa tit,
[|PS:381](#)For at jeg mig skulde svinge
Med dem over Land og Hav,
Over Dorskheds fæle Grav
Til Hymett og Libanon.
[|US:141](#)Altid blev jeg ved at flagre
Om paa golde Tidselagre,
Satte mig hel stolt og glad
Paa et døsig Valmublad.

18

Aarhus! ja, du vidne skal
At ei Heden, men jeg selv,
Dorske Hovmod i min Sjæl,
Førde mig fra Sagas Hald.
[|A:130](#)Aarhus! ja du veed det bedst,
Tvende Aar jeg var din Gæst,
I den Tid jeg aldrig saae
Hvor din Morten Borup laa
Med sit stolte Adelsbrev;
Med sit Ris og med sin Greb.
Borup! hvad maa du dog tænke!
Dine Been du lod nedsænke
Mellem Helligdomme to,
Hvor du lystede at bo;

I dem begge dog dit Minde
|VU7:151|Længe ei var mer at finde:
Clericali et Regali
Hørdes ei i mange Aar,
Spiret har saamangen Vaar
Udi Lund og Enge vist,
Siden der blev sjunget sidst:
In vernalis temporis
Ortu lætabundo.
Skolestøvet dig forfulgde
Selv da du i Graven laa,
|PS:382|Ris og Greb der længe dulgde,
At dem intet Øie saae;
Mester Morten var din Ven,
Splittede det Støv saa vidt,
Løftede din Sten igen,
|A:131|Men det hjalp kun grumme lidt,
Støvet immer dig forfulgde
Og igen din Ligsten dulgde.
Erik Broby og omsonst
|US:142|Prøvede en anden Konst,
Hugged paa sin egen Viis
Blandt saamangen *Marmorsteen*,
Ogsaa dig en lille een,
Fløtted did din Greb dit Ris;
Støvet, som dig end forfulgde,
Ogsaa her dit Vaaben dulgde;
Men hvad du ved Byttet vandt,
Var, at her du under Støvet
Mere vakkert Selskab fandt.

19

Nu kom frem en anden *Jyde*,
Som har feiet pæn og reen
Mangen støvet Mindesteen,
Og det kan dig ei fortryde,
At han fløtted Greb og Riis
Ind i Nordens Kirkehave,
Hvor de staa med værdig Pris
Mellem Sværd og Bispestave,
Hvor med Seigl og Bog og Pen,
Du har selv saamangen Ven.
|A:132|Støvet vil dog vist forfølge
Ogsaa her dit Vaaben dølge;
Men hvad du ved Byttet vandt,
Er, at med dit Hædersminde
|PS:383|Du det bedste Selskab fandt

Som i Norden er at finde.
 Hvil da under Støvet sødt
 Med det stolte Skoleris
 Som optugted Johan Fris,
 Og saamangen Biskop fin:
 Tavsens, Skonning, Sadolin.
 Til et Ris, som dit, igen
 Fostrer Danmark slige Mænd,
 Naar da over Støv paa ny
 Aanden løfter sig mod Sky,
 Over dig skal ogsaa Støvet
 Vorde al sin Magt berøvet.
 Fløtte dig jeg ikke maa
 Ind i Udby Præstehave,
 For i slig en ensom Vraa
 |US:143Med mig selv dig at begrave;
 Kun en Indskrift vil jeg vove
 Paa den Sten, hvor til din Priis
 Sømmelig din Greb, dit Ris
 Blev udskaaret af Hr. *Ove*.
 |VU7:152Da maaske dog Skrift og Mærke
 |A:133Kan hinanden hjælpe lidt
 Til dit Minde at forstærke;
 Ærlig hver skal gøre Sit;
 Efter Maal og efter Maade
 Som min Gud mig giver Naade,
 Ærlig jeg skal gøre Mit:

20

Aarhus! mangt et Offer rester
 Jeg til Fleer end dine Præster,
 Fra min slemme Skolegang,
 Morten Borups Mindesang
 Skal for Afdrag paa dem gælde,
 Hav den Godhed det at melde
 |PS:384Dine *Juler, Friser, Scheler*,
 (Hvis det gamle Hus du deler
 Gammeldags med dem endnu)
 Dine *Lykker*, dine *Lunger*,
 Alle dine Kirketunger,
 Hvormed Saga mig i Hu
 Vilde kaldt de gamle Dage,
 Som mig kalde nu tilbage
 Til Sankt Klemmens Helligdom!
 Da forgæves hun mig kaldte,
 Kun omsonst endog hun valgte
 Ham blandt store Hedningfolk,

Gennem hvem den søde Stemme
|A:134Allerbedst Man kan fornemme:
Herodotos til sin Tolk.
Aabent hun kun fandt mit Øre,
Da hun vilde Sagn mig føre
Om Afguderne i Nord:
Freia, Loke, Frei og Thor,
Eventyr om Holger Danske,
Fortunatus, Ridder Rød,
|US:144Keiser Karl, den store *Franske*,
Roland og det Kæmpetal
Som forgik ved Ronseval;
Der og Barneskyggen svandt
Intet Morsomt mer jeg fandt,
Lagde Bogen under Stolen
Og udsov mig gennem Skolen.

21 Gæve *Stougaard!* til mig hen
Tit du saae med ædel Smerte,
Bød som Fader, bad som Ven;
Men selvraadigt var mit Hjerte,
Lukkede sig flux igen.
|PS:385Dog, hvordan end jeg mig skabde,
Haabet du dog aldrig tabde;
Dine Ønsker og den Taare,
Hvormed du mig unge Daare
Sagde faderlig: Farvel,
|A:135De mig rørde, dem jeg gemde,
Og, hvormeget end jeg glemde,
Dem har jeg dog aldrig glemt;
Taaren klar mig staar i Øie,
Tak, vor Fader i det Høie!
Stougaard! brave Lærer, Tak!

22 Kære Have! nu igen
Saae du mig som Ungersvend,
Hurtig dog jeg iled bort,
Mit Besøg var koldt og kort.
Førend jeg med stille Varme
Sank i dine aabne Arme,
Maatte mangen Sommer skride,
Maatte vidt jeg fare vild,
Maatte i din Favn jeg lide,
Brændes af en pinlig Ild.
Dog, nu er og Hvilen sød
I dit moderlige Skød.

Ei mig selv jeg vil forfølge
Længer nu paa Verdens Bølge,
|VU7:153Rørt jeg takker Himlens Gud
Som af Hvirvlen rev mig ud,
Stramt og træt er nu mit Øie
|US:145Og udsjunget er min Sang:
Fra den stolte Bøgegang
|A:136Vil jeg stirre hen paa Skoven,
Paa det grønne Bjerg med Lyst;
Vil jeg stirre ud paa Voven,
Som beskyller Sjællands Kyst;
|PS:386Vil jeg over blanke Sø
Stirre paa den fjerne Ø.
Her det Grønne, der det Blaa,
Er jo sundt at stirre paa;
Øen har saamangt et Minde,
Som til den kan Øiet binde,
Som det stille, glade Sind
Til en ivrig Bøn kan røre,
Og fra Jord til Himlen føre.

|PS:413

Brudevers.

(Til P. Blicher og D. Kornbek, 16de Oktober 1811.)

- 1 Hver en Gang mig stande saa for Øie
Mand og Kvinde udi Bryllupsdragt,
Hver en Gang sig Hænder sammenføie
Til et Tegn paa hellig Ægtepagt:
Blinker Taaren mig saa klar i Øie,
Løfter Hjertet sig imod det Høie,
Smeltende i heed, andægtig Bøn.
- 2 |A:137Herrens Ord i Hu mig altid rinde:
Disse Tvende er ei længer To,
Ikkun Een er Manden med sin Kvinde
Skøndt for Øiet end de synes to;
Klarlig monne det for os afbilde
Aandens Eenhed med sin Hovedkilde,
Kristi Samfund med sin Menighed.

- 3 Hvilket Billed! Kristne, hvilken Naade,
At sit Ord Gud sendte til os ned!
Nu forstaa vi Livets tunge Gaade;
Thi den løser sig i Kærlighed.
|PS:414Maa da Andagt ei i Hjertet lue
Hver en Gang vi for Guds Alter skue,
Knælende en Brudgom med sin Brud?
- 4 Ak! men naar sig Sjælens Øie vender
Fra det store Billed i Guds Ord,
Seer, at med de sammenlagde Hænder
Hjerter sjelden knytte sig paa Jord,
Ak! da seer det klarlig sig afbilde,
Aandens Affald fra sin Hovedkilde,
Menigheden som en troløs Brud.
- 5 Naar det seer, hvordan med Helvedkulde
Løses uopløselige Baand,
|A:138Seer før MandenKvinden lagdes under Mulde,
KvindenManden til en Anden række Haand;
Ak! da fyldes det af salte Taarer,
Thi det veed, trods Jordens kloge Daarer,
Sligt er Hoer, og ingen Ægtestand.
- 6 Dog, ei længer skal mit Øie hvile
Sorrigfuldt paa Slægtens dybe Fald,
Dennesinde tør jeg rolig smile,
Og med Gammen være Brudeskjald;
Thi jeg veed, at Hjertet sagde Amen,
Der I for Guds Aasyn lagde sammen
Hænderne til Tegn paa hellig Pagt.
- 7 Heller end i denne Dagligstue
Vilde jeg, at smykkede I stod
Hos hinanden under Kirkebue,
Knælede paa hellig Alterfod;
|PS:415Dog, ei det forstyrre skal min Glæde,
Thi jeg veed, at Herren er tilstæde,
Hvor vi samles udi Jesu Navn.
- 8 Brudgom! os ei bar den samme Moder,
Fædre navn ei deler jeg med dig,
Men du er alligevel min Broder:
|A:139Hendes Broder, som er Eet med mig;
Dig jeg vil et Broderhaandtryk give,
Føl det al den Stund du er i Live!

Thi det gives dig i Jesu Navn.

- 9 Manden skal fra Moder og fra Fader
Skille sig og bygge hos sin Brud,
Moder Du og Sødskende forlader,
Faderen alt hjemme er hos Gud;
Gak til Gud og ham i Bøn og Minde!
Der du og skal Slægt og Venner finde:
Alle Troende forsamles der.
- 10 Jorden skal du, som en Adam dyrke,
Æde Brødet i dit Ansigts Sved,
Pleie Kornet og med sindrig Styrke
Knuge Torn og Tidsel atter ned:
Du kan saae, og Negen kan du binde,
Men lad Eet dig aldrig gaa af Minde,
At kun Gud det er, som giver Vext!
- 11 Naar Du ganger under aaben Himmel,
Grav da ei dit Øie ned i Jord!
Se paa Engens fagre Urtevrimmel!
Hør paa Luftens glade Fuglekor!
Mætte Fugl kan ikke saae og pløie,
[|A:140](#)Deilig klædt staar Blomsten dig for Øie
Uden Rok, foruden Væv og Naal.
- 12 [|PS:416](#)Hjertet da skal aldrig huse Sorgen
For det timelige Dagligbrød,
Ei sig plage for den anden Morgen
Som engang dig finder bleg og død;
Sindet da skal have Tid at hige
Efter Brødet i Guds Himmerige,
Som ei muldner i al Evighed.
- 13 Fromme Brud! hvad skal til dig jeg tale,
Som ei alt jeg har din Husbond sagt?
Jeg det veed, du gerne vil husvale
Ham, hvis Septer du est underlagt;
Følg dit Hjerte! det til Gud dig bringe!
Løft din Mand paa Kærlighedens Vinge,
Hvis han vil paa Jorden fæste Rod!
- 14 End et Ord jeg haver til at lægge,
Glemmer dog i Live aldrig det!
Sagt af Gud det er til eder Begge,
Og mon indeholde Alt i Eet:

Hvordan end sig Ting og Tider vende,
Lader Kærligheden heftig brænde!
Skjule kan den Synds Mangfoldighed.

15 |A:141 Kommer nu, I hjertefulde Mødre!
Kom, du anden Fader for vor Brud!
Kommer hid, I Søstre, og I Brødre!
Beder for det unge Par til Gud!
Eders Hjerter I for ham udøse,
Som er Fader for de Faderløse,
Som er sorrigfulde Enkers Ven!

16 |PS:417 Du som hist forklaret, monne sjunge
Lov og Tak til Ham paa Kongestol,
Hvem du her forkyndte frit med Tunge
Da som Præst du vandred under Sol!
Lad dit Blik fra Himlens høie Sale
Paa din Enke og paa os neddale!
Sku med Gammen paa din Børneflok!

17 Præsten, som din ældste Søn mon vie,
Er din ældste Datters Ægtemand,
Tvende Døttre paa Guds Time bie,
Kærlig kaarede til Ægtestand.
Her din yngste Søn du seer tillige,
Ved hans Side staar saa glad en Pige,
Glad fordi hun er hans Fæstemø.

18 Se paa dem, og sjung din Gud til Ære!
Vend til mig og Faderøiet hen!
|A:142 Alt hernelen bød du mig at være
Af dit Hus en kær og trofast Ven;
Vild jeg foer fra Gud i mange Dage,
Kærlig dog han ledte mig tilbage
Til Sig Selv, og til Elises Barm.

|PS:360

Havet.

1 Hav, naar du syder og bruser;
Og naar dig rifler og kruser

Sagtelig viftende Vind,
Skjalden dig elsker saa saare.
Vove og rullende Baare
Tale saa kløgtig til Sind,
Afbilde Tidernes Færd,
Derfor har Skjalden dig kær.

2 |PS:361Sol sig bag Sky monne dølge,
Stormene mødes med Brag,
Og paa den brusende Bølge
Skibene splintres til Vrag;
Egene knage og knækkes
Alle Smaafugle forskrækkes,
|A:143Skjule sig dybt udi Skov.
Sørgelig skride de Dage,
Dage som Nætter i Gru,
Saa kommer Solen tilbage,
Bølgerne bruse endnu;
Men over Søen saa død
Og over kullede Stød,
Lystelig Fuglene sjunge.
Bølgerne lyde paa Sang,
Hemme den ilende Gang,
Lytte og hviske og spille.
Nu ganger Solen i Bad,
Sagtelig Voverne trille
Over den Bolde i Rad;
Ei dog de mægte at taale
Blussende, brændende Straale,
Midt i den lystige Dands,
Under den fagreste Glands
Blaalige Lød monne blegne,
Dorske og matte de segne,
Blegne og stinke som Lig.

3 Sol af usynlige Haand
Lukkes i Kammeret inde,
Og ved den samme af Baand
Løses de susende Vinde.
|A:144Atter det stormer paa Sø,
Bølger som Taarne sig løfte,
|PS:362Mens det paa blomstrende Ø
Knager i Egenes Kløfte,
Fuglene tie saa kvær,
Men deres Time er nær.
Han som de susende Vinde

Mægter at løse og binde,
Svøber sin Engel i Blæst,
Lader paa Stormenes Hest
Ham i det Dybe nedride,
Han med sin hellige Stav
Rører det stinkende Hav,
Giver det Lægedomskræfter.

4 Saa har det gaaet, saa maa det gaa;
Gaaet saalænge, som Verden har staaet,
Gaa end saalænge, som Verden skal staa.
Altid, Man siger jo, Verden har staaet,
Altid, Man siger jo, Verden skal staa?
Altid – men førend al Tid,
Svar mig Fornuft! og derefter?
Taus du dig piner. Giv Bibelen hid!
Røres skal Himmelenes Kræfter,
Røres endnu, som de røredes engang,
Silde, som aarle, da Stjernerne sang,
[|A:145](#)Da af de Ting, som ei vare tilsyne,
Synlige Verden af Ordet udsprang.
Som det fra Øst og til Vest monne lyne,
Saa skal fremskinne den Aandernes Sol:
Menneskens Søn paa sin Herligheds Stol.
Da have Bølgerne været saa stille
Ret som paa Noes og Syndflodens Dag,
Havt deres Lyst af at hviske, at trille,
Favnes og raadne Alt efter Behag.
Derfor Vandbølgerne og skulle bruse,
Som de ei brused i løbende Tid,
[|PS:363](#)Falde maa Solens og Stjernernes Huse,
Striden er stor: *Elementernes* Strid.
Guld! du maa bukke, nu heder det: smelt!
Rul dig nu sammen, du Himmelenes Telt!
Tiden sig selv haver underlig jordet
Levende synlig er nu ikkun Ordet,
Hvad ei er Hans, maa evindeligen dø,
Pines og dø i den svovlede Sø.

5 Hør det, elendige Old
Med dine stinkende Vandel!
Alt du maa nødes at sande:
Døden er Syndernes Sold,
Ørnene altid sig flokke,
[|A:146](#)Der hvor dem Aadslerne lokke,
Det haver Sandheden sagt.

Gud det allene maa vide,
Om Han, langmodig i Hu,
Lader sin Engel endnu
Eengang i Dybet nedride,
Og med den hellige Stav
Røre det stinkende Hav,
Give det Lægedoms Kræfter,
Eller om Dagenes Maal
Fyldes med dig og din Skaal.
Ingen det *undtes* at kende
Timen, naar Dagene ende;
Stjernerne med deres Himle,
Alle med Bulder forgaa,
Tidernes Skarer henvrimle
For deres Dommer at staa;
Det os dog Træet kan lære,
Naar sig dets gærende Saft,
Skyder i Blade med Kraft,
Nær monne Sommeren være.
|PS:364Old, under Tidernes Løb
Mage i Salg og i Køb,
Ei siden Noah du finder;
Vidt udi Hytte og Hald,
Køber og byder du fal
|A:147Fædreland, Dyder og Kvinder.
Alt som den værste paa Jord
Ogsaa du tager til Ægte,
Lader dig tage til Ægte
Baade i Blodskam og Hoer.
Daglig du drikker dig fuld
Baade af Gift og af Guld,
Ret som du følte og vidste
Dagene vare de sidste;
Viid det, at medens du sover,
Mener du sover i Fred,
Pinen mon falde dig over,
Førend af Fare du veed!
Saa Man paa Syndflodens Dag
Leved i Lyst og i Mag,
Saaledes skal, som os Ordet mon lære,
Menneskens Søns Tilkommelse være.
Mærk disse Ord! de er ei mine egne,
Jeg dig advarer paa Himmels Vegne.

Hver som sig rører i Live
Ogsaa maa Kredsen beskrive
Tet mellem Vugge og Grav.
|A:148Naar vi til Verden mon komme,
I os en Verden fremstaar;
Naar vore Timer er omme,
I os en Verden forgaar.
|PS:365Smerter os rense og ryste,
Kærlighed sjunger saa sødt;
Naar vi ved Muld os forlyste,
Da er det Aandige dødt.
Gid vi da maatte os røre
Saa i den løbende Tid,
At naar vi Varselet høre
Fra Elementernes Strid,
Ei vi som Voverne trille,
Stinke som raadnende Lig,
Men fra det Dybe og Stille
Sjunge os, Fader! til Dig!

|PS:404|US:145|VU7:153

Morten Borup.

- 1 Alt som det ringed til Aftensang
 Saa sødt i Sky,
 Paa Gadestævne Hovhornet klang
 I Borup By:
 Jer Hjølli flux I hvætte maa,
 I Morgen I skulle til Hove og slaa,
 Og tæt stander Græsset i Enge.

- 2 |A:149De Bønder gange paa Rad saa tæt,
 Alt som de maa,
 Og synt det vorder paa hver en Plet
 Hvor de fremgaa;
 Den Foged gaar dem tæt i Spor,
 I Munden han haver kun Eder for Ord,
 Og Pidsken han haver ved Side.

- 3 |PS:405|US:146I Enge ganger en Ungersvend,
 Ved Sø saa nær,
 Sin Hjølli fører han som en Pen,

Han er saa sær;
Ei paa sin Dont og knap paa Eng
Saa dybt monne grunde den liden smaa Dreng,
Hvor monne hans Tanker da være?

4 |VU7:154|Hist kneiser Borgen med røde Tag
Paa Bakkens Top,
Og Tanken flyver fra grønne Mag
Til Borgen op;
I Dalen her, i Skovens Ly,
I Sø sig mon speile saa vakker en By,
Der sysle de Tanker saa gerne.

5 Sig hvælver over den Borg og By
En Himmel blaa,
|A:150|Og Noget er der end over Sky
At tænke paa;
De Bønder slaa den grønne Eng,
I Himlen hos Gud er den liden smaa Dreng,
Han er der med Sind og med Tanke.

6 Den Foged mæler saa onde Ord,
Han bander saa,
At rundt ham, hvor han saa gaar paa Jord,
Det sortne maa!
Vil du ei bedre slaa paa Eng,
Saa slaar jeg paa dig nu, du Knold af en Dreng,
Saa i dine Been det skal knage!

7 Den Smaadreng vaagner og ikke seen
Er nu hans Gang,
Sin Le han hugger saa haardt i Steen
At Gnister sprang;
|PS:406|Nu frem da maa den Strygespaan,
Der Leen ham klinger saa liflig i Haand
Den Smaadreng han glemmer sin Vaande.

8 Han staar og stryger saa langt og tit,
Han tænker paa
De Liljer, Gud udi Linet hvidt
Mon klæde saa,
|A:151|US:147|At Kongen ei en Klud saa fin,
Og Dronningen ikke saa fagert et Lin
Mon have i Borgen deroppe.

- 9 |VU7:155| Han ynkes over de Liljer smaa
I Dragt saa pæn:
Saamangen Blomme fra Rod vi slaa
Hel fin og væn;
Gik alle Konger end paa Rad,
De mægted dog ikke det ringeste Blad
At skabe og sætte paa Nelde.
- 10 | Den Foged mæler forvovne Ord,
Han bander paa,
At under hannem den stærke Jord
Vist synke maa;
Den Hjølli klinger høit paa Eng,
Hist løber saa saare den liden smaa Dreng,
Han lyster ei længer at bie.
- 11 | Nei, se mig til den Knold af Dreng,
Den dovne Hund!
Her smider han jo sin Le i Eng,
Men bi du kun!
|PS:407| Jeg nok engang paa dig faar Hold,
Du løber vel dog ikke Pokker i Vold,
Da skal jeg dig lære at læse.
- 12 |A:152| Det svarer Dværgen alt under Slot:
Ja bi du kun!
Og Vætten snakker derom saa smaat
Paa Søens Bund,
Den Foged knap paa ham faar Hold.
Han løber dog slet ikke Pokker i Vold,
Men Pokker han løber af Syne.
- 13 | Hel hvast han løber fra Skanderborg
Ad Kongevei,
At komme fort, det er al hans Sorg,
Han stilles ei,
Før Borgen staar som Røg i Sky,
Før Kirken han seer udi Stillinge By;
Da maa han saa bitterlig græde.
- 14 |US:148|VU7:156| Den Fod blev stille, men vidt og vildt
De Tanker foer:
Gud naade mig arme Gangerpilt!
Saa faldt hans Ord,
Jeg vidt og bredt har ingen Ven,
Og hvor i al Verden skal jeg nu gaa hen?

Og hvor skal jeg finde min Føde?

- 15 Den Sydvind suser saa sagte hen
For arme Dreng,
|A:153Og Sagn den bærer om Liljers Ven
Til hver en Eng;
Den Smaadreng saae hvor frem han kom
Sig neie hver Lilje saa venlig og from,
I Takt efter sjungende Fugle.
- 16 |PS:408Paa Himlens Konge nu tænke maa
Den fromme Dreng,
Som klæder Fugle og Liljer smaa
I Luft og Eng;
Nu størkes brat den svage Tro,
De Tanker saa vilde sig lægge til Ro,
De Fødder de vorde saa rappe.
- 17 Sankt Klemmen løfter saa høi og guul
Sin Kirketop,
Der klædes Dreng, som Blomst og Fugl,
Og fødes op
Til Liljer i Guds Urtegaard,
Til Fugle, som sjunge i Vinter og Vaar
Alt under den hellige Bue.
- 18 Hver Pebling sidder med Pen og Bog,
Alt som han maa;
Forknyt i Vexten den gamle Pog
Hos Poge smaa;
|A:154For Vext og Skæg han Gloser faar,
Før end udi Bog han en Glose forstaar;
Hans Aar ere fire og tyve.
- 19 |VU7:157Men læs dog ei dine Øine ud,
Du Bondesøn!
Dog nei, du taler for tit med Gud
I ivrig Bøn:
|US:149Det styrker baade Syn og Tro;
Og naar du dig sulten maa lægge til Ro
Du fastede glad til Guds Ære.
- 20 Det er den hellige Mortens Nat;
I Kirkekor
De Lamper brænde endnu saa mat

Om Alterbord;

|PS:409|Det er saa seent ved Midnatstid,
Men Morten er drevet hel underlig did,
Til Gud og Martinus han beder.

21 Alt som han stander i dunkle Nat,
I Kirkekor,
De Lamper klare sig op saa brat,
Med Lue stor;
Det vorder *hartad* lyst som Dag,
Og Klokkens det ene, det festlige Slag
Forkynder den hellige Morgen.

22 |A:155|Hel underlig udi Sjæl og Krop
Han monne staa,
Det kryber i ham fra Taa til Top,
Han knæle maa,
Paa Altertavlen seer han hen,
Der hænger paa Korset den Synderes Ven;
Hver Helgen bag ham sig mon skjule.

23 Han seer og stirrer saa fast og vist,
Han græde maa;
Thi aldrig før han saa klart i Krist
Sin Frelser saae.
Han siger, hvad ham siges til:
Jeg sværger, saalænge min Herre det vil,
I Skolen jeg tro ham vil tjene!

24 |VU7:158|Det er den hellige Mortens Nat,
I Syd og Nord,
Og der de Lamper sig klared brat,
Om Alterbord,
Da fødtes til Sankt Mortens Fest
I Saxland saa vakker og munter en Gæst,
Og Morten saa monne han hede.

25 |PS:410|US:150|En Sten sig dølger her under Jord,
Paa Kirkegaard,
|A:156|Ei Navn og Titel, slet intet Ord
Paa Stenen staar;
Men udi Kors er Greb og Ris
Kun lagt paa den gamle enfoldige Vis;
Hvem monne herunder sig hvile?

26 Her hviler Manden, som Gud udsaae

Til med sit Ris
At tugte op, af de Poge smaa,
En Johan Fris,
Hans Tavsens og end Bisper to.
Af Borup de lærde paa Kristum at tro,
Af Luther hans Død at forkynde.

- 27 Det er den hellige Mortens Nat;
I Kirkekor
De Lamper brænde saa sygt og mat
Om Alterbord;
O, mon de sig vil klare brat?
O, monne en Luther der fødes i Nat?
O monne en Borup det mærke?

|A:157|PS:386

Sværmeriet.

- 1 Jeg haver mig lavet en Kube af Glar,
For Bilivets Under at skue,
Derinde mon bygge saamangent et Par,
Og hver sig har lavet en Stue:
Af Vox og af Honning den Stue er bygt,
Der sidde de inde, saa lunt og saa trygt,
Mens ude de Hvide mon flyve.
- 2 De fløi over Enge med Surren og Hast
Alt udi den liflige Sommer,
De suged saa saare og bygged saa fast,
Og alt af de sødeste Blommer;
|US:151| Kammeret sidder saa enlig nu hver
Og suger saa stille, og tier saa kvær,
Saalænge til atter det vaares.
- 3 |PS:387| Se, nu er den kommen, den liflige Vaar,
Som Bifuglen ventede saalænge,
Og ret som i Fjor, han nu flyver i Aar,
Alt over de blommede Enge,
Med Føring han kommer alt som han kom før,
Og trænger sig stundesløs ind gennem Dør,
Og Honning saa monne han virke.

- 4 |A:158| Dog efter den Honning jeg kiger omsonst,
Alt udi saamangen en Hytte,
Maaske har den Mester bortsovet sin Konst
I Vinter, og spilder sit Bytte:
Han flyver og surrer og suger sig mat,
Mon Honningen smelte i kølige Nat?
Hvad heller mon Tyve den stjæle?
- 5 Slet ikke den smelter i kølige Nat,
Og ei monne Tyve den stjæle,
Men det som udruges ved Dag og ved Nat
Nu snarlig skal løfte sit Mæle,
Og vidne som Bifugle mange og smaa,
Hel lystelig om, hvad der byggedes paa,
Mens Sellerne stode saa tomme.
- 6 Der sidder en Dronning i Høieloftssal,
Hel underligt er det at sige:
Hun haver derinde slet ingen Gemal,
Og avled dog Alle tillige:
De Alle udginge af Jomfruens Skød,
Og Melk de mon die saa stærk og saa sød,
Hvad monne det vorde for Dreng?
- 7 De voxe, de flagre, de flyve nu brat,
Men vil de kun flyve og surre?
|A:159|PS:388| Nu er det Sankt Hanses mærkværdige Nat,
Og hører du, hvor de mon knurre?
For deres Fru Moder de ginge at staa,
Og vide de ville, og vide de maa
Hvor deres Herr Fader mon bygge.
- 8 |US:152| Men monne og selv hun det vide saa ret,
At sømmelig hun dem kan svare?
I Morgen paa Thinge de stande saa tæt,
Da maa der sig vel aabenbare;
Nu Budstikken løber saa saare i Nat,
I Stadsporten monne det Thing vorde sat,
Alt efter de gammeldags Skikke.
- 9 Nu holdes det Thing under himmelblaa Sky,
De Thingmænd hel vidt sig adsprede,
Nu visselig ville de reise af By
Den Fader med Flid at oplede;
Fra Kuben i Flokke de løfte sig op,

De flyve saa høit over Tag, over Top,
Det monne Man kalde at *sværme*.

10 De flyve saa høit og saa vidt under Sky,
Men Faderen ikke de finde,
Han bygger saa høit over Moderens By,
At did de ei mægte at vinde,
[|A:160](#)Ja, visselig veed jeg, at hvordan det gaar,
Hel sære og bange dog ere de Kaar,
Som de have mellem at keise.

11 Hist klinger den Bjelde, her lyder det Malm,
Saa liflig for sværmende Flokke,
Der stander nu flettet en Kube af Halm,
Derind Man de Bier vil lokke:
[|PS:389](#)Den Kube er strøgen saa yppig i Bund
Med sødeste Urter, som voxer paa Grund;
Den Klang og den Duft monne friste.

12 Hvad skal jeg dig raade, du sværmende Flok!
Vil Klagen og Duften du følge,
Da løftes i Veiret den Kube paa Stok,
Og mon under Linet sig dølge;
Du mener, du bygger saa høit under Sky,
Du drømmer dig hjemme i Faderens By,
Hel gladelig monne du sjunge.

13 Med Lempe da fløttes den Kube saa let,
Du flyver paa Marken saa vide,
Du sætter de Kager saa trindt og saa tæt,
Mens Sommeren monne henskride;
[|US:153](#)Saa kommer den Morder, saa trædsk og saa stærk,
Med Svovel og Ild han betaler dit Værk,
Det tager en sørgelig Ende.

14 [|A:161](#)Men flyver du vidt over Mose og Eng
Og over de Søer saa brede,
Da lettelig vorder til Baare den Seng,
Som Stjernerne dig monne rede;
Ja vil du end høit udi Løvhytten bo,
Der kommer en Dag, da kun Istappe gro,
Med faldende Løv du neddaaner.

15 Det Biliv i Kuben og Luften saa sært,
Hel underligt falder paa Sinde,
Det er mig saa sørgeligt, er mig saa kært,

Det vaagner saamangent et Minde;
Jeg lytter, jeg hører, jeg siger for sand,
At visselig er mellem Bifugl og Mand
Et synderligt Frændskab forborgent.

16 |PS:390En Kube jeg veed, kun for Seeren klar,
Men mørk for de seende Blinde,
Den pusted Gud Fader af fineste Glar,
Og Mennesker bygge derinde:
Den Kube sig hvælver saa høi og saa stor,
Den haver til Stade den udstrakke Jord,
Og *Tiden* saa monne den hede.

17 Der sidder en Dronning i Høieloftssal
Og *Saga* den Dronning sig kalder,
|A:162Hun haver derinde slet ingen Gemal,
Og vist er hun gammel i Alder;
Ja gammel i Alder, men ung udi Kraft,
Hun Sønner sig avler, med sødeste Saft,
Hun monne dem amme og fostre.

18 I Høsten hin rige Man aldrig et Kuld
Af Sønner saae Dronningen avle,
Da sankes og bygges af Muld og til Muld,
De Dage de ere saa travle;
I fattige Vaartid Hun føder i Løn
Og fostrer saa mangen en drabelig Søn,
Det Fadebur stander saa øde.

19 |US:154Til deres Fru Moder da gange paa Stand
De Sønner med Hjemve i Sinde,
De mærke, de have et Fædreland,
Men ikke i Kuben derinde;
Den Dronning hun sidder, hun mæler ei Ord,
Men sukker og stirrer med Taarer fra Jord
Saa længselsfuld op mod det Høie.

20 Nu sankes paa Thinge til Tale og Raad
De unge, de blussende Svende,
|PS:391For ringe dem synes al Færd og al Daad,
For nær er dem Jorderigs Ende;
|A:163De Vingerne sprede, de løfte sig op
Fra Kuben saa høit, over Tag, over Top,
Det monne Man kalde at *sværme*.

- 21 Som Bier mon sværme, saa sværme og Mænd,
Og ligedan Skik de mon følge,
De tiest i Kuben nedlokkes igen,
De drukne i skummende Bølge,
Ja, vil de med Skjalden i Løvhytten bo,
Der kommer en Dag da kun Istappe gro,
Med visnede Løv de nedfalde.
- 22 I Syden den Himmel saa dyb og saa blaa,
Omhvælver de blommede Enge,
Og alle de Øine, som stirre derpaa,
Maa stirre saa vist og saa længe;
Da perle de Taarer, da sniger sig ind
En underlig, smeltende Længsel i Sind,
Og Sjælen udbreder sin Vinge.
- 23 Der løfted den Græker sig høit udi Luft,
Men daled paa Engenes Blommer;
Ved Strængenes Klang og i Blommernes Duft,
Han leved en lystelig Sommer,
Han bygged en Himmel saa dybt under Sky,
[|A:164](#)Han drømde sig hjemme i Faderens By,
Mens Honning i Kube han suged.
- 24 Han skar og han hugged sig Billeder smaa,
Af Hvad sig i Himlen mon røre,
Og havde stor Lyst af at stirre derpaa
Hel underligt var det at høre
[|PS:392|US:155](#)Hvor lifligt han sang for de Billeder smaa,
Som ei kunde høre, ei heller forstaa,
Som døde, kun syndes at leve.
- 25 Sig Druerne modned i solrige Vang,
Dem pressed den Græker med Glæde,
Hel kaad han sig teed i Dands og i Sang
Og drukken han raved til Sæde,
Den frostklædte Jette ham sovende fandt,
Og Blodet til Is han i Aarerne bandt;
Den Ungersvend stædtes til Jorde.
- 26 I Norden det er kun om Vinterens Tid
Den Himmel sig dyb monne hvælve,
Da vinker hver Stjerne saa blinkende blid,
Da tie de brusende Elve;
Ei blomstre de Enge for Øiet til Lyst,
Men Ahnelser avles saa dybt udi Bryst,

Mod Himlen de hige og stunde.

- 27 |A:165 Her kraftig og mandelig Nordboen stod,
Han mærked den Higen derinde,
Og hastelig spændte han Skien paa Fod
Til Fjeldtop han agted at vinde,
Han korted sig Natten med gjaldende Sang,
Der kom ham i Hu paa den natlige Gang
Saamangt et forunderligt Minde.
- 28 Fra Fjeldet han saae over Slette og Dal,
Da tykdes i Luft han at stande,
Men langt der endda var til Gudernes Sal,
Det maatte med Sorrhig han sande:
Han flyvende vilde sig løfte fra Jord,
Men Vingen var stakket og Vægten var stor,
Han stamped i dundrende Fjelde.
- 29 |PS:393 I Fjeld monne bygge saa giftig en Trold,
Han raaber: hvem banker saa silde?
Det svarer den Nordbo, en Kæmpe saa bold,
Nu vist det skal gange dig ilde,
Thi har jeg ei Vinge, saa har jeg dog Arm,
Og dybt udi Fjeld skal du føle min Harm,
Din Kaaglen har lammet min Vinge.
- 30 |US:156 O, kære Frænde, o, tal ikke saa!
Genmæler hin værste af Trolde,
|A:166 Mit Loft er for haardt til isønder at gaa,
Og ei jeg din Nød monne volde;
Et Raad jeg dig kender saa snildt og saa godt,
Og vil du det følge, dig times ei Spot,
Men Fjedre dig voxer i Vinge.
- 31 Med Fjedre hel underligt haver det sig,
Ei gro de i Eng eller Vange,
Men alle smaa Fugle det vidne med mig,
At Blod udi Rod de forlange.
I Blod skal du pløie og Blod skal du saae,
Da voxer de Fjedre, som Blommer og Straa,
Da kan du til Stjernerne flyve.
- 32 Men Blodet af Trolde, det mærke du vel,
Det monne kun lidet dig fromme,
Som Stene det tynger til Fjeld og til Hel,
Der lyster dig neppe at komme;

Kun Blodet, som flyder i Gudernes Slægt,
Kan øge din Vinge og mindske din Vægt,
Det kan ved Alfader jeg sværge.

33 Hel sært det mon lufte om Midienat,
Af Troldenes giftige Aande,
|PS:394Og hvo da sin Lid til sig selv haver sat,
Dem nødes at gange til Haande.
|A:167Det bobled og buldred, hvor Nordboen gik,
Men aldrig han Fjedre i Vingerne fik,
Og Blodsot i Graven ham lagde.

34 O visselig maa vi bekymres i Sind,
Ved Vilkaar saa onde og bange.
Skal tæt da i Kuben vi kline os ind,
Hvad heller skal brat vi hengange
Til vores Frue Moder, og spørge med Bøn:
Om aldrig hun da haver avlet en Søn,
Som kunde til Faderen vinde?

35 Se hvor sig nu tørre de Taarer paa Kind!
Nu Moder vil røre sin Tunge;
O, hvor er hun brat blevet lystig i Sind,
Mens alt hun begynder at sjunge!
|US:157O lytter! thi sikkerlig ei det er Tant,
Hvad hun monne vide og sige for Sandt,
Hin vise, bedagede Kvinde.

36 Jeg haver kun avlet en eneste Søn,
Som kunde til Faderen stige,
Men ham jeg fra Himlen undfanged i Løn,
Hel underligt er det at sige:
Langt ældre end Moderen er han i Aar,
Han mig haver født udi Tidernes Vaar,
Jeg avled ham i deres Fylde.

37 |A:168Hver Haand ham til Korset blev naglet saa fast,
Men bredte sig alt som en Vinge,
Og der han det vilde, han saaes i Hast
Sig høit over Himle at svinge;
|PS:395Dog Korset end stander tilbage paa Jord,
Omsvævet af Aanden, som Han der opfoer,
Nedsendte paa gloende Vinger.

38 En Selle er hvælvvet som fagreste Hald

For Dørren er Korset at finde,
Af Marmor er Væggen, af klare Krystal
Er Loftet som skues derinde:
Den Selle mon kaldes og være Guds Ord;
Af Ordet og bygdes hin Kube saa stor,
Men aarle sin Glands den forlored.

39 Saalænge Man udenfor Sal monne staa,
Den synes hel lav og hel ringe,
Men hver som derind det mon undes at gaa,
Ham voxte de Fjedre i Vinge,
Mod Faderens Billed i klare Krystal
Han løftes, han stiger, ham times ei Fald,
Til Hjemmet han mægter at vinde.

40 Af Kuben udsværmed en Klynge saa stor,
Med Visere fromme og snilde;
[|A:169](#)Apostle dem kaldte det himmelske Ord,
De drak af den levende Kilde;
Da voxde de Fjedre, og Vinger de fik;
Men dog under Kors de som Børn indgik,
Dem fulgde saa faver en Skare.

41 [|US:158](#)Jeg lytter, jeg hører, jeg siger forsand,
Jeg siger igen det med Sorgen,
At visselig er mellem Bifugl og Mand
Et synderligt Frændskab forborgen;
Med Sanding mon vidne saa gammelt et Ord,
At mattes den Viser og falder til Jord,
Da flyve de Bier saa vilde.

42 [|PS:396](#)Saa have de fløiet og daled saa tit
I Kube, i Mose, i Vove:
I Ørken forvildet, en træt Eremit
Sig lagde i Klostret at sove;
Hel stoltelig fløi over Land, over Hav
En sværmende Flok til den hellige Grav,
Men sank i vanhellige Grave.

43 I Syden den Himmel saa dyb og saa blaa
Omhvælver de blommede Enge,
Og alle de Øine, som stirre derpaa,
Maa stirre saa vist og saa længe,
[|A:170](#)Da perle de Taarer, da sniger sig ind
En underlig smeltende Længsel i Sind,
Og Sjælen udslaer sine Vinger.

- 44 Lombarden hel kæk sig mod Skyen opsvang,
Men daled paa Engenes Blommer,
Han mende at kunne med Bod og med Sang
Forsone den evige Dommer;
Den *jamrende Moder* bevæget han saae
Med Sværdet i Bryst under Korset at staae,
Men Sønnen han ei kunde finde.
- 45 Det faldt ham paa Sinde saamangen en Gang
At Visere var, hvad han mangled;
Men *vilde* dem finde, hvor Bjelderne klang,
Hvor Knogler af Dødninge rangled;
De Knokler han svøbde i Silke og Lin,
Med Guld han udsmykked de Dødningseskrin,
Men Sjælen kom aldrig tilbage.
- 46 Han maled saa livlige Billeder smaa,
Af hvad sig i Himlen mon røre,
|PS:397Fortryllet paa Væg og paa Lin han dem saae,
Og underligt var det at høre,
|US:159Hvor sødt han dem bad og hvor sært han dem bød,
Hans Sjæl at hjembære i Abrahams Skød,
Skøndt her med den Rige han leved.
- 47 |A:171Stor Ynk mon det være at se hvor han laa,
For Skrin og for Skyggerne knæle,
At ei i de levende Stave han saae
De hensovne Viseres Sjæle.
Hvi kunde han Salen ei finde igen,
Hvor Viserne vinked og visde ham hen,
Hvor Korset for Dørren sig løfted?
- 48 Den Dør udi Kors er saa lav og saa trang,
Den Nakke saa dybt sig mon bøie,
For Barnet mon være en magelig Gang,
Ei saa for de Føre og Høie,
Og faa er de Kvinder, men færre de Mænd,
Der saa ville vorde til Børn igen,
At de under Kors kan indkomme.
- 49 Sig Druerne modned i solrige Vang,
Den Sydbo dem pressed med Glæde;
Hel kaad han sig teed i Dands og i Sang,
Og drukken han raved til Sæde.
Han mende, naar Sølvvet i Bækkenet klang,

Alligevel Sjælen af Skærsilden sprang,
Indsprang i de lukkede Sale.

- 50 Ak, hvem skulde tænke og hvem skulde tro,
At Kristne saa vildt kunde flyve,
[|A:172](#)At de vilde lægge af Guldets en Bro,
Alt over det svælgende Dybe!
[|PS:398](#)Ja, at for en Penning af Sølv og af Guld,
De mende Sankt Peder dem gjordes saa huld,
At han dem indlukkede saa silde!
- 51 Ak dybt maa det røre os Alle i Sind,
At Kristne saa vildt kunde flyve,
At de udi Sal vilde stjæle sig ind,
Som Røvere, Skelmer og Tyve;
Men faa er de Kvinder og færre de Mænd,
Der saa ville vorde til Børn igen,
At ind gennem Dør de kan gange.
- 52 [|US:160](#)I Norden det er kun om Vinterens Tid,
At Himlen sig dybt monne hvælte,
Da vinker hver Stjerne saa tindrende did,
Da tie de brusende Elve;
Ei blomstre de Enge for Øiet til Lyst,
Men Ahnelser avles saa dybt udi Bryst,
Mod Himlen de hige og stunde.
- 53 Der vandred en Kæmpe saa seent udi Kveld,
Han higede mod Himlen saa saare;
Ja, did kan du springe fra Gerningers Fjeld,
Saa raabde hver grublende Daare;
[|A:173](#)Han klavred, men angst og sorgfuld i Hu,
Det var som om han kunde mindes endnu
Den Fjeldfærd af høisatte Fædre.
- 54 Ved Midnat han hørde en underlig Røst,
Fra Oven den tykdes at klinge:
Hvi gaar mellem Fjeld du med Sorrig i Bryst,
Hvi leder du her om en Vinge?
Forgæves paa Tuerne klavrer du op,
Thi Faderens Hus er fra Fjeldenes Top
Saa langt, som fra Roden dernede.
- 55 [|PS:399](#)Med Fjedre hel underligt haver det sig,
Ei groe de i Eng eller Vange,

Men alle smaa Fugle det vidne for dig,
At Blod udi Rod de forlange;
Kun Blodet af Faderens nærmeste Slægt
Kan øge din Vinge og mindske din Vægt,
Kun Blodet af Frelserens Vunde.

56 Hel sødt det mon dufte om Midienat,
Af Frelserens hellige Aande,
Og Hvo som sin Lid har til Faderen sat,
Ham nødes at gange til Haande;
Om Korset nu mæled den Kæmpe i Nord,
Han mæled saa høit, at det dundred i Jord,
Som under de gamle Kerusker.

57 |A:174| Mod Verden han stod som en Kæmpe saa bold,
Mod Verden og Djævlle tillige;
Thi Gud var hans Væрге og Gud var hans Skjold,
For hvem skulde Kæmpen da vige?
|US:161| For Gud han sig bøied saa ydmyg i Sind,
Og liden som Barnet i Sal han gik ind,
Der voxde ham Fjedre i Vinge.

58 Af Kuben udsværmed en Klynge saa stor,
Slig Viser dem lysted at følge;
Ham fulgte de Mænd og de Kvinder i Nord,
Fra Donau til Ishavets Bølge;
Bag Rhin og bag Alper og bag Pyrenæ'r;
Det gik med hans Ord som med Tydskernes Sværd,
Da *Folkene vandred* om Lande.

59 Naar Viseren mattes og falder til Jord,
Da flyve de Bier saa vilde,
|PS:400| Stadfæstet sig haver sandfærdige Ord,
Stadfæstet saa vel og saa ilde:
Han *leved* end efter sin *Død* i sit Ord;
Men Ordet, da Aanden, som pindes, udfoer,
Blev Støv og blev Ormenes Føde.

60 Da grubled derover de kløgtige Mænd,
Af Jorden er Adam jo vorden,
|A:175| Saa kan vi vel og med Guds Billed igen,
Ham bygge og fostre af Jorden;
Som Faderen flyver hver Falk og hver Ørn,
Som Adam maa og kunne flyve hans Børn,
Naar kun mod det Høie de stunde.

- 61 Ak maa det ei dybt os bedrøve i Sind,
At Kristne det saa gik af Minde,
At Aanden som blæstes i Jordklumpen ind,
Ei selv sine Vinger kan finde,
At, naar de end klavre paa Tuerne op,
Er Faderens Hus dog fra Fjeldenes Top,
Saalangt, som fra Roden dernede.
- 62 Den Dør udi Kors er saa lav og saa trang,
Og Nakken saa dybt sig maa bøie,
For Barnet mon være en magelig Gang,
Ei saa for de Føre og Høie;
|US:162|Og faa ere de Kvinder, men færre de Mænd,
Der saa ville vorde til Børn igen,
At de under Kors kan indkomme.
- 63 Thi hørdes saa vidt i den løbende Tid
De Føre og Høie at sige:
Den Dør skal nu vorde saa høi og saa vid
For Herrer og Damer tillige:
|A:176|PS:401Ei Den bør at krybe, som lærde at gaa,
Og *Korset* ei længer i Veien skal staa,
Det har der slet intet at gøre.
- 64 Saa kom de med Stænger, med *Blus* og med Sværd,
De brød og de hugged tillige,
Med Blindhed da sloges den stormende Hær,
Med Latter den hørdes at skringe!
Det Kors var en Skygge, som Skygge forgik
Det Foster af Nat for vort sollige Blik,
Nu frit vi indgange i Salen.
- 65 De ginge, de speided, de studsed, de saae
En gammeldags leervægget Stue,
Med smaabitte, solbrændte Vinduer paa,
Og Træloft, for hvælvede Bue:
Et Speil af Krystal hang paa Væggen hin graa,
Men kun for at speiles, i Speilet de saae,
Og saae af sig selv kun en Skygge.
- 66 Det var dem stort Under, at saadant et Ry
Var ganget af saadan en Stue,
Som knap udi Vinter til kummerligt Ly,
End sige til Mer kunde due;
De Ruderne gnede med Svamp og med Klud,
|A:177|Og Væggenes Revner dem spækked de ud,

Og maled paa Loftet en Stjerne.

67 De rosde sig storlig af alt deres Slid
Med Spækken og Hvidten og Malen,
Og svor, at ei før i den løbende Tid
Saa lyst havde været i Salen;
|US:163Og dog havde Stuen en Hvælving af Leer,
Og løfted sig Øiet, det saae dog ei mer
End Loftets den malede Stjerne.

68 |PS:402O mærker det vel! at med Korset forsvandt
Den herlige Sal med sin Bue;
O, mærker det vel! at de Selvkloge fandt
En gammeldags, leervægget Stue!
Ei var det for den, at de Hellige leed
Ei var det for den, at de Hellige streed,
Ei den, som Guds Aand haver bygget.

69 O, mærk det tillige, du søvnige Flok!
Som vil *over* Korset dig læne,
Som mener du kommer til Faderen nok,
Ved Frelseren halvveis at tjene,
O mærk det, og vogt dig! det aldrig gaar an;
Thi ikke du maa og ei heller du kan
I Sal med din Mammon indkomme.

70 |A:178O mærk det tillige, forvildede Flok!
Som praler, og dømmes og sukker,
Ei til under Korset at gaa, det er Nok
At Hoved og Legem du bukkes;
Du spæger din Krop og du bleges din Hud,
Men Kødet det hjælper slet ikke hos Gud,
Du Aanden og Hjertet maa bøie.

71 Du stoler forgæves paa salige Lyst,
Som, naar du med brændende Læber
I Bønnen dig løfter, opfylder dit Bryst,
Og luer og blusser og bæver;
Hvis Hovmod og Had du end gemmer i Bryst,
Hvis Mammon du tjener, den salige Lyst,
O ve dig! den vorder din Dommer!

72 Hvo, som, naar han haver sin Frelser erkendt,
Med Sorrig, med Graad og med Glæde,
|PS:403Som Hunden til Spyet igen sig har vendt,

Ham hjælper det ikke at græde;
Som Aandens Forhaaner han hisset skal staa,
Gomorra og Sodom det bedre skal gaa
End ham i de evige Tider.

- 73 |US:164Saa vandrede Judas usalige Sti,
Da troløs sin Gud han forraadte;
|A:179Saa Mahomed vandred sin Frelser forbi,
Og Korset med Fødder nedtraadte;
Saa vandrede Müntzer og Bøhme vel med:
De Alle henginge, Enhver til sit Sted
Dem fulgde saa talrig en Skare.
- 74 O, mærker det Alle I Kvinder og Mænd!
At Kærlighed var det allene,
Som førde til Korset vor hellige Ven,
Og Kærlighed er det allene
Som mægter at skænke det barnlige Sind,
Der bukker og bøier, og hjælper os ind,
Alt under den hellige Bue.
- 75 Jeg grubler, jeg mærker, jeg siger forsand,
Jeg siger tilsidst det med Sorgen,
At visselig er mellem Bifugl og Mand
Et synderligt Frændskab forborgen;
Med Sanding mon vidne saa gammelt et Ord,
At mattes den Viser og falder til Jord,
Da flyve de Bier saa vilde.
- 76 Gud give en Kæmpe igen udi Kveld
I Norden maa vandre og hige,
Maa lære, at ikke paa Gerningers Fjeld
Man mægter til Himlen at stige!
|A:180|PS:404Maa røre om Korset sin Tunge i Ord,
Og mæle saa høit, at det dunder i Jord,
Som under de Kæmper fra Norden!
- 77 For Tydskeren bævede Roma og sank;
Men dybt sig i Gruset begravet,
For Nordboen reisde sig atter saa rank
En Borg, hvor Palladserne raved;
Kan endnu i Naade Gud til os nedse,
Da kunde endnu det vel aandelig ske,
Hvad legemlig først sig forkyndte.
-

Trykfeil

Min Fraværelse og utydelige Skrift har gjort, at der have indsneget sig mange mindre betydelige Fejl, saasom med de mindre Skeltegn, tykkes for tykdes, det for dit, Sommeren for Sommer o. s. v.; men disse bedes Læseren at overse, da de ere for mange til at rettes særskilt. De forvildende Fejl, jeg har bemærket, anmærkes her:

Side	Linie	
5	19	Orsestunge for Ormetunge
7	3	Punktummet efter: Borgefjord udslettes
7	25	Gufaasvinde for Gufaasminde
11	25	vesten i – vester til
12	25	Semikolon efter Ordet <i>her</i> og sætter foran
15	14	kristne for kristen
–	17	Spakbodvarser for Spakbodvarson
–	22	Stefner for Stefnir
16	2	droge – foredrog han
25	14	føre – føie
29	19	reddes – ræddes
–	–	høier – hoder
33	25	Udraabstegnet forandres til Komma
34	16	Malrakaslette for; Melrakaslette
37	24	Og for: Op
45	4	Købænge for: Købanger
54	10	Og Dal – Og i Dal
55		Punktummet efter den 20de Linie fløttes til Enden af den 21de, og Mellemrummet oversees!

[A:182]

--	--

57	23	den for: der
58	15	barnlige – barnlig
60	17	Her – Huus
61	18	det – dit
62	19	Komma efter: Nød udslettes
68		Efter den 7de og 14de Linie fattes et Mellemrum
77		den 7de, 8de Linie udslettes og tre Stjerner sættes isteden, som Tegn paa en defectus judicii!
79	4	Asardin for: Asaodin
97	2	første – først i
100	22	han – har
101	23	Heg – Jeg
106	14	det at – at det
107	25	ei – vi
111	17	Syrierne – Tyrierne
117	2	bliv for: blev
118	12	Nezaret – Nogaret
122	10	det – dit
125	5	den – din
–	18	været, – næret.
138	1	Mulm for: Mulde
141		ndøse – udøse
147	21	kragtig – kraftig
150	14	nn – nu